

IKKE FOR BØRN OG IKKE PÆNT

Mød en usædvanlig og alt andet end bly debutant: Foruden børnebøger og tegneserien *WulffMorgenthaler* er Anders Morgenthaler kendt for afgangsfilmene *Araki*, der var et stort festivalhit. Og nu kommer *Princess*, der indvarsler nye tider i dansk tegnefilm.

SIDE 3-5

DET SAMARBEJDEDE INTERNET

Kontrollen flytter sig fra udbyderne til efterspørgerne i det nye internet. Brugere finder sammen på nettet, og det giver dem en medindflydelse, de ikke har haft før. Det gælder også for filmområdet, hvor debatfora og weblogs skaber nye udfordringer.

SIDE 19-22

FILM OVERALT

TEMA: Det danske videomarked gik 6 % frem i 2005. Det lyder umiddelbart sundt sammenlignet med 2004, hvor omsætningen faldt, fordi luften gik ud af vhs-salget - og med USA, hvor væksten er gået i stå. Men hvor er *home entertainment*-markedet på vej hen?

SIDE 23-33

./FILM./

#49

FILM UDGIVES OG DISTRIBUTERES AF DET DANSKE FILMINSTITUT / MARTS-APRIL 2006

Anders Morgenthaler

Gasolin'

Pagh + Fox

Web trends

Nordisk Film 100 år

Film ses om sommeren

INDHOLD

ANDERS MORGENTHALER Portrætinterview med en usædvanlig og alt andet end bly debutant: Foruden børnebøger og tegneserien *WulffMorgenthaler* er han kendt for afgangsfilmene *Araki*, der var et stort festivalhit. Snart kommer hans debutspillefilm, *Princess*, der indvarsler nye tider i dansk tegnefilm. Filmen er produceret under New Danish Screen. **SIDE 3**

GASOLIN' Anders Østergaard har lavet en film om mod, rock 'n' roll og et turbulent stykke danmarkshistorie. FILM har talt med ham om hans metode, *documentary of the mind*, hvor iscenesættelsen spiller en vigtig rolle. **SIDE 6**

ROBUST Hvad er det, der gør, at nogle finder en vej igennem, dér hvor andre møder uoverstigelige forhindringer? Med serien *Robust* giver instruktørerne Aage Rais-Nordentoft, Anders Gustafsson, Hans Fabian Wullenweber og Cæcilia Holbek Trier hver deres bud på et solidarisk portræt af en teenager, der har haft mere at slås med end de fleste. **SIDE 8**

NY GENERATION Mange af de unge talenter, som forlod Filmskolen sidste sommer, er allerede i fuld gang rundt om i branchen. FILM har talt med tolv af dem om deres projekter - og om nødvendigheden af at padle ud for at finde en ny bølge. **SIDE 10**

ARBEJDSPORTRÆT / PAGH + FOX Den amerikanske instruktør Jennifer Fox og den danske klipper Niels Pagh Andersen er i gang med at klippe *Flying* - en personlig film om at være kvinde i det 21. århundrede. Ambitionen er at genskabe den personlige dokumentar i en mere rummelig og universel ramme. **SIDE 14**

SAMTALE / LONGINOTTO + AMBO Den britiske dokumentarist Kim Longinotto og hendes danske kollega Phie Ambo diskuterer arbejdet med dokumentarfilm, der går tæt på personlige eller følsomme emner. **SIDE 16**

DANSKE FILMWEBLOGS Kontrollen flytter sig fra udbyderne til efterspørgerne i det nye internet. Brugerne finder sammen på nettet, og det giver dem en medindflydelse, de ikke har haft før. Det gælder også for filmområdet, hvor debatfora og weblogs skaber nye udfordringer. **SIDE 19**

DVD-DISTRIBUTION / FILM OVERALT / TEMA: Det danske videomarked gik 6 % frem i 2005. Det lyder umiddelbart sundt sammenlignet med 2004, hvor omsætningen faldt, fordi luften gik ud af vhs-salget - og med USA, hvor væksten er gået i stå. Men hvor er *home entertainment*-markedet på vej hen? **SIDE 23**

FILMSNAK Anekdoter eller analyser? Bag om-historier eller bagtanker? Soloshow eller samsnak? Seriøst eller sjovt? Kommentarspor på dvd'er kan gribes vidt forskelligt an. **SIDE 29**

NORDISK 100 ÅR Nordisk Film fejrer sit 100-års jubilæum i år med titel af Verdens ældste stadig producerende filmselskab. **SIDE 34**

FILMKANON Uddrag af anmeldelserne fra kanonfilmernes premierer. **SIDE 37**

SOMMERFILMPREMIERER Sommeren er normalt sparsomt opdyrket dansk filmland. I 2005 havde fem danske film imidlertid premiere i sommerperioden. Og de solgte godt. **SIDE 40**

Nye film i DFI-distribution, nye bøger i boghandelen, nyheder og lister. **SIDE 42-52**

FILM #49

Marts-April 2006 / 7. årgang

UDGIVET AF Det Danske Filminstitut
REDAKTØRER Agnete Dorph Stjernfelt, Susanna Neimann
DESIGN Rasmus Koch
AD Anne Hemp, Pernille Volder Lund
TYPOGRAFI Cendia, Millton, Underton
PAPIR Munken Lynx 100 gr.
TRYK Holmen Center Tryk A/S
OPLAG 6.000 **ISSN** 1399-2813
FORSIDE *Gasolin'*, *Sandrew Metronome* og *Cosmo doc*

FILM #50, der udkommer 10. maj, bliver på engelsk i anledning af Cannes Film Festivalen. FILM #50 distribueres som sædvanlig til alle abonnenter.

Artiklerne er, hvis ikke andet fremgår, skrevet af freelance filmkritikere og journalister.

FILM modtager gerne indlæg og idéer til kommende numre. Skriv til susanna@dfi.dk eller agnetes@dfi.dk

Abonnement: ninac@dfi.dk

DET DANSKE FILMINSTITUT

GOTHERSGADE 55
 1123 KØBENHAVN K
 TLF. 3374 3400
 susanna@dfi.dk / agnetes@dfi.dk

Framegrab

DET ER IKKE FOR BØRN OG DET ER IKKE PÆNT

33-årige Anders Morgenthaler er ikke en Hr. Hvem-somhelst. Hans afgangsfilm *Araki* vandt priser internationalt og fik et langt og intenst festivalliv. Han laver også børnebøger, og sammen med makkeren Mikael Wulff er han kendt, berygtet og hvis ikke ligefrem elsket, så i hvert fald kultisk tilbedt, som en af de to skabere af Politikens daglige stribe, Wulff Morgenthaler. Og nu er han på vej med animeret sex og vold i spillefilmdebuten *Princess*, der på mere end én måde indvarsler nye tider i dansk tegnefilms indtil nu ret så hyggelige andedam. Faktisk en temmelig usædvanlig og alt andet end bly debutant.

AF KIM SKOTTE

Hun ligger med spredte ben. Hendes kusse er glatbarberet. Hun spreder sine skamlæber med sine lange fingernegle. Lokker indenfor. Kom og ta' mig! Mere, mere, større, hårdere, åh jeg er så våd, så liderlig! Hun er pornomodellen. Det kan være lige meget, hvem hun er. Hun kan være hvem som helst. I hvilken som helst film, i hvilket som helst blad. Det anonyme knald. Den man risikofrit kan udtømme sin seksuelle fantasi i. Det er hele pointen. Det kræver bare én ting. At man kan abstrahere. At man kan begære hende som objekt, som fiktion og ikke begynder at tænke på hende som virkelig. Altså ikke bare virkelig fisse, men et virkeligt menneske. En pige med forældre. En pige med søskende. Med venner. Med mellemnavn, forkølelser, sure tæer, skedesvamp og mareridt. Hvem hun end er, har hun en historie. For hver konkret forestilling om hendes livshistorie vokser blokeringen. Kræver erotik nærvær, kræver porno abstraktionsevne.

“Det er efterhånden gået op for mig, at det er tankerne omkring den form for blokering, der har gjort mig interesseret i at lave historien,” siger Anders Morgenthaler og bevæger sig nærmere på en forklaring af, hvorfor han har valgt at lave *Princess*. En animationsfilm for voksne, præget af

hård vold og sex, som her i februar er gået ind i sin absolutte slutfase.

Han har været fascineret og moralsk provokeret af det pornografiske univers, siden han i 2001 lavede sin afgangsfilm *Araki - the killing of a Japanese Photographer*, inspireret af den japanske fotograf Araki og hans bog *Tokyo Luckyhole* om japanske prostituerede. Ikke lykkelige ludere, men indiskutabelt rigtige mennesker med glæder og sorger.

“Jeg fik en aha-oplevelse, der gjorde, at jeg bagefter ikke kunne se pornografi på samme måde. Jeg kunne ikke bilde mig selv ind, at det er pirrende, eller at man bliver liderlig af det. Hvordan kan man sidde og rive den af, når man véd, at de her mennesker sandsynligvis har været udsat for incest eller overgreb, da de var små. Eller svigt i en grad, så deres liv er gået så meget i smadder, at de i et desperat forsøg på at få respekt har grebet til det eneste, de har tilbage; deres seksualitet. Og den sælger man så. Det syntes jeg var enormt anfægtende. Samtidig med at jeg vidste, jeg ikke ville kunne gribe det an som en samfundsrevsende ting. Jeg var nødt til at lave det som en subjektiv oplevelse, at diskutere det ud fra noget subjektivt, som nogle skæbnehistorier. Jeg er ikke forarget. Jeg er ikke ny-puritansk. Men jeg har en mening om det, og jeg er virkelig træt af den der ligegyldighed over for det. Det er for let at beskyldte enhver kritik for at være puritansk”, siger Anders Morgenthaler, der har skrevet manuskriptet til *Princess* sammen med Mette Heeno.

SEX, VOLD OG UNDERHOLDNING

Puritansk er nok noget af det sidste *Princess* vil blive

beskyldt for at være. En animationsfilm præget af sex og eksplosiv vold.

“Det er en film, der godt vil i clinch med publikum, og derfor er fascineret af seksualitet og vold og en hævnhistorie, der er skruet helt op for. Det må bare ikke være ligegyldigt. Men det er måske det, anmelderne vil blive mest provokeret af; At jeg vælger at sætte det ind i en underholdningskontekst,” spekulerer Morgenthaler om sit projekt. Og der er god grund til at spekulere, for heller ikke blandt kritikerne er der mange fortilfælde at læne sig op ad for en film, der i den grad vil betræde et nyt territorium i det danske filmlandskab.

For under alle omstændigheder er det næppe noget, der ligner hverken *Den grimme ælling*, *Cirkeline* eller for den sags skyld Mickey fucking Mouse, som nu bevæger sig ind i den allersidste del af sin tilblivelsesfase i Studie 14 i Filmbyen i Avedøre, hvor Zentropa GRRRR holder til. *Princess* er jomfruprojektet. Studiet bygget til lejligheden. Det er den første animations-spillefilm under Zentropas fane. Og en af de første film, der udspringer af Talentudviklingspuljen, hvor Vinca Wiedemann har valgt at bevilge 4,2 millioner kr., halvdelen af budgettet, til *Princess*. Denne anime-inspirerede film om pornostjernen Princess, der topser karrieren i *Paradise Lust*, ender som narkoman, og udløser et blodigt hævntogt med hendes bror, præsten August, i rollen som hævnende engel.

33-årige Anders Morgenthaler er ikke en Hr. Hvemsomhelst. Ikke længere i hvert fald. Faktisk en temmelig usædvanlig og alt andet end bly debutant. Hans afgangsfilm *Araki* vandt priser internationalt og fik et langt og intenst festivalliv. Morgenthaler laver

børnebøger. Sammen med makkeren Mikael Wulff er Morgenthaler kendt, berygtet og hvis ikke ligefrem elsket, så i hvert fald kultisk tilbedt, som en af de to skabere af dagbladet Politikens daglige stribe, *Wulff-Morgenthaler*. Her har parret en slags verdensrekord for bloddryppende og pervers udsyret humor serveret i et pænt dagblad. Ud af striben er sprunget et satireprogram i tv og den meget lidt stuerene superstjerne, den mere end småfascistiske blå flodhest ved navn Dolph: Alle raske drenge og depraverede pigers yndlings-tykhud, der kun mangler et stort A i at dele navn med I-ved-nok-hvem. Dolph med det bemærkelsesværdige karriereforløb fra total syre til mainstream-accept, som, skynder Anders Morgenthaler sig at understrege, overvejende har fundet sted uden hans medvirken. Mens han har haft travlt med *Princess*, har Wulff kælet for Dolph. Striben i avisen er derimod en hobby, de fortsat dyrker sammen hver mandag.

“Det har altid været enormt fedt, at have noget, hvor man hele tiden kan få noget ud”, siger Anders Morgenthaler om de kulørte striber. Han hører til dem, der hellere vil generere og uddele idéer end klamre sig til dem.

“Hele min karriere bærer præg af, at jeg laver alle mulige ting sammen med film. Film er det, jeg allerhelst vil og gør. Det er min identitet. Men jeg er ikke bange for at lave andre ting, jeg synes er sjove.”

“Jeg har lært mig selv ikke at være perfektionist og ikke at ville lave alting selv. På *Princess* har jeg to animations-instruktører, der laver meget af det praktiske. Så kommer jeg og har visionen og det forkromede overblik. Det, der næsten altid bliver tabt i en tegnefilm, fordi instruktører fortaber sig i tekniske

Foto: P. Wessel

detaljer”, siger Anders Morgenthaler, og indrømmer, at der gik nogen tid før arbejdsfordelingen på det lille hold bag *Princess* faldt på plads. Men behovet for en klar arbejdsdeling trængte sig efter en nølende start på fra begge sider. Det var en af de mange ting, han lærte undervejs. Det lyder som om, at en af de ting, Anders Morgenthaler er rigtig god til, er at tage ved lære. Ikke den dårligste kombination sammen med et indiskutabelt talent, disciplin og en rablende fantasi.

FLERE JERN I ILDEN

Allerede mens han gik på Filmskolen, havde Anders Morgenthaler flere jern i ilden. Når han ikke blev klogere på film og filmteori, prøvede han at få tid til at passe sit arbejde som kreativ leder i sit firma med millionomsætning. Firmaet var TV-Animation, som han drev sammen med Tom Vedel og Mikkel Egelund, og som i løbet af få år udviklede sig til det næststørste firma i Danmark efter A-film. “Tv-animation udviklede nogle ekstremt besparende animationsteknikker, som det var sjovt være med til, blandt andet live animation fra nogle store computersystemer. Jeg opfandt figuren Nelly Nut som Mikkel Egelund har udviklet til et halvtimes show, der kunne afvikles LIVE! Jeg lavede også en serie, der hedder *KatjaKaj og Bentebent*, som var for de yngste og meget mærkelig og skæg. Og jeg udviklede figurer til en masse shows, der har været sendt i udlandet.

Det var selvfølgelig psykopathardt, men det lærte mig to ting”, fortæller han. “Det lærte mig, at Filmskolen er et godt sted at have et helle, hvor man kan lave, hvad man vil. Men det er også enormt hæmmende, fordi du bilder dig selv ind, at alt kan lade sig

gøre. Uden at have nogen som helst idé om, hvad der foregår udenfor skolen. Og du risikerer at blive enormt sur bagefter. Du forstår ikke, at de ikke forstår dig. Derfor var det godt at have det her firma, hvor man kæmpede fra dag til dag med at få ordrer i hus. Det var jo stort, mand! På et tidspunkt var der 30 ansatte, og vi havde en omsætning på mange millioner. Så det lærte jeg en del af. Men jeg vidste også, at jeg efter Filmskolen stod ved en skillevej. Ville jeg snakke med alle de her mennesker og tjene penge og være kreativ direktør, eller ville jeg være kunstner? Så valgte jeg at sige, at jeg var nødt til at være kunstner. Det var jo film, jeg ville lave. Sådant har jeg haft det, siden jeg var knejt.” Morgenthaler trådte ud af firmaet. Der var en gensidig forståelse. At lave film kræver sin mand, og kræver ham med hud og hår, når først det går løs.

HVAD MAN KAN FÅ FOR PENGENE

“Hvis man vil lave tegnefilm er der nødt til at ske noget nyt,” siger han kategorisk. “Der er nødt til at komme et dogmatisk skifte. Man kan jo ikke bare komme og sige, at man skal bruge 30 millioner. Så er der jo ikke noget at sige til, at der ikke sker noget! *Princess* har kun kostet 8,8 millioner kroner, men jeg vil vove at påstå, at man ikke kan se det. Vi har bygget et work-flow op helt fra bunden. Der er ikke nogen grund til at lave noget, der ligner en billig udgave af noget Disney. Det har været vigtigt for mig at sige, at ‘nu laver vi det, vi kan for de penge, vi har’. Uanset hvor mange der er. Og lader være med at lave det, vi ikke kan.”

“Jeg startede ikke med, hvordan det skulle se ud, men med historien. Mit udgangspunkt var derpå: *Hvordan kan vi gøre det flottest indenfor de rammer, vi*

nu engang har? Det gjorde vi ved at kaste os ud i de teknikker, som findes; men som ingen rigtigt har rørt ved i Europa” siger Morgenthaler om ånden bag filmens japanske anime-billedfilosofi. “Nu laver vi kraftedeme noget, der får dem til at spærre øjnene op. Det håber jeg sker.”

“Hvad er godt? Selvom de er animeret, så det hakker lidt, har jeg set japanske tegnefilm, der har rørt mig mere end noget amerikansk produkt nogensinde har gjort. Jeg er faktisk ikke specielt fascineret af anime, som har sine egne dogmer at gøre op med, og jeg ved faktisk heller ikke meget om anime. Men japanerne har lavet nogle få mesterværker, der ikke involverer deres evindelige filosofering over temaet, ‘mennesker-kontra-robotter-i-en-fjern-og-atomkrigs-hærges-fremtid’, som eks. *Ghost in a Shell*. Derudover er der lavet den mest rørende tegnefilm, *Grave of the Fireflies*, og til sidst skal man selvfølgelig nævne Hayao Miyazaki, som har lavet nogle fantastiske film.

Det, jeg er mest fascineret af ved japansk tegnefilm, er, at de ikke lader sig begrænse af økonomien, hvis de vil fortælle noget – det virker som om, at de gør det bedst med det, de har. Det er det, man mangler i Europa,” siger instruktøren og ildsjælen bag *Princess*, forsøget på at voksenrevolutionere dansk tegnefilm.

“*Princess* er ikke for børn. Den er ikke pæn. Den er skide hård og superdeprimerende. Jeg er enormt stolt af den allerede” ■

PRINCESS

INSTRUKTØR OG ANIMATION Anders Morgenthaler MANUSKRIFT Anders Morgenthaler og Mette Heeno PRODUCER Sarita Christensen PRODUKTION Zentropa GRRRR Aps / Zentropa Entertainments med støtte fra Det Danske Filminstitut / Talentudvikling

HER LØBER GASOLIN'

Framegrab

Anders Østergaard har lavet en film om mod, rock 'n' roll og et turbulent stykke danmarkshistorie. Her fortæller han om sin metode, *Documentary of the mind*, hvor iscenesættelsen spiller en vigtig rolle.

AF MARKUS BERNSEN

Omtrent halvvejs inde i Anders Østergaards film kører tre af Gasolin-medlemmerne rundt i København i et folkevognsrugbrød på jagt efter deres guitarist. De har aftalt at tage i sommerhus i Rørvig for at øve deres første sange på dansk; men Franz Beckerlee, som synes, at rock n' roll på dansk er forræderi, vandrer nedtrykt rundt i det indre København - og bandets eksistens bliver mere truet for hvert minut, der går.

Scenen er instrueret, Beckerlee er kun med på lydsporet, men alligevel kommer dette vigtige øjeblik i historien om Gasolin' til live i Anders Østergaards billeder, der på én gang ser både nye og gamle ud. Skikkelsen med 70'er håret krøllet ned over ansigtet er i sort-hvid, mens omgivelserne er i farver, anno 2006. Så da Kim Larsen og kompagni endelig finder Franz Beckerlee ved Rundetårn, er det et rekonstrueret, men mærkeligt autentisk Gasolin', der haler ham op i vognen og videre med ind i musikhistorien.

Flere steder i den 92 minutter lange *Gasolin'* bruger Anders Østergaard rekonstruktioner af de største vendepunkter i gruppens karriere. Der klippes mellem grafiske montager, gamle optagelser, nye interviews med de fire tidligere medlemmer og rekonstruktioner, der binder det hele sammen. Iscenesættelsen er holdt i en komplementær stil, hvor nyt møder gammelt,

sort-hvide fortidsfigurer bevæger sig rundt i en farvet nutid - og et nyt rum opstår. Når de fire hovedpersoner lægger en trækvogn med musikudstyr og trækker den over Langebro; når Kim Larsen skrider, fordi han hverken må spille guitar eller være med til at bestemme coveret til deres første album; eller den morgen ved Rundetårn, hvor Beckerlee i sin skuffelse over, at Gasolin' nu skal til at spille dansk rock n' roll, er lige ved at sætte en stopper for alle tiders danske musikfortælling, netop som den skal til at begynde.

DEN RIGTIGE AMBIVALENS

For Anders Østergaard var rekonstruktionerne langt den største kunstneriske udfordring ved filmen. Filmens gennemgående scene; den, hvor de fire gassere render over Langebro med en trækvogn, vidste instruktøren meget tidligt, at han var nødt til at have

med. Fordi den fanger filmens tema og står som en ikonografisk situation, forklarer han. "Men alle ved jo, hvor svært det er at lave rekonstruktioner og hvor pinligt, det hurtigt kan blive. Så det handlede meget om at få dem til at 'spille'."

For Anders Østergaard var det især et spørgsmål om at finde de rigtige skuespillere til rollerne som Franz Beckerlee, Kim Larsen, Wili Jønsson og Søren Berlev – og den rigtige, lidt urolige, måde at filme rekonstruktionerne på. Men også colour grading – her som den sort-hvide maske, der lægges hen over hovedpersonernes ansigter – spiller en stor rolle i illusionen, som en kontrast til den nutids-by, de bevæger sig rundt i. "At lege det frem – så det får den rigtige ambivalens, så vi ikke rigtig ved, hvilken tid vi er i – det var for mig en måde at give rekonstruktionerne facon, at give dem et greb, som publikum forhåbentlig gerne vil lege med på," vurderer Østergaard. "I stedet for den der lidt pinlige påstand om, at her løber Gasolin'."

TEGNE-SERIEFIGURER

Filmen åbner med en sporvognstur gennem Københavns gader. Langhårede hippier og bodegaer med tilbud på øl og snaps for halvanden krone suser forbi, og tidsrammen bliver øjeblikkeligt naglet fast. Med brugen af de mange arkivoptagelser, har det været vigtigt for Østergaard at vække en identifikation hos publikum – at give et billede af tidsånden med studenteroprøret og tømmermændene der fulgte, og af den christianshavner-virkelighed, der formede gruppens tekster – også for at få ikonerne ned i øjenhøjde, forklarer han.

"Det har været vigtigt for mig at almindeliggøre Gasolin', fordi de altid har fremstået lidt som tegneseriefigurer i deres velmagtsdage, hvor de var klædt ud og havde make-up på, som tilhørte de en særlig rock-planet. Det er ikke for at trække dem ned, men tværtimod for at gøre deres store drøm endnu mere gylden – at sætte den i kontrast til den danske virkelighed, som de kører rundt i."

RUNDT OM HJØRNET

Anders Østergaard fik sit store gennembrud i 2003 med *Tintin et moi*, der blandt andet vandt en Bodil for bedste danske dokumentarfilm og juryens specialpris på HotDocs i Toronto i 2004. *Tintin et moi* gør brug af en iscenesættelse, der er typisk for Østergaards måde at bygge sine historiske dokumentarfilm op på. Her ser man blandt andet en grafisk model af tegneseriens skaber, Hergé, gå rundt i en tro kopi af sit arbejdsværelse i Belgien og tale synkront til et 30 år gammelt interview. Det er den slags mættede billeder, der er blevet kendetegnende for instruktørens visuelle stil. For Anders Østergaard arbejder i associationer, og der lægges lag på lag på lag af nye, gamle, manipulerede og animerede optagelser, til billedsiden passer med de tanker og følelser, som figurerne søger at formidle.

I *Gasolin'* fører Anders Østergaard sin *documentary of the mind*-metode et skridt videre. Ligesom i *Tintin et moi* og i *Troldkarlen*, hans portræt af jazz-musikeren Jan Johansson, vil han vise, hvordan kunsten tager sit udspring i virkeligheden; hos mennesker, der er underlagt historiske omstændigheder. Hvor det i *Tintin et moi* var Hergés skrøbelige sind, der var udgangspunktet, er det i *Gasolin'* et miljø og en tidsånd, der fungerer som ramme for historien. Her handler det om fire musikeres drøm om "lige at se, hvad der er rundt om hjørnet", som Kim Larsen siger det i filmens begyndelse.

LYKKES MED HINANDEN

"Filmen handler om at kaste sig ud fra 7-meter vippen og gøre det sammen med nogle folk, som man måske ikke normalt ville kunne komme særligt godt ud af det med," forklarer Anders Østergaard, der siden han var ganske ung, har drømt om at lave en film om Gasolin' – mest som en lyst til at formidle den særlige stemning, han altid har forbundet med deres musik.

"Og så har jeg måske også fornemmet det drama, det personopgør og det spil mellem de to hovedpersoner, Larsen og Beckerlee, som en dramatisk betingelse, der lå en god historie i. Uden at jeg har gjort mig det klart, har der altid været en fornemmelse af en god film og et godt tidsbillede," siger instruktøren. Netop sammenstødene mellem især Kim Larsen, den højtråbende amatør, der sværger til Little Richard og højskolesange – og som først efter stædige forhandlinger får lov til at spille guitar i bandet – på den ene side, og Franz Beckerlee, den følsomme avantgardist og jazz-musiker på den anden, er den dramatiske nerve gennem filmen.

"Det med både at lykkes med musikken og lykkes med hinanden, har altid fascineret mig," siger Østergaard. Og det sidste har tilsyneladende ikke altid været lige let for *Gasolin'*. Det kulminerer med at gruppen, efter en koncert, splitter op i en krostue på Bornholm, og her klipper instruktøren dramatisk rundt mellem sine interviews med de fire musikere, der 27 år senere gennemspiller den aftens dialog efter hukommelsen. Franz Beckerlee vil fortsætte, men de andre i bandet er ikke til at overtale, og efter ni års eventyr er det nu kun en økonomisk bankerot, der venter rundt om hjørnet.

SAMME GENRE

Anders Østergaard har ikke en liste over portrætter, han gerne vil lave i fremtiden. I virkeligheden overvejer han, om ikke det var på tide at gå i en ny retning som filmskaber.

"Jeg fjerner mig jo fra det, som de fleste forbinder med dokumentarfilm ved at lave de her konstruktionsfilm – altså det her med at tage hjem med sine 50 kilometer bånd og piske en historie ud af det. Der starter jeg jo omvendt med at have en historie og så finde ud af, hvordan jeg kan visualisere den. Jeg synes ellers der er stor skønhed i realitets-traditionen, og at nogle af de højeste dokumentariske øjeblikke bygger på virkelighedsmateriale. Og jeg kan da godt beundre dem, der har nerve og stamina til at gå ud og lave det. Men det ligger nok ikke til mit temperament."

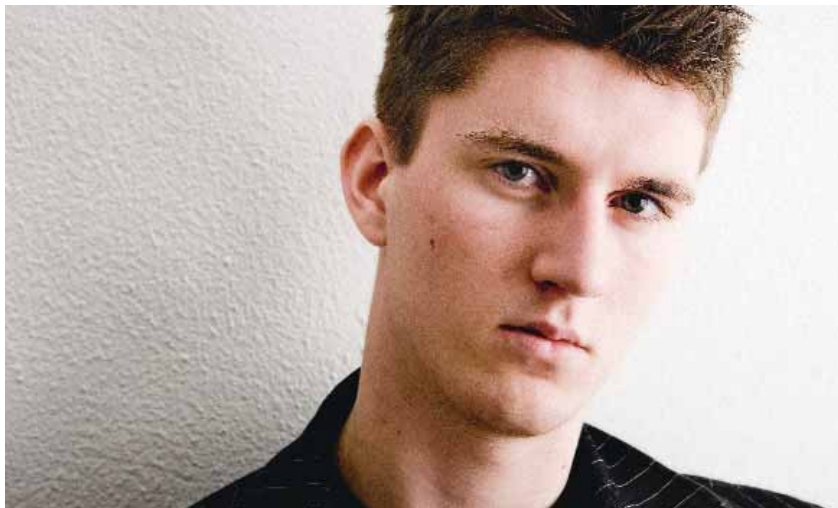
Faktisk bliver Østergaard af og til lidt flov over, at hans tre sidste film falder indenfor den samme genre. "Jeg synes nogen gange, det føles forkert, at jeg bliver ved med at lave portrætfilm," forklarer han. Men jeg svinger mellem at være beklemmt over det og så at sige: "Okay, Anders, det er det, du kan. Enhver må synges med sit næb, og hvis det så oven i løbet kan lade sig gøre at fortælle om andre ting, om en tid, om det at turde eller at være kunstnerisk begavet – samtidig med, at man fortæller om et rockorkester, så er det jo fedt nok," siger han ■

GASOLIN'

Anders Østergaards *Gasolin'* havde premiere den 10. marts i biografen landet over i 40 kopier. Det er en ny rekord for en dansk dokumentarfilm.

DFI anslår, at omkring 60.000 danskere vil løse billet til *Gasolin'*. Kasper Torstings *Rocket Brothers*, en musik-dokumentarfilm om den danske rockgruppe Kashmir, endte med at sælge 15.600 billetter. Gasolins Produktionsbudget: 5,5 mio. kr. / Lanceringsbudget: 1.250.000 kr. Filmen er produceret af Cosmo Film / Helle Winther og Jakob Høgel.

Johannes i *Ingen skal kalde mine forældre for tabere* af Aage Rais-NordentoftKristine i *Fuck hva' nice* af Anders Gustafsson

PORTRÆT AF EN OVERLEVER

Hvad er det, der gør, at nogle finder en vej igennem, dér hvor andre møder uoverstigelige forhindringer?

Med serien *Robust* giver instruktørerne Aage Rais-Nordentoft, Anders Gustafsson, Hans Fabian Wullenweber og Cæcilia Holbek Trier hver deres bud på et solidarisk portræt af en teenager, der har haft mere at slås med end de fleste.

AF ANNEMARIE HØRSMAN

“Film om unge med socialt vanskelige kår bliver nemt til offerportrætter. Vores historier skulle handle om overlevende.”

Producer Ole Tornbjerg fik oprindeligt ideen til dokumentarserien *Robust*, da han lavede *Arif Hossein* – *ETV, Dhaka*, en film om en dreng fra Dhakas slum, som ender med at blive tv-stjerne. Den vinkel ville han gerne overføre til danske forhold: “Nød og elendighed er ikke kun noget, ‘de andre’ har. Også i Danmark er der børn, der har det svært. Børn, der er udsat for omsorgssvigt, børn som har alkoholiske eller psykisk syge forældre. Dem ville vi gerne fortælle om, men gøre det på en måde, så man tog udgangspunkt i ressourcerne frem for problemerne. Det skulle være film med positive rollemodeller, som andre unge kunne spejle sig i,” fortæller Ole Tornbjerg om baggrunden for serien, der er blevet til i samarbejde med Bubber, der dengang var TV 2’s børne- og ungdomsredaktør, og daværende DFI-filmkonsulent Bodil Cold-Ravnkilde.

Spørgsmålet var: Hvordan griber man disse svære historier an som instruktør? Hvordan fortæller man –

loyalt og vedkommende – historier om unge mennesker, der bærer på en tung bagage fra deres opvækst?

En del af svaret ligger i valget af de fire hovedpersoner, fortæller Ole Tornbjerg. “Vi måtte finde nogen, der var kommet så langt i deres personlige udvikling, at de kunne sætte ord på den fortid, de har haft og som de stadig er præget af. For ellers er det svært at komme til at fortælle deres historie.”

I filmene præsenteres vi for de unge og deres hverdag, mens de samtidig beretter om en baggrund, som ikke ligner de flestes – og om de tanker, de gør sig om det. Instruktørerne har imidlertid valgt at gribe deres portrætter meget forskelligt an.

KEJTET STYRKE

Aage Rais-Nordentofts film er en følsom psykologisk skildring af sekstenårige Johannes. Han er netop begyndt på efterskole, og han bærer på en hemmelighed. Han skal i den kommende uge fortælle til resten af skolen, at han bor på børnehjem. Det har han gjort hele sit liv, fordi begge hans forældre er psykisk syge.

“For mig er det historien om Johannes, der som barn skal være forælder for sine forældre, der er interessant,” fortæller Rais-Nordentoft. “Hvad sker der med et barn, der næsten ikke får lov til at være barn?”

Jeg brugte en masse tid på at finde derind, hvor Johannes er sårbar og grå og ikke længere føler sig specielt sej. Dér, hvor drengen i ham er. For det var derfra, jeg ville lave filmen. Indefra.” Johannes’ tale er omdrejningspunktet og det ydre udtryk for en sårbar, kejtet styrke, som Rais-Nordentoft også formidler visuelt ved at bruge flygtige, subjektive billeder og ikke mindst de mange iscenesatte indstillinger af Johannes og hans forældre.

FOTOALBUMMET

Anders Gustafssons film er en udviklingshistorie, der skildrer vækst og modning, hvilket understreges af, at historien er fortalt i tilbageblik. Portrættet af Kristine, der bor på et ungdomshjem, tegner imidlertid også et dybere motiv: Den svære kærlighed til moderen, som anbragte hende i en plejefamilie, da Kristine var seks år, og kærligheden til søsteren. Kristine møder også kærligheden i form af en kæreste under optagelserne, men kæresten er ikke med i filmen. For, som Anders Gustafsson siger: “Kærester kommer og går. Det her handler om noget større.”

Kristines fotoalbum spiller en vigtig rolle. “Det bringer hendes opvækst og hendes forældre med ind i filmen. Hun viser os, hvem hun er, og hvor hun kommer fra. De fleste mennesker har jo et fotoalbum, fra dengang de var små. Det er noget, alle kan genkende. Men i Kristines tilfælde virker det meget stærkt, fordi hendes fortid er så anderledes. Hun viser os, at her boede hun hos plejefamilien, her boede hun på institution, her et billede af hendes søster, hendes mor, hendes far. Det hele bliver pludselig helt anderledes nærværende.”

DANSEN

Hovedpersonen i Hans Fabian Wullenwebers film er Ida, der løb hjemmefra som trettenårig. I filmen møder vi hende på et børnehjem. Hun har i mange år brugt sin lidenskab for dansen til at få afløb for sine problemer, og det var netop den vinkel, der interesserede Wullenweber: At portrættere et ungt menneske, som var blevet robust ud fra en kunstnerisk interesse. Filmen formidler visuelt hendes *drive* gennem en dynamisk, hurtig klipning, brug af fastmotion og overraskende vinkler. “Det var også for at opnå en rastløs

 Ida i *Idas vilje* af Hans Fabian Wullenweber

 Sofie i *Sofies år* af Cæcilia Holbek Trier / Fotos: Thomas Marott

energi, som siger 'der skal ske noget, lad os komme videre, verden er spændende'. Selv når hun bare går og gør rent, har hun jo den energi."

I portrættet af Ida får hendes robusthed dermed et klart fysisk udtryk, der matches af en viljestyrke og målrettethed, som Wullenweber blandt andet viser ved at inddrage en sekvens, hvor Ida besøger en skoleklasse for at fortælle om sin dans og give dem en danselektion.

FILMISK DAGBOG

Som den eneste af de fire hovedpersoner bor Sofie hjemme. Hendes kamp ligger i, at hun lider af OCD (Obsessive Compulsive Disorder) - tilbagevendende tvangstanker, der præger hendes hverdag i skolen og med veninderne. "Jeg syntes, at det var vigtigt at af-dramatisere, at man som ung kan have psykiske problemer. Det tiltrak mig, at der skulle være en slags brugsanvisning over disse film, at det skulle være et portræt, som kunne give noget mod og nogle opbyggelige ideer om egne styrker. Derfor ville jeg gerne fortælle andre i hendes alder, hvordan det er at have det, som hun har det, og hvad der kan hjælpe."

Filmen fungerer som Cæcilia Holbek Triers filmiske dagbog over et år i Sofies liv. Fra et ekstremt fugleperspektiv over hendes bydel Frederiksberg forankres hendes historie i tid og rum, og filmen indfanger med stor autenticitet de lokale miljøer, hun hjemmefant færdes i - på ungdomsskolen, i parken med veninderne, på MacDonalds. Sofie virker fantastisk velfungerende, og samtidig slås hun med sin sygdom. Mens årstiderne skifter, får vi indsigt i hendes hverdag, og hvordan hun tackler virkningerne af sin sygdom, herunder en indlæggelse - indtil vi forlader hendes liv igen på et tidspunkt, hvor hun er klart styrket.

"Med denne film synes jeg, at det var vigtigt - fordi den skulle være en brugsfilm - at man kan lide at se på hende og har lyst til at identificere sig med hende. Det var også derfor, jeg faldt for Sofies personlighed og udstråling. For jo mere tabuiseret et emne er - og det er psykiske problemer - jo vigtigere er det, at hun er attraktiv. Ellers bliver det så hurtigt forkastet, især i den alder. Hun har *star quality!*"

KRITIK AF TV

Arbejdet med disse film har været noget af en linedans. For på den ene side er det netop de unges problemer, der gør deres livshistorier stærke - på den anden side er der grænser for, hvor tæt på instruktørerne kan gå.

"Det er også vigtigt, at man selv har et kritisk øje til, hvad der bliver sagt under filmoptagelserne," siger Anders Gustafsson. "De er jo stadig meget unge, så man bliver nødt til at sortere og finde ud af, hvad der er ok at vise. Det er et følsomt område, ikke mindst i forhold til forældrene. Det tror jeg, at vi alle fire har oplevet."

"Hele processen har også handlet om, hvordan man tackler det her, så det er etisk forsvarligt," siger Ole Tornbjerg. "Vi skal ikke hænge nogen ud. En af de vigtigste ting for mig har været, at de her unge mennesker skal kunne se filmene og være glade for dem, også om fem år og ti år. Det skal ikke være sådan, at de tænker, 'åh, nu blev jeg hængt ud!'"

De har også alle sammen fået mulighed for at se filmene, før de blev klippet færdig, for at godkende dem. De kunne ikke få lov til at klippe scener ud; men vi ville selvfølgelig lytte til deres kommentarer, hvis der var noget, som var problematisk. De har alle sammen følt sig loyalt fremstillet, og det var også meget vigtigt for os - vi skulle ikke skabe nye tabere ved at lave det her projekt."

Og heri runder Ole Tornbjerg den kritik, som *Robust*-serien også er udsprunget af. Da de fire instruktører oprindeligt søgte medvirkende, mødte de alle fire stor modstand blandt de institutioner, som de kom i kontakt med, når de fortalte, at de skulle lave en dokumentar til tv. Mange af institutionerne havde tidligere haft dårligere erfaringer med at åbne deres døre for tv, og de fire instruktører fortæller, hvordan de generelt oplevede en stærk mistænksomhed over for genren.

"Det er efterhånden blevet meget sværere at lave dokumentarfilm," fortæller Cæcilia Holbek Trier. "Folk tænker 'åh nej, hjælp, det er sådan en særlig journalistisk genre i tv, som altid handler om afsløring'. Hvor det gælder om at vække angst og sensation. Det offentlige rum har derfor trukket sig meget tilbage over for det. Og måske er det meget godt, at der er nogen, der lukker i, fordi genren åbenbart kræver mere og mere. Jeg ved snart ikke, hvor langt inde under huden på folk man skal være for at det stadig kilder."

De fire film i *Robust*-serien er et forsøg på at trække i en anden retning. Ganske vist er baggrunden for hver af de medvirkendes historier voldsom og overskridende. Men fordi filmene vægter det genkendelige i deres hverdag snarere end overskridelsen, kan de skabe en spejling, som andre unge kan drage lære af, håber instruktørerne og producenten ■

ROBUST

Vil blive vist i otte afsnit på TV 2 i løbet af det kommende år og bliver desuden distribueret på en dvd af Det Danske Filminstitut. De fire film i serien bærer titlerne *Ingen skal kalde mine forældre for tabere* (Aage Rais-Nordentoft), *Fuck hva' nice* (Anders Gustafsson), *Idas vilje* (Hans Fabian Wullenweber) og *Sofies år* (Cæcilia Holbek Trier).

“VI SKAL TAGE ALLE DE CHANCER, VI KAN!”

/ FILMLINJEN

LOUISE NICOLINE DORA FRIEDBERG

Instruktør / 32 år
Afgangsfilm: *Afrejsen*

JOHAN MELIN

Instruktør / 26 år
Afgangsfilm: *Steppeulve*

Foto: Anders Find

CHRISTIAN LANGAA RANK

Producer / 27 år
Afgangsfilm: *Afrejsen*

Foto: Anders Find

ALVORLIGE FILM OM BØRN

Louise Friedberg instruerer alvorlige film. For tiden arbejder hun på en novellefilm om tab og svigt og hendes afgangsfilm, *Afrejsen*, handler om en dreng, der bliver forladt af sin mor. Også midtvejsfilmen, *Nina*, hvor en pige forsøger at foretage en abort på sig selv, fordi hun ikke kan tale med sin far, er i den mere alvorlige afdeling. “Jeg er nok i den tunge ende,” siger hun. “Det er temaer, jeg selv går og roder med, og som alle mennesker bliver konfronteret med før eller siden.” Et andet af hendes temaer er børn. “Jeg mener, der er brug for bedre film om børn,” siger hun. “Mange børnefilm er platte glansbilleder med nemme løsninger. Man skal respektere, at børn har komplekse følelser, ligesom voksne, og turde fortælle dem om det.” Louise Friedberg har også prøvet andre genrer af. Umiddelbart efter Filmskolen instruerede hun et afsnit i den tredje sæson af tv-serien *Ørnen*, som bliver sendt næste år. “Det var dejligt at komme ud og lave noget med det samme,” fortæller hun. “DR TV-Drama er en maskine, som fungerer, og det giver stor tryk. Tv er først og fremmest manuskriptforfatterens medie, og det skal man acceptere, men samtidig skal man forsøge at finde steder, hvor man kan sætte sit eget fingeraftryk.”

ENSOMHEDEN I SKANDINAVIEN

Menneskets ensomhed er det centrale tema i de to film, instruktøren Johan Melin har skrevet manuskripter til, siden han forlod Filmskolen. Den ene, *Misfits*, foregår i København og følger seks forskellige karakterer, mens den anden, *Nanning*, udspiller sig i den lille svenske by og følger en 29-årig pige, der stadig bor hjemme hos sin dysfunktionelle familie. Men følelsen af ensomhed er den samme. “Mennesker kæmper en meget hård kamp mod ensomheden. Og mange steder i Skandinavien, f.eks. i Nanning – som ligner den by, hvor jeg selv er vokset op – kan det være en helt fysisk ensomhed, fordi man er geografisk isoleret,” siger Johan Melin. Han ser en direkte sammenhæng mellem den ensomhed, han vil beskrive på film, og de politiske beslutninger. “De gamle industribyer havde en stærk arbejdertradition, som nu er forsvundet. Det er interessant at diskutere, hvad det betyder for det enkelte menneske. På den måde hænger det politiske sammen med det menneskelige,” forklarer Johan Melin, der gerne vil stå ved at være en politisk instruktør, og som går efter at lave film, der tør provokere og ryste sit publikum. “Jeg tror, at alle – også dem, som siger, de er tilfredse med hul-i-hovedet-film – har en del af en bortglemt symfoni i sig, og jeg vil vække den genklang. Så fortsætter filmen, længe efter lyset er gået op. Det er de bedste film; dem, som smitter dig og gør, at du aldrig kan gå tilbage til at være den samme.”

MELLEM DOKUMENTAR OG FIKTION

“Dansk films succes er kendetegnet ved balancen mellem film, der rammer det brede publikum og smallere film, der forsøger at eksperimentere eller udvikle nye former og genrer,” mener Christian Rank, der begyndte som producer på Tju-bang film, samme dag som han forlod Filmskolen. Hans første projekt var Phie Ambos dokumentarfilm *Gambler*, som med en spillefilms dramaturgi skildrer filminstruktøren Nicolas Winding Refns forsøg på at afværge en personlig konkurs ved at lave *Pusher II* og *III*. “*Gambler* er en dokumentarfilm, der kommer helt tæt på sine karakterer og skildrer både intime og komiske situationer på en måde, som også kunne have fungeret i en spillefilm,” siger Rank. Generelt er han meget optaget af feltet mellem dokumentar og fiktion; han arbejder for tiden med en blanding af de to genrer i filmen *Alt er relativt*, som forventes at gå i optagelse i 2006. Her vil dokumentarfilminstruktør Mikala Krogh og manuskriptforfatter Mogens Rukov – med udgangspunkt i relativitetsteorien – undersøge, om menneskelige følelser, glæde og sorg, opleves ens verden over. “Vi vil lave en film, der kombinerer genrer og metoder. I dokumentarfilm er der altid nogle scener, man mangler. Vores tanke er at optage de scener som fiktion og på den måde tage det bedste fra begge genrer,” siger Rank. Han er desuden i gang med at udvikle en film om Blekingegadebanden med instruktøren Jacob Thuesen.

Mange af de unge talenter, som forlod Filmskolen i sommeren 2005 er allerede i fuld gang rundt om i branchen. Her fortæller tolv af afgangseleverne om deres projekter - og om nødvendigheden af at padle ud for at finde en ny bølge. Om deres erfaringer, idéer og ambitioner.

KATRINE VOGELANG

Producer / 28 år
Afgangsfilm: *Bare Holger*

Foto: Anders Find

FREDERIK JACOBI

Fotograf / 32 år
Afgangsfilm: *Steppeulve*

Foto: Anders Find

MORTEN WILLE

Tonemester / 28 år
Afgangsfilm: *Steppeulve*

Foto: Anders Find

LØRDAG AFTEN PÅ DR1

Produceren Katrine Vogelsang blev hyret af DR TV-Drama, umiddelbart efter hun forlod Filmskolen. "Det er et godt sted at starte, fordi der er en stor ekspertise, og fordi jeg med det samme har fået en stor pose penge, som jeg skal producere elleve timers dramatik for det første år," siger Katrine Vogelsang. Lige nu arbejder hun på næste års julekalender, og samtidig har hun to projekter, som hun havde med sig fra Filmskolen, under udvikling. Den ene er en familieserie i *feel good*-genren med arbejdstitlen *Fodbold*, som skal sendes lørdag aften på DR1. Den anden - en politisk, satirisk dramakomedie i en folkekirke - har arbejdstitlen *Sognefald* og er tænkt til DR2. Tv er forfatterens og producentens medie, og det har Katrine Vogelsang mærket: "Jeg er en af de få, som er med fra start til slut, og derfor lander der en masse ting på mit bord, som jeg ikke har været vant til. Jeg har *final cut* på manuskripter og i klipperummet, og jeg hyrer alle de vigtigste funktioner. Det er en smule angstfremkaldende, men også spændende at være så tæt på det kunstneriske."

INSPIRATION OG NETVÆRK I USA

Fotografen Frederik Jacobi har rejst over hele verden det meste af sit liv, og da han blev færdig på Filmskolen, bosatte han sig i New York. "Jeg trængte til at blive inspireret af en anden måde at lave film på end den danske, hvor filmene ofte foregår *inde* i miljøer. Jeg kan godt lide film om mennesker, der står uden for eller kommer til et miljø," siger Frederik Jacobi, der parallelt med filmfotografiet arbejder med sine egne video installationer og mere abstrakte film, der undersøger menneskers opfattelse af naturen. Han brugte sine egne oplevelser med at vende hjem efter mange og lange rejser, da han fotograferede sin afgangsfilm, *Steppeulve*, om en mand, der kommer tilbage til sin barndomsby. Mens han gik på Filmskolen, var Jacobi fotograf på to dokumentarfilm; Andreas Dalsgaards *Afghan Muscle*, der skildrer to bodybuilders drømme om berømmelse og større muskler i det moderne Afghanistan, og Asger Leths *Ghosts of Cité Soleil* om bandekrige i Haiti.

Frederik Jacobi er ikke i tvivl om, hvad den nye generation af filmfolk skal gøre for at fortsætte den succesbølge, som dansk film har redet på de sidste ti år. "Vi skal tage alle de chancer, vi kan!", siger han. "Måske er det på tide at få armene ned og indse, at bølgen er ved at ramme stranden, og at vi skal padle ud for at finde en ny."

MED SAMME INSTRUKTØR NÅR MAN LÆNGERE

Tonemester Morten Wille synes, at det er en stor fordel at have et fast samarbejde med en instruktør. "Det er vigtigt, at man ikke skal starte forfra hver gang, for så når man længere. Allerede når instruktøren går i gang med at skrive, kan vi begynde at tale om, hvor vi skal hen med lydsiden," siger Morten Wille. På Filmskolen har han arbejdet sammen med instruktøren Johan Melin. "Jeg vil gerne fortsætte det samarbejde, for jeg kan godt lide Johans stil, som er meget rå og direkte. Han er meget opmærksom på virkemidler, bl.a. på lyden," siger Morten Wille. En vigtig del af handlingen i deres afgangsfilm, *Steppeulve*, udspiller sig på en kalkfabrik, hvor hovedpersonerne arbejder. "Det skal virke som et ubehageligt sted, hvor man kan risikere at klemme fingrene. Det skaber vi næsten udelukkende gennem lydsiden, som er voldsom og skærende; man ser kun en enkelt maskine," siger han. Efter Filmskolen har Morten Wille haft en række jobs, hvor han har været mindre involveret i instruktørens arbejde. Blandt andet har han været med på optagelserne til Christina Rosendahls *Spåkop* og i efterarbejdet på Phie Ambos dokumentarfilm *Gambler*. "Det kan være en fordel at dele det op, så man ikke kommer til at lægge de følelser, man havde under optagelserne, ind i efterarbejdet. Men jeg kan godt lide begge modeller," siger Morten Wille.

/ MANUSKRIPTLINJEN

CAMILLA HØRUP EBLING

Klipper / 29 år

Afgangsfilm: *Steppeulve og InshAllah*

Foto: Anders Find

ANNA NEYE POULSEN

Manuskriptforfatter / 36 år

Afgangsfilm: *Ingen*

Foto: Anders Find

RIKKE DE FINE LICHT

Manuskriptforfatter / 32 år

Afgangsfilm: *Afrejsen*

Foto: Anders Find

FLERE LAG I FILMENE

Camilla Ebling har efter Filmskolen etableret sig som en klipper, der har arbejdet sammen med en række forskellige selskaber og instruktører på både dokumentar- og fiktionsfilm. "En af de ting, jeg godt kan lide, er at arbejde med flere forskellige lag i filmene, for eksempel tids- og følelsesmæssigt," siger Camilla Ebling. Hun har blandt andet klippet Suvi Helminens dokumentarfilm, *Kærlighed og smadret glas*, om en 13-årig pige i Kirgisistan. I klipperummet har Camilla Ebling vævet den unge piges historie sammen med en ældre dames fortælling om hendes ungdom, selvom der ikke umiddelbart er nogen forbindelse mellem de to. Og i den ene af hendes to afgangsfilm fra Filmskolen, *InshAllah* - om en 20-årig muslimsk pige, som bor i Danmark, hvor hun forgæves forsøger at få et job - viser hun pigens voksende frustration ved gentagne gange at klippe tilbage til scener, hvor pigen skriver ansøgninger og modtager afslag. Også som B-klipper på Kenneth Kainz' spillefilmdebut, *Rene hjerter*, arbejder hun med flere lag. "Men samtidig vil jeg også meget gerne klippe den helt lineære fortælling," siger Camilla Ebling, som har gjort netop det i Julie Billes novellefilm *Udflykten*, der ventes færdig i 2006.

MAN KAN SIGE MERE MED SATIRE

Anna Poulsen er kendt fra DR2's satireserie *Normalerweize*, og hun begyndte sin karriere som skuespiller, inden hun søgte ind på Filmskolens manuskriptlinje. "Jeg blev træt af, at jeg ikke selv var med til at skabe historierne," siger Anna Poulsen, som lige nu skriver på tre forskellige manuskripter. Fælles for dem er, at de behandler "tunge" eller tabuiserede temaer i komisk eller satirisk form. "Jeg kan godt lide at arbejde på den måde, fordi man kan sige flere ting og været mere uforkammet, når noget er sjovt," forklarer hun. Anna Poulsen er i gang med at udvikle tv-serien *Sognefald* til DR TV-Drama. I serien, der udspiller sig i en dansk folkekirke, tager hun kristendom, identitet og danskhed under behandling. De samme temaer er på banen i manuskriptet *Af jord er du kommet*, om to søstre af afrikansk herkomst og deres forhold til deres far, som hun skriver for Fine & Mellow. Temaerne hænger sammen med Anna Poulsens dansk-nigerianske baggrund. "Derfor er jeg meget optaget af, hvad det vil sige at være dansk, og det er mine egne oplevelser, jeg bruger i manuskripterne - mere eller mindre direkte," siger hun.

HVORDAN MENNESKER ER OVER FOR HINANDEN

"Hvis mine manuskripter har noget til fælles, er det et fokus på de indbyrdes relationer mellem mennesker. Jeg er meget optaget af, hvorfor mennesker handler, som de gør, over for hinanden," siger Rikke de Fine Licht. Hun er den eneste fra sin årgang på Filmskolen, der var involveret i en af årets afgangsfilm; Louise Friedbergs *Afrejsen*, om en dreng, der bliver forladt af sin karrierefokuserede mor, spillet af Ellen Hillingsø. Før moderens afrejse, tilbringer hun en sidste dag i Tivoli med sin søn, hvor forsoningen mellem de to synes stadig længere væk. Både partnerskabet med Louise Friedberg og tematikkerne om børn, svigt og tab fastholdes i et nyt projekt, en novellefilm med arbejdstitlen *Pige min* om to veninder, hvis forhold udfordres, da en af dem får en ny veninde. Manuskriptet gik Rikke de Fine Licht i gang med allerede på Filmskolen. "Det er en historie om at være bange for at miste og om at miste - netop af den grund," siger Rikke de Fine Licht.

/ TV-LINJEN

BORIS BENJAMIN BERTRAM

Dokumentarinstruktør / 33 år
Afgangsfilm: *My Beirut*

Foto: Adam Morris Philip

SPRÆKKER IND TIL MENNESKER OG STORPOLITIK

Tilrettelæggeren Boris Bertram er optaget af det psykologiske spil mellem mennesker og nationer. Han vandt pitchkonkurrencen *Nordic Talents* med en idé til filmen *Tank City* om et dansekompani i den sydrussiske by Chelyabinsk, hvor der blev produceret tanks under Den kolde Krig. I 60'erne blev byen ramt af et massivt radioaktivt udslip, og dens dramatiske historie er vævet ind i dansernes koreografi. Boris Bertram har netop været i Chelyabinsk for at researche til filmen. Samtidig er han sammen med Rasmus Dinesen i gang med at udvikle et dokumentarprojekt, der skal følge Danmarks formandskab for Sikkerhedsrådet i FN til sommer. "Jeg har lyst til at lave film, som foregår i politiske brændpunkter," siger Boris Bertram, hvis afgangsfilm, *My Beirut*, uds spillede sig under sidste års frihedsrevolution i Beirut, men først og fremmest handlede om en dansk skuespillers problemer med kærligheden. "I den nære, personlige historie kan der opstå sprækker ind til det politiske," siger Boris Bertram, der gerne vil bruge hele farvepaletten til at skabe stærke, visuelle film, der udfordrer publikum. "Jeg er optaget af at lave dokumentarfilm, som er inspireret af romankunsten, og der må gerne være flere lag i fortællingen, som kan føre ind til både det politiske, psykologiske og eksistentielle felt."

ANJA KVISTGAARD THOMSEN

Dokumentarinstruktør / 34 år
Afgangsfilm: *Pige med mobil*

"JEG HAR VÆRET MEGET PÅ PIGEVÆRELSENE"

De enkeltstående, personlige dokumentarfilm, gerne med børn i hovedrollerne, er drømmejobbet for tilrettelæggeren Anja Kvistgaard. På selskaberne Team Production og Bastard Film er hun i gang med et udviklingsarbejde, som gerne skal munde ud i netop den type dokumentarfilm til TV 2. "Det var det, jeg lavede på Filmskolen, og det har jeg lyst til at blive ved med. Samtidig vil jeg gerne brede mig ud og lade den fordybelse, jeg lærte på Filmskolen, møde branchens behov," siger Anja Kvistgaard. I en lidt anden genre arbejder hun på Easy Film med anden sæson af en programserie om børneopdragelse med titlen *Forældre forfra* til TV 2. Og generelt er børn et tema, der optager hende. "Jeg vil gerne fortælle historier om mennesker, som står ved et vadested, hvor alt kan ske. Det gør børn i den alder, hvor de er ved at forlade barndommen, men ikke er blevet voksne endnu. Når jeg mærker en historie, er den ofte med børn," siger Anja Kvistgaard, der på Filmskolen lavede to film om præ-teenagepiger. "Jeg har været meget på pigeværelserne," forklarer hun. "Nu kunne jeg godt have lyst til at bevæge mig ind på drengeværelserne og undersøge, hvordan det er at blive voksen for en dreng."

HELENE MOLTKE-LETH

Studieproducer / flerkamerainstruktør / 32 år
Afgangsfilm: *Same Old Song*

GODE HISTORIER I MUSIKMILJØER

Musikken er Helene Moltke-Leths store lidenskab, og det har påvirket hendes arbejde. "Jeg har færdedes meget i musikmiljøer, og derfor er det ofte dér, jeg har fundet de gode historier," siger Helene Moltke-Leth, som før Filmskolen har arbejdet på P3 og været DJ på københavnske klubber. I sin afgangsfilm, *Same Old Song*, lod hun tre musikere skabe et stykke musik sammen og dokumenterede processen. Hun er medinstruktør på en stor dokumentarfilm om Roskilde Festival af Ulrik Wivel, og i et samarbejde med produceren Anna-Maria Kantarius vil hun skildre en række østeuropæiske byer gennem deres musik i seks programmer. En anden idé, som endnu mangler finansiering, er en film om en lille by i Georgien, hvis indbyggere længe har levet isoleret og middelalderligt, men nu har fået elektricitet og tv og må forholde sig til det omkringliggende samfund. "Det er en spændende proces, som er vigtig at dokumentere. Jeg mener, det er min opgave at lave film og tv, som får mennesker til at reflektere over deres liv - frem for at oplyse eller underholde dem," fortæller Helene Moltke-Leth, som håber at rejse til den georgiske by til foråret for at researche. Hun bliver nødt til at vente indtil da, for vejen til den lille by, der er den højest beliggende i Europa, er så godt som ufremkommelig på grund af sne og is.

BEKENDELSER FRA ET KLIPPERUM

I Easy Films klippelokale er den amerikanske instruktør Jennifer Fox og den danske klipper Niels Pagh Andersen i øjeblikket i gang med at klippe dokumentarfilmen og serien *Flying*, en meget personlig film om at være kvinde i det 21. århundrede. *Flying* lægger sig i forlængelse af de mange first person-dokumentarfilm, vi har oplevet de senere år. Men ambitionen i *Flying* rækker ud over dagbogsførmens navlebeskuende perspektiv i forsøget på at genskabe den personlige dokumentar i en mere rummelig og universel ramme. FILM har talt med det dansk-amerikanske makkerpar.

“I danske dokumentarfilm er der en tilstedeværelse, som den man finder i fiktion, og danske spillefilm har den gode dokumentarfilms virkelighedsfornemmelse.”

AF ANETTE OLSEN

En opslagstavle fyldt med gule, orange og lyserøde lapper på den ene endevæg giver en fornemmelse af projektets omfang. Fox og Pagh har været i gang siden maj sidste år, og det store filmmateriale på over 1200 timer, optaget over tre år i mange forskellige lande, er ved at tage form.

Jennifer Fox har en lang karriere som dokumentarfilminstruktør og producer bag sig, hun har bl.a. produceret serien *An American Love Story*. *Flying* tager udgangspunkt i instruktørens eget liv, og er en refleksion over, hvordan en kvindes mulighed for at realisere sig selv er betinget af, at hun kan bestemme over sin egen seksualitet og krop.

Jennifer Fox ser på sin egen situation som 44-årig singlekvinde i forhold til andre kvinder, gifte og ugifte, for at afdække hvordan kvinder oplever sig selv, hvordan de ser på seksualitet, kønsroller, frihed, karriere og samliv. Fox har rejst over hele verden og haft samtaler med og udvekslet erfaringer og historier med mange forskellige kvinder.

Filmens røde tråd tegner kvindekønnets fælles livserfaringer omkring seksualitet i et universelt perspektiv med den personlige historie, Jennifer Fox' egen, som fortællermæssig drivkraft. *Confessions of a Free Woman*, kalder hun let ironisk seriens afsnit, for hun sætter spørgsmålstejn ved, hvad det betyder at være en fri kvinde. “Det handler om at tale ærligt om kvindelig seksualitet på en ikke-pornografisk måde, men på den subtile måde, vi selv snakker om det på og at sige, at det er vores ret at være seksuelle.”

Flying er en dansk-amerikansk co-produktion, og det er en af grundene til, at filmen bliver klippet i Danmark af en dansk klipper, men Jennifer Fox havde også en anden grund til at vælge netop Niels Pagh Andersen som klipper:

Jennifer Fox: “For at være helt ærlig, så ledte jeg ikke efter en mand men efter én, der kunne forholde sig til filmens ide. Og jeg tror faktisk, at Niels identificerede sig med filmen med det samme, for han sagde til mig “Det er jo min livshistorie”, forstået på den måde, at selvom det er en kvindehistorie, så ligner den også Niels' liv som moderne, ugift mand uden børn, i forskellige forhold med forskellige partnere. Og jeg tror, vi har det tilfælles, at ingen af os passer ind i de almindelige rammer. Da jeg så, at Niels forstod, hvad jeg ville med filmen, betød det også, at køn ikke var en forhindring. Og så er der også den fordel ved at arbejde sammen med en mand, at han kommer med en anden vinkel på tingene. Jeg laver jo ikke kun en film for kvinder, men forhåbentlig for et bredt publikum.”

Jennifer Fox og Niels Pagh Andersen mødtes via tidligere dokumentarfilmkonsulent på DFI, Jacob

Høgel, som anbefalede Niels som klipper. Inden de kastede sig ud i det store projekt, klippede de en kort pilot af filmen, for at lære hinanden at kende.

Niels Pagh Andersen: “Det er noget helt specielt at lave personlige film, hvor instruktøren blotter sig overfor klipperen, hvorefter de sammen skaber et koncentrat og en kunstnerisk fortolkning af historien. De personlige film, jeg har klippet, har alle været med instruktører, der også var mine venner. Jeg kendte ikke Jennifer i forvejen, så det var altafgørende, om vi kunne arbejde sammen. Det afprøvede vi under tre ugers arbejde med at lave en pilot af serien, og det gik fint. Så jeg turde godt kaste mig ud i et så stort og følsomt projekt.”

SEX IN THE CITY

I arbejdet at finde en form og en struktur på historien blev Jennifer Fox inspireret af den amerikanske serie *Sex in the City*, hvor hovedpersonen spejler sit eget liv i sine veninders og reflekterer over singlelivet problematikker i fortællerstemmen. Jennifer Fox bruger også sig selv som fortæller, og fortællerstemmen indvier seeren i instruktørens tanker og reaktioner på møderne med de forskellige kvinder.

JF: “Vi vidste, at formen skulle være narrativ, og for mig kom den rigtige “hook” fra *Sex in the City*. *Sex and the City* er konstrueret efter et princip om ligeværdighed mellem historien om gruppen og den centrale fortæller. Vi vidste meget tidligt, at min film både var en personlig film og det, jeg vil kalde en ‘survey film’, med et ensemble af medvirkende, der går igen i de forskellige afsnit samt nye karakterer, der støder til.”

NPA: “Det gav mening for mig, at Jennifer ville bruge konstruktionen fra *Sex in the City*. Seriens motor ligger i det personlige. Ensemblet giver filmen universel karakter, og den er fortalt med lethed og humor. Jennifer og jeg er begge meget seriøse mennesker,

“Narcissisme er vor tids tendens. Der er ikke noget i vejen for at være personlig og ærlig, men jeg synes verden er større. Vi bruger den personlige historie som identifikation, men lader Jennifers liv spejle sig i andre kvindeskæbner, hvilket giver filmen et bredere perspektiv.”

og når vi har skrevet en for tung speak, prøver vi at forestille os, hvad hende fra *Sex in the City* ville sige, for at give den humor og selvironi.

Jeg må indrømme, at jeg som storyteller har et problem med genren ‘den personlige film’. Det starter tit med ‘stakkels mig’, og det kan helt sikkert være hårdt at være filminstruktør, men det er bare svært at komme til at holde af en karakter, hvis personen starter med at have ondt af sig selv. I stedet valgte vi at opbygge Jennifers karakter som sexet, sej og tiltrækkende, for ellers ville det blive svært at identificere sig med hende. Og identifikation er jo essensen og styrken i film, vi græder og griner, fordi vi føler empati”.

“Narcissisme er vor tids tendens. Der er ikke noget i vejen for at være personlig og ærlig, men jeg synes verden er større. Vi bruger den personlige historie som identifikation, men lader Jennifers liv spejle sig i andre kvindeskæbner, hvilket giver filmen et bredere perspektiv. Jeg vil sige, at filmens ambition – med et lidt

stort ord – er en revitalisering af den personlige dokumentarfilm.”

JF: “Jeg tror, denne filmiske rejse for mig handler om at se lysere på livet. Jeg ville have, at filmen skulle kunne behandle ret alvorlige emner men samtidigt gøre dem almindelige. I serien taler vi om seksuelle overgreb, menneskehandel og omskæring. Jeg har selv oplevet at blive seksuelt udnyttet som barn, men jeg ville ikke gøre filmen alt for dystert. Projektet sigter på at finde måder at overleve på, på trods af de sørgelige ting, alle kan blive udsat for. Den lethed prøver jeg også at bruge overfor de medvirkende for at undgå, at de fremstår som ofre.”

INTIMITET MED AMERIKANSK TEMPERAMENT

For instruktøren var samarbejdet med en dansk klipper også en måde at give filmen et mere emotionelt udtryk, end den ville have fået, hvis den var blevet klippet af en amerikaner. I mødet med de danske dokumentarfilm, som hun blev præsenteret for, oplevede Jennifer Fox en karakteristisk personlig tilgang til emnerne og en stil, der turde være intim.

JF: “Jeg var meget tiltrukket af danske dokumentarfilm, og det er derfor, jeg er her. Men Niels bidrager med noget, jeg aldrig ville have fundet i en amerikansk klipper. Den måde, filmen er klippet på, bygger mere på følelser end fakta. Filmen får en mere emotionel karakter og er mere karakterdreven, lidt ligesom fiktion.

En amerikansk klipper ville lægge mere vægt på selve rejsen end på at klippe fra et ansigt til et andet. Og vi har diskuteret, om det var, fordi Niels kommer fra spillefilm.

I danske dokumentarfilm er der en tilstedeværelse, som den man finder i fiktion, og danske spillefilm har den gode dokumentarfilms virkelighedsfornem-

melse. I amerikansk dokumentar handler det mere om at demonstrere end at lade virkeligheden vise sig selv, men jeg var ude efter denne her ‘beingness’, som jeg ser i danske værker”.

NPA: “I Amerika arbejder klippere enten på dokumentar eller spillefilm, mens vi i de små lande laver begge dele. Og jeg tror, det kommer både spillefilm og dokumentarfilm til gode. Hele dogmekonceptet er inspireret af dokumentarfilmen” ■

FLYING

Producer: Claus Ladegaard, Easy Film. Instruktør, co-producer, kamera: Jennifer Fox. Klipper: Niels Pagh Andersen.

Serien *Flying* på 4 afsnit bliver færdig til sommer, og filmen, der indgår i DFIs distribution, forventes færdig sidst på året. Involverede broadcastere: BBC, HBO, ARTE, TV 2 Denmark, YLE-1 Finland, SVT, SABC South Africa og SBS Australia. Projektet har modtaget tilskud fra The Creative Capital Foundation og Ira & Myrna Brind Foundation. I samarbejde med forskellige organisationer er der planlagt et såkaldt ‘outreach’ program, der inkluderer websitet www.RepublicOfWomen.org, seminarer, visninger, paneldiskussioner osv.

DET HANDLER OM AT GÅ HELE VEJEN

Som optakt til Cinematekets retrospektive præsentation af den britiske dokumentarist Kim Longinotto i februar afholdt cph:dox en masterclass med Longinottos danske kollega Phie Ambo som vært. Efterfølgende satte FILM de to instruktører stævne til en samtale om at lave dokumentarfilm, der går tæt på personlige eller følsomme emner.

AF LARS MOVIN

Direkte adspurgt om, hvilken genrebetegnelse man kunne putte på deres filmiske arbejde, når Phie Ambo og Kim Longinotto – repræsentanter for to forskellige generationer af dokumentarister – relativt hurtigt frem til termen *observerende dokumentarisme*. Men ikke *klassisk observerende*, understreger Longinotto, for de bryder begge ‘reglerne’. I Phie Ambo og Sami Saifs *Family* fra 2001 er den ene af de to instruktører samtidig hovedperson, og en del af filmens dialog foregår mellem filmmagerne indbyrdes med kameraet som mellemlid. Og i flere af Longinottos efterhånden mere end tyve film henvender hovedpersonerne sig direkte til kameraet; eksempelvis i *Divorce Iranian Style* (1998), hvor nogle af kvinderne i den uformelle skilsmisseret i Teheran, som filmen handler om, søger bekræftelse, opmuntring eller ligefrem styrke hos filmholdet.

Kim Longinotto: “Målet med observerende dokumentarisme er at forsøge at involvere publikum på en måde, så de selv tager stilling; ikke at fortælle publikum, hvad de skal tænke. Og så er vi vist enige om, at vi ikke ønsker at lave film, hvor vi blot vil fremføre vore egne synspunkter og pointer, for livet er fyldt med modsætninger, og der er altid nuancer og udvaskede grænser.”

Phie Ambo: “Et andet fællestræk mellem os er, at vi forsøger at lade os drive af vores nysgerrighed og at møde verden med et åbent sind i den forstand, at vi accepterer, at vores historier kan udvikle sig på måder, som vi ikke kunne have forudset.”

Kim: “Enig. Et af de mest appellerende træk ved dokumentarisme er, at man aldrig kan forudsige, hvad der vil ske. Tag bare scenen i *Family*, hvor Sami møder sin bror. Hvis en manuskriptforfatter havde skrevet, at en hovedperson skulle rejse til Yemen for at møde sin bror, og så viste broren sig at være en popsanger med toupé, ville alle have sagt, at det var for gakket og langt ude. Men i filmen fungerer det, fordi det er virkelighed. Den slags elsker jeg.”

– *Ser I noget i hinandens film, som I kunne lade jer inspirere af?*

Phie: “Metodisk kunne jeg godt tænke mig at skyde lige så lidt råmateriale, som Kim gør. En af ulemperne ved at være vokset op med video er, at man let kan miste sit fokus, når man bare kan lade båndet rulle. Fordi Kim optager på film, synes det at ligge som noget helt naturligt at være fokuseret hele vejen igennem, og det betyder, at hendes historier også kommer til at virke mere fokuserede.”

Kim: “Til gengæld sad jeg – da jeg så Phies *Growing Up in a Day* – med en følelse af, at den film ville jeg gerne have lavet. Mange film fra Afrika er ret sensationalistiske, men den film er bare lavet på sådan en fin måde, så fuld af ømhed og blidhed og helt uden propaganderende islæt. Det er et kæmpestort emne pakket ind i en lille følsom historie.”

Phie: “Men der er også nogle forskelle mellem os,

måske især i brugen af musik. Jeg bruger masser af musik, mens Kim er mere minimalistisk. Hun har større tillid til billederne og det, hun filmer. Jeg kan godt lide at proppe alt muligt oven i selve historien.”

Kim: “Da jeg så *Family*, bed jeg mærke i alle disse optagelser af himle, og jeg kan huske, at jeg tænkte, at dét ville jeg gerne have fundet på. Men det ville nok ikke virke, hvis jeg gjorde det. Jeg kunne virkelig godt lide den kontemplative fornemmelse, som det tilføjede filmen – måske fordi jeg aldrig selv har brugt billeder, som ikke på en eller anden måde førte historien fremad.”

– *Hvordan opstod idéen til at bruge himlen som en gennemgående metafor i Family?*

Phie: “Oprindelig var det Samis idé. Jeg tror, at han havde brug for noget, der kunne tage opmærksomheden væk fra ham og historien. Men når det så endte med at fylde så meget i filmen, hænger det sammen med, at Samis far viste sig at være pilot. Pludselig var der en indholdsmæssig krog at hænge billederne op på. Generelt kigger jeg altid efter et parallelt univers, når jeg skal forsøge at indkredse mine hovedpersoner. I *Growing Up in a Day* var det dyrene. Og i *Gambler* er det de der hovedpinepiller, Treo. Jeg leder efter et eller andet billede, der siger noget om personen.”

– *Hvad med dig Kim, har du også sådan et trick eller noget lignende, som du bruger til at få dine scener til at fungere?*

Kim: “Som udgangspunkt forsøger jeg at være lige så åben over for de medvirkende, som de er over for mig. Man kan vel sige, at det er en slags regel for mig, at jeg gerne fortæller om mig selv, hvis folk ellers er interesserede. De skal føle, at det ikke bare er mig, der kan spørge dem om alt, men også omvendt. For eksempel var jeg meget stolt, da to af kvinderne i *Sisters in Law* på et tidspunkt spurgte mig og Mary (Milton, lyd kvinde) om vores liv, for det betød, at de følte sig tilstrækkeligt godt tilpas til at gøre det. Grundlæggende tror jeg, at folk begynder at lave film, fordi de er nyfigne. Jeg er vanvittig interesseret i andre mennesker og vil altid gerne vide alt muligt om dem. Og for mig ville det virke helt forkert, hvis man ikke var lige så åben den anden vej.”

Phie: “Jeg er enig med Kim i, at det bør gå begge veje, for ellers er der ikke tale om et ligeværdigt forhold. Når det er sagt, tror jeg, at det varierer fra situation til situation og afhænger meget af, hvem hovedpersonen er. Hvis vi tager *Gambler*, så var min attitude over for Jang (Nicolas Winding Refn) helt anderledes, end den ville være over for mange andre personer. Med ham signalerede jeg tydeligt med kameraet, hvilke typer situationer jeg gik efter. Nogle personer er mere robuste end andre, og derfor kan man være mere direkte i sine signaler til dem.”

– *I har én helt konkret ting tilfælles, nemlig at I begge selv fotograferer jeres film. Kunne I forestille jer at arbejde på andre måder?*

Phie: “Ikke jeg. For mig hænger dét at stå med kameraet tæt sammen med at lave film. Hele min fascination af dokumentarisme har at gøre med dette at indramme virkeligheden. Det magiske er at stå i situationen og beslutte, hvad der eksisterer, og hvad der ikke eksisterer, hvad der er inden for billedrammen, og hvad der er uden for. Jeg ville ikke finde det nær så interessant, hvis jeg skulle stå ved siden af en fotograf og bare instruere. Det er i kraft af framingen, at virkeligheden bliver til fortælling, og framingen er også afgørende for, hvordan personerne kommer til at fremstå. Man kan næsten sige, at hele filmen ligger i fram-

ingen. Og jeg tror også, at jeg ville have svært ved at bevare overblikket over historien, hvis ikke jeg selv stod bag kameraet.”

Kim: “Når jeg ikke selv er i gang med et projekt, fungerer jeg som fotograf for andre, og jeg har ikke svært ved at lægge instruktørrollen fra mig. Men jeg kunne ikke forestille mig at overlade kameraet til andre i mine egne film. Jeg er altid bevidst om publikum under optagelserne. Det er dét, der giver det ekstra lille buzz. Man har denne underlige dobbelte rolle eller position i forhold til det, der sker. På den ene side er man til stede i samme rum som de personer, man filmer. På den anden side har man en del af sin opmærksomhed fokuseret på framing og alle de tekniske ting, og det giver en vis distance. Men generelt vil jeg sige, at når jeg kigger i søgeren, føler jeg, at jeg ser begivenhederne som i en film, at jeg ser dem på samme måde som det publikum, der senere skal se filmen. Og når man får nogle specielt gode optagelser i kassen, er det ekstremt tilfredsstillende at vide, at man skal dele dem publikum. Omvendt bliver man nok også en lidt mere beregnende person, fordi man altid skal holde hovedet koldt.”

– *Har I oplevet at blive bedt om at holde op med at filme, fordi I gik for tæt på?*

Phie: “I forbindelse med *Family* var der en del gange, hvor Sami ikke ville filmes. Indtil et vist punkt kunne vi bruge det som et underholdende element i filmen, men der var meget materiale, der ikke kunne bruges, fordi en optagelse kun bliver god, hvis den man filmer også selv er med på at blive set. Historien tog først rigtig fart og begyndte at fortælle sig selv, da Sami kom igennem på telefonen til Yemen og blev opslugt af sit eget projekt om at finde sin far. Derefter skulle jeg ikke længere presse ham, men bare koncentrere mig om at gøre mit arbejde.”

Kim: “Jeg tror, at jeg var blevet ret knotten, hvis nogen havde bedt mig om at slukke for kameraet i sådan en situation. Selvfølgelig er man meget sårbar og blottet, når man stiller sit liv til rådighed for en film, men principielt mener jeg ikke, at der bør være nogen begrænsninger under optagelserne. De slagsmål kan man tage i klippefasen.”

– *Er nogen af jer stødt ind i en grænse, hvor I selv er blevet i tvivl om, hvorvidt I burde fortsætte?*

“Målet med observerende dokumentarisme er at forsøge at involvere publikum på en måde, så de selv tager stilling; ikke at fortælle publikum, hvad de skal tænke. Og så er vi vist enige om, at vi ikke ønsker at lave film, hvor vi blot vil fremføre vore egne synspunkter og pointer, for livet er fyldt med modsætninger, og der er altid nuancer og udvaskede grænser.”

PHIE AMBO / AKTUEL MED GAMBLER

Født 1973. Dokumentarist og filmfotograf, bor og arbejder i København. Uddannet ved Den Danske Filmskole (1999-2003). Debuterede i 2001 med *Family* (sammen med Sami Saif), der blev sendt ud i dansk biografdistribution og modtog den prestigefyldte Joris Ivens Award ved IDFA i 2001. Har siden lavet *Growing Up in a Day* (2002), optaget i Zambia, og afgangsfilmene *Dykkeren i min mave* (2003). Hendes seneste film, *Gambler* (2005), et portræt af filminstruktøren Nicolas Winding Refn, havde premiere i forbindelse med cph:dox i 2005 og vil i løbet af 2006 blive sendt på biografturné i Danmark af det nye distributionselskab Dox Distribution. Foto: Phie Ambo

KIM LONGINOTTO / AKTUEL MED SISTERS IN LAW

Født 1952. Dokumentarist og filmfotograf. Bor og arbejder i London. Uddannet ved The National Film and Television School i London (1976-79). Debuterede i 1976 med *Pride of Place* og fik et mindre gennembrud i 1989 med den Channel Four-støttede *Eat the Kimono* (sammen med Claire Hunt). Har instrueret (og fotograferet) mere end tyve film, heraf mange om kvinder i Asien, Mellemøsten og Afrika, og ofte lavet i samarbejde med lokale kvindelige medinstruktører. Blandt de mest bemærkelsesværdige titler fra de senere år kan nævnes *The Day I Will Never Forget* (2002) om omskæring af kvinder i Kenya, to film fra Iran, *Divorce Iranian Style* (1998) og *Runaway* (2001) (begge sammen med Ziba Mir-Hosseini), og senest *Sisters in Law* (2005) om kvinder i retssystemet i Cameroun (sammen med Florence Ayisi). Foto: Kim Longinotto

Phie: "I forbindelse *Growing Up in a Day* oplevede jeg en episode, hvor jeg i situationen valgte ikke at gå med ind i et hus og filme kisten med den døde far. Min egen far var død et par år forinden, og jeg var ret bange for døde mennesker. Billedet var nok ikke havnet i filmen, men da jeg sad i klipperummet, følte jeg, at jeg i det mindste burde have haft valgmuligheden. Og så følte jeg, at det i virkeligheden var et udtryk for manglende respekt over for de mennesker, der havde vist mig stor tillid, at jeg ikke ville udsætte mig selv for at se den døde. Det var en erfaring, som jeg håber at kunne drage nytte af i kommende film."

Kim: "Jeg er helt enig, og det var netop som et udtryk for respekt over for de involverede, at jeg valgte

ikke at afbryde optagelserne under omskæringsscenen med de to piger i *The Day I Will Never Forget*. Men jeg havde virkelig min tvivl, og en del af mig føler stadig, at jeg ville have været et bedre menneske, hvis jeg var holdt op med at filme. Min argumentation for at fortsætte var, at det var langt værre for de piger, det gik ud over, og at det mindste, jeg kunne gøre, var at filme det. Men bagefter følte jeg mig som en bøddel eller en forræder. Og Mary, der lavede lyd på filmen, var rasende bagefter og mente, at jeg havde afsløret mig selv som et dårligt menneske. Det tog os lang tid at blive gode venner igen."

Phie: "Jeg synes, at det vigtige ved den scene er, at den er filmet på en følsom og hensynsfuld måde. Du

viser hverken kønsorganer eller blod, men fokuserer på de tilstedeværendes ansigtsudtryk og reaktioner."

Kim: "Det var ikke så meget af hensyn til publikum, men mere for at beskytte pigerne. Den eneste måde, jeg over for mig selv kan retfærdiggøre den scene på, er ved at se den som en del af en større helhed og håbe, at den kan hjælpe andre piger i samme situation. Men jeg føler stadig, at det var umoralsk at filme det."

Phie: "Jeg synes, det handler om at tage et ansvar på sig og gå hele vejen. Du gjorde det eneste rigtige."

Kim: "Jeg ved ikke ... der findes ingen lette svar. Ville du have filmet det?"

Phie: "Jeg ved det ikke. Ville ønske, at jeg havde." ■

BRUGERNE BESTEMMER

Kontrollen flytter sig fra udbyderne til efter-spørgerne i det nye internet. Brugere finder sammen på nettet i vidensbaserede interessefællesskaber, og det giver dem en medindflydelse, de ikke har haft i samme grad før. Det gælder også indenfor filmens område, hvor debatfora og weblogs skaber nye udfordringer for filmindustrien. "Livlige, intelligente blogs, der indeholder ofte opdateret, konverserende indlæg om film - i modsætning til sladder om de berømte - blomstrer (...) Og hvis de endnu ikke er nået til det punkt, hvor de har en målbar effekt på billetsalget, så er de godt på vej til det," spør amerikaneren Steve Rosen i det amerikanske netmagasin indiewire.

AF CHRISTIAN MONGGAARD

Web 2.0 eller det samarbejdende internet kaldes den nye brugerorienterede udgave af Internettet. I en artikel på Kommunikationsforum.dk har informationsarkitekten Peter Svarre defineret Web 2.0 således: "Brugere går sammen - bevidst eller ubevidst - og i deres samarbejde opstår der nye former for viden og information, som ikke ville have været mulige uden brugernes samarbejde."

I modsætning til den 'gamle' udgave af internettet, der hurtigt kom til at fungere på kommercielle vilkår og i vid ustrækning blev monopoliseret af store koncerner, tilhører Web 2.0 i højere grad brugere selv. De danner interessefællesskaber, *communities*, som giver dem en medindflydelse, de ikke har haft i samme grad før. Det er ikke en revolution, som vil føre til et mere demokratisk internet, understreger Peter Svarre, men "det kommer til at have en radikal betydning for, hvordan magten vil blive fordelt i fremtidens kommunikations- og medie verden."

Kristian Mørk, en af fire redaktører på filmportalen *Scope.dk*, understreger, at man altid har haft bruger-interaktion på internettet. "Men funktionaliteten og måden, man gør det på, forandrer sig hele tiden. De tekniske barrierer bliver færre og nemmere

at overkomme, og der er flere eksempler på ret vilde opgør med afsender-kontrollen med indholdet, afsender-identiteten. F.eks. kan alle skrive ind og rette i andres tekster i internetencyklopædien *Wikipedia*."

"Det er ret radikalt i forhold til tidligere, at man er begyndt at overgive kontrollen til dem, der selv bruger internettet. Hvor stort det bliver, er svært at afgøre, man vil opleve mange hybrider i fremtiden, hvor det kontrollerede og det brugerstyrede vil smelte sammen."

WIKIPEDIA / BRUGERNES SELVJUSTITS

Wikipedia, der blandt andet findes i en engelsk og en dansk udgave, er netop et strålende eksempel på, hvordan brugere i stigende grad har indflydelse på udformningen af nettet. Som bruger af Wikipedia kan man oprette artikler om bestemte emner i encyklopædien eller føje nye oplysninger til eller rette i allerede oprettede artikler. Man skulle tro, at det umiddelbart ville føre til fejl og unøjagtigheder - bevidst eller ubevidst - men brugernes selvjustits og ansvarlighed er så stor, at fejl sjældent får lov at figurere i en artikel ret længe ad gangen. En ny undersøgelse viser, at Wikipedias troværdighed er på højde med *Encyclopedia Britannica*.

I en artikel i *Information* citerede Nikolai Thyssen sidste år den amerikanske medieekspert Clay Shirky for følgende udtalelse omkring Wikipedia: "Det er ikke, fordi eksperter bliver ekskluderet fra *Wikipedia*. Forskellen er blot, at de mennesker, som ikke er blevet formelt nominerede som eksperter, heller ikke bliver ekskluderet. Wikipedia betegnes som en encyklopædi, men den måde, hvorpå en artikel kan blive til ud af ingenting, er noget som ingen andre encyklopædier er i stand til."

Pr. 1. februar i år indeholdt den danske udgave af Wikipedia 38.000 artikler - blandt andet en kortfattet tekst om Lars von Trier med en komplet filmografi - mens den engelske udgave, der blev stiftet i 2001, var nået helt op på 950.000 artikler. *Wikipedia.co.uk*'s artikel om Trier er i øvrigt temmelig meget mere omfattende end den danske, men det er i begge artikler muligt at klikke sig videre til nye oplysninger i det omfattende Wikipedia-netværk via både filmtitler, årstal, steder og navne.

IMDB OG DELICIOUS / DEN MINDSTE INDSATS' PRINCIP

Man kan sige, at filmverdenens svar på Wikipedia er *Imdb.com*, Internet Movie Data Base, hvor det også er brugere, som sørger for at opdatere de mange oplysninger om skuespillere, instruktører og film, nye som gamle. Men i modsætning til Wikipedia er *Imdb* et kommercielt foretagende ejet af *Amazon.com*, og en redaktion bestemmer hvilke fakta, der skal med. B.l.a. skal man kunne give en tilfredsstillende forklaring på, hvor man har sine oplysninger fra. Bortset fra handlingsreferater, som alle kan skrive, men ikke rette i.

Derfor er de alt for ofte fejlbehæftede, mener Kristian Mørk: "På *Imdb* kan man risikere at finde fire forskellige handlingsreferater, der peger i hver sin retning. Der er bedre når brugere kontrollerer hinanden, ligesom på Wikipedia, derigennem opnås der en merværdi" fortæller redaktøren fra *Scope*, hvis handlingsreferater i øvrigt baserer sig på filmselskabernes officielle pressemateriale.

På en anden filmside, *Delicious.com*, kan brugere tage - dvs. mærke - filmene med forskellige værdiladede stikord, hvilket giver andre brugere mulighed for at finde frem til film, de kunne have en interesse i. Men brugere på *Delicious* er dovne, siger Kristian Mørk. "Det er den mindste indsats' princip, hvor folk ikke tænker sig nok om og har en tendens til at bruge alt for generelle tags. Merværdien opstår i de tilfælde, hvor differentieringen af tags bliver høj."

DANSKEFILM.DK / EN GOD OG SAGLIG TONE

En af de første ting, man kunne finde på internettet, var elektroniske opslagstavler og nyhedsgrupper, hvor folk med de samme interesser fandt sammen og diskuterede på livet løs. Nyhedsgrupper eksisterer stadig, men fokus er flyttet over på de såkaldte diskussionsfora, der som regel findes i sammenhæng med specialiserede hjemmesider. Det giver brugere en fornemmelse af fællesskab, hvis de kan bidrage til udviklingen af hjemmesiden og være i dialog med de øvrige brugere. De føler et større ansvar over for den eller de sider, hvor de er tilknyttet som en slags faste medspillere.

Hjemme hos HR & FRU Sne

De fleste filmhjemmesider med respekt for sig selv har et eller flere fora, hvor registrerede brugere kan boltre sig med deres meninger. Nogle af de mest aktive brugere huserer på Danskefilm.dk, der er helliget alt, hvad der har med ikke mindst ældre danske film at gøre. På siden findes flere forskellige fora, og der er gang i diskussioner om alt fra Mads Mikkelsen til brugernes oplevelser som statist på en film.

Det er brugerne selv, der definerer de emner, de har lyst til at debattere. De mennesker, som administrerer de forskellige fora, har nedskrevet nogle regler for diskussionerne, som blandt andet sørger for, at brugerne holder "en god og saglig tone" og ikke overtræder f.eks. copyrightloven.

Også Scope.dk, der samler oplysninger – spilletider, biografier, anmeldelser etc. – om film og filmfolk i en søgbar database, har en engageret brugerskare. Til og med den 1. februar 2006 havde de begået ikke færre end 38.646 indlæg om alt fra Oscarnomineringerne, der blev offentliggjort den 31. januar, til en næsten fire år gammel og stadig aktiv tråd om Per Flys *Bænken* (2000).

På Scope er man godt klar over, at interessefællesskaber kommer til at tegne fremtiden på internettet, men "det er svært at finde ud af, hvor man skal satse," siger Kristian Mørk. "Der er rigtig mange muligheder og ideer, og man kan forestille sig, at vi i højere grad skaber rammerne, definerer det overordnede emne, og så giver brugerne mulighed for selv at udvikle det derfra."

DVD-VENNER / ET VELBESØGT COMMUNITY

Dvd-venner.dk hedder en dansk filmhjemmeside, der begyndte i det små og efterhånden har udviklet sig til et omfattende community.

"Jeg var en af de første på mit arbejde som købte dvd-afspiller," siger hjemmesidens stifter, Michael Skovmand. "På det tidspunkt var film forholdsvis dyre, og efterhånden som andre af mine venner og kolleger fik investeret i afspillere og film, begyndte vi at låne film af hinanden. Vi tænkte, at det må vi kunne sætte i system, og jeg lavede den første version af Dvd-venner, hvor der var mulighed for at gå ind og registrere, hvilke film man havde købt, og den liste kunne man så give sine venner adgang til at se. Man kunne sende låneønsker, hvilket man også kan i dag, og på den måde låne film af sine venner. Det er stadigvæk det koncept, vi bygger på i dag, men det er vokset gevaldigt."

Fra januar til december 2005 steg det månedlige besøgstal fra 65.000 til 150.000.

Bag Dvd-venner.dk, der for nylig blev udvidet med en biograffilmudlæ, Onfilm.dk, står nu en række frivillige medarbejdere, som både vedligeholder sitets database og redigerer de anmeldelser, sitets ca. 35 anmeldere begår, også på frivillig basis. Medlemmerne af Dvd-venner.dk kan ud over at læse anmeldelser og studere hinandens dvd-samlinger bidrage med nyheder og give de anmeldte film karakterer. Og sitet vil gerne have inddraget sine medlemmer endnu mere.

"Jeg kan mærke, at folk er interesserede og meget gerne vil bidrage," siger han. "Vi vil være nogle skarn, hvis ikke vi benytter os af, at der sidder folk med en viden, som kan bruges på vores site. Det giver også brugeren en form for tilfredshed at bidrage med nyheder og anmeldelser, og det betyder en større loyalitet over for vores site."

"Vi har lige lanceret en filmvejviser, hvor vi opfor-

drer besøgende og medlemmer til at tippe om andre sites. Det varer ikke så længe, før der også kommer en musikvejviser. Vi vil give medlemmerne mulighed for at skrive små anmeldelser af film, og inden sommerferien vil vi formentlig åbne et forum. Vi åbnede tidligt for en rss-feed (en simpel måde at abonnere på nyheder fra forskellige websites, red.), og vi er meget opmærksomme på ny teknologi, som kan bruges til at bringe vores data ud."

WEBLOGS / NERVE, ENTUSIASME OG PERSONLIG STIL

Web-logs – kaldet 'blogs' – er et andet og efterhånden temmelig udbredt eksempel på et Web 2.0-fænomen, der i princippet giver alle brugere mulighed for at blive hørt. En af de første og mest berømte bloggere, amerikaneren Rebecca Blood, forklarer i en artikel på sin hjemmeside, www.rebeccablood.net, at webloggen er det første format, som er født på nettet, og at det er formen, der definerer en blog.

Hun beskriver en blog som "en ofte opdateret hjemmeside med indlæg i omvendt kronologisk orden, således at de nye indlæg altid er øverst (...) bloggere skriver så meget eller lidt de vælger om et bestemt emne (...) Hypertekst er fundamental for udøvelsen af weblogging. Når bloggere refererer til materiale, der kan findes online, linker de uundgåeligt til det. Hypertekst tillader skribenter at opsamle og sætte komplekse historier ind i en sammenhæng med links til adskillige primære kilder. Men vigtigst af alt giver linket en gennemsigtighed, som er umuligt på papir. Linket giver skribenter mulighed for direkte at få adgang til alle online ressourcer, hvorfor læserne selv kan vurdere, om skribenten har gengivet eller forstået det materiale, der refereres til."

Webkonsulent Børge Kristensen, der sammen med Lennard Højbjergs står bag et forsknings- og undervisningsprojekt i weblogging, *Gennemskuelige Blogs*, på Københavns Universitet, har i et interview sagt, at "weblogs passer godt til nettet. Meddelelserne er korte, overskuelige og netvenlige og ofte mere interessante end avisers og magasiners generalisttekster, som fremstår objektive, kedelige og overfladiske. Bloggernes viden henvender sig til et specialpublikum, og det giver deres tekster mere nerve, entusiasme, personlig stil og troværdighed."

Ifølge Peter Svarre er der i takt med, at blogging-fænomenet er vokset, og bloggerne har fundet ud af at knytte deres blogs sammen, "opstået en helt ny sfære for kommunikation og vidensudveksling. Det enkelte individs betragtninger og overvejelser er stadig egocentrerede, men det er ikke længere ligegyldige, fordi der ude i blogsfæren lige pludselig kan være rigtig mange andre brugere, der gør sig de samme overvejelser."

Lennard Højbjerg sammenligner blogs med 70'ernes alternative kommunikation: "Netværk dannes i overensstemmelse med særlige interesser," skriver han på projektets hjemmeside, www.brugervenligeblogs.dk, men deres "adgang til andre skal ikke afvejes af, om et tidsskrift eller et magasin er økonomisk rentabelt i forhold til målgruppe, trykning og distribution – faktorer, der tidligere var afgørende for, om mennesker med særlige interesser kunne finde hinanden."

BLOGS / EN FORDEL FOR DE SMALLE FILM

Også på filmområdet har blog-kulturen sat sig tydeligt spor. Film er et populært massemedie, som mange har mere eller mindre markante meninger om. Film-

bloggen var et af de fænomener, som i 2005 for alvor brød igennem. Internetmagasinet indieWire.com, der fokuserer på den uafhængige del af den amerikanske filmbranche, konkluderede i december sidste år, at bloggerne i høj grad kommer de smalle film til undsætning, fordi de giver dem lige så meget plads i deres blogs som de store studie-produktioner.

Og fordi blogs i stigende grad bliver en del af de etablerede mediers profil, tvinger det den amerikanske filmindustri til at tage dem alvorligt. New York Times' *The Carpetbagger* og Los Angeles Times' *The Envelope*, der begge beskæftiger sig med det årlige prisræs i Hollywood, begyndte begge som uafhængige blogs, men blev hurtigt samlet op af de to aviser og har derigennem opnået indflydelse.

"Men også anden blog-aktivitet lover godt for filmfans over alt på internettet," skriver Steve Rosen i indieWire. "Livlige, intelligente blogs, der indeholder ofte opdateret, konverserende indlæg om film – i modsætning til sladder om de berømte – blomstrer. De skaber et fællesskab helliget dem, som er passioneret interesserede i film, i lighed med hvad fremsynede arthouse-biografer gjorde i 1950'erne og 1960'erne. Og hvis de endnu ikke er nået til det punkt, hvor de har en målbar effekt på billetsalget, så er de godt på vej til det."

Steve Rosen noterer sig endvidere, at de mange forskellige blogs, der skrives af både professionelle filmkritikere og filmfans, kan være "lige så sjove, som de er lærde, lige så nyhedsorienterede, som de er grublende, lige så venlige som de er akademiske. Og selve deres logoer og mottoer rummer en vis strålende magisk kvalitet, en følelse af at træde ind i en ny verden, som minder om den, de første biografgængere mødte, da de så Melies' *Rejsen til månen*."

Det er store ord, men ingen tvivl om, at de mange blogs skabt af fans for andre fans har bragt noget af den uskyld tilbage til internettet og medieverdenen, som på grund af målrettet, kommerciel udnyttelse af nettet ellers var blevet væk.

PODCASTING / LYD OG LEVENDE BILLEDER

En anden teknologi, som i samspil med internettet har givet blandt andet filmfans flere muligheder for at dyrke deres interesse, er podcasting, hvor man bruger sin mp3-afspiller til at høre lydfiler, ofte radioprogrammer, som lægges ud på nettet. Personligt lytter jeg både til de amerikanske filmanmeldere Ebert og Roeper, når de giver tommelfingre op eller ned til de nye film, og BBC's livlige Mark Kermode, der er en vidende og begejstret biografgænger.

Podcasting er ligesom blogging ikke kun forbeholdt professionelle, og det kræver forholdsvis få penge at investere i anvendeligt optageudstyr og lydredigeringssoftware til computeren. Sent sidste år lancerede Morten Dürr, filmanmelder på Børsen, på opfordring af den danske podcast-portal *Podhead.dk*, en filmpodcast, *Biobumsen*, den første herhjemme, hvor han sammen med Steffen Kjelds primært anmelder ugens film.

"Hvis man er filmanmelder, kan man få en idé om, hvordan andre anmeldere går til stoffet, og man kan få lidt inspiration til sit eget arbejde. Det skægge ved podcast er, at man kan målrette det mod nogle lidt smallere grupper. Udfordringen er at definere og op-søge det publikum – i det perspektiv er podcasting vel stadig i sin vorden. Og fordi mediet er, som det er, vil man prøve at lave noget, som er anderledes end det, man f.eks. hører på P1. Ikke fordi man er i en konkurrencesituation, tværtimod, men fordi man skal

udnytte mediet bedst muligt,” siger Morten Dürr.

Morten Dürr er heller ikke sikker på, at hans podcast har fundet sin endelige form: “Den unikke ting ved podcast er, at materialet kan ligge på nettet uendeligt længe. Vi vil nok fortsat lave dagsaktuelle anmeldelser, men forleden lavede vi f.eks. interview med Anette K. Olesen, og man kan sige, at den slags materiale kan ligge længere på nettet end det kan i dagspressen; det skaber større tilgængeligt for folk.”

UBEGRÆNSET UDBUD

Tilgængelighed er et af kodeordene i forbindelse med Web 2.0 ligesom brugernes muligheder for at manipulere med det materiale, som er tilgængeligt for dem. De fleste af os har allerede deponeret vores langtidshukommelse på internettet, og som dynamisk, evigt udviklende database er den et uvurderligt stykke værktøj for de fleste mennesker.

Den lange hale (The Long Tail) er titlen på et essay, hvori Chris Anderson, redaktør på teknologivisningsmagasinet Wired, fortæller historien om, hvordan brugere af internetboghandlen Amazon.com var med til at skabe interesse for en 10 år gammel, glemt bog, da en ny bog om det samme emne udkom. Købere af den nye bog blev foreslået at købe den gamle, hvilket mange gjorde og skrev så positive anmeldelser af den, at den pludselig begyndte at sælge – endda hurtigere og mere end den nye.

“Dette er ikke blot en af online-boghandlerens dyder,” skriver Chris Anderson. “Det er et eksempel på en helt ny økonomisk model for medie- og under-

holdningsindustriene, en model, der kun lige er begyndt at vise sin magt. Ubegrænset udvalg afslører sandheder omkring, hvad kunder vil have, og hvordan de vil få fat i det i service efter service, fra dvd'er til musikvideoer og sange. Folk graver dybt i katalogerne, ned gennem den lange, lange liste over tilgængelige titler, forbi hvad man kan finde i sin lokale Blockbuster, Fona eller boghandel. Og jo mere de finder, jo mere kan de lide. I takt med at de forlader den slagne vej, finder de ud af, at deres smag ikke er så mainstream, som de troede (eller som de var blevet forledt til at tro af reklamer, en mangel på alternativer og en hit-dreven kultur).

Det handler altså ikke længere om, hvad folk kan få, men hvad folk vil have. Takket være internettet og fællesskabet med de andre brugere fra hele verden går det op for dem, at de ikke behøver lade sig nøje med, hvad de store selskaber udbyder. De har ikke bare ét alternativ, men mange, når det kommer til online-magasiner, radioprogrammer, dvd-, cd- og bog-forhandlere og tanker og meninger. Det er en kulturel mangfoldighed, som er med til at gøre verden mindre og samtidig åbne den helt op. Og således er magten, som Peter Svarre er inde på, ved at flytte sig fra udbyderne til efterspørgerne.

Den hyperkompetente forbruger er en realitet, selv om det for både kulturproducenter og professionelle meningsmagere handler om at lære de nye formater at kende og bruge dem på bedst mulig måde; erkende, at de dage er forbi, hvor man kunne bilde folk hvad som helst ind ■

Illustration: Sabine Ravn

LINKS

Her er en liste over en række gode filmsites. Vær opmærksom på, at de fleste sites også har links til andre sider, der kan være interessante.

FILMMAGASINER M.M.

- www.cinemazone.dk** Omfattende dansk filmsite med anmeldelser, interviews og nyheder. Anmeldelser af nye biografier trykkes hver fredag i gratisavisen Metroxpress.
- www.16-9.dk** Dansk filmtidsskrift, der dyrker den mere akademiske side af mediet.
- www.ekkofilm.dk** Netudgaven af film- og medietidsskriftet EKKO, der ud over artikler fra den trykte udgave byder på både nyheder og artikler, som man kun finder på nettet.
- www.variety.com** Amerikansk brancheblad, der også på nettet kan prale af gode anmeldelser og masser af baggrundsartikler og interviews. Koster penge.
- www.screeninternational.co.uk** Den engelske og mere europæisk orienterede udgave af Variety. Koster penge.
- www.filmthreat.com** Amerikansk magasin om både undergrund og mainstream. Der begyndte som en trykt udgave, men har siden 1997 kun været at finde på nettet.
- www.indiewire.com** Netmagasin med fokus på den uafhængige del af især den amerikanske filmbranche. Rummer mange tendens- og baggrundsartikler og interviews.
- www.imagesjournal.com** Forholdsvis akademisk funderet tidsskrift med mange lange og grundige artikler om film og populærkultur.
- www.brightlightsfilm.com** Humoristisk, venstreorienteret filmtidsskrift, der indimellem godt kan lide at gribe tingene ideologisk an.
- www.kommunikationsforum.dk** Glimrende netmagasin om medier og kommunikation.

DATABASER

- www.filmid danmark.dk** Hastigt voksende database med omtaler af danske film og filmpersonligheder.
- www.dfi.dk/databaser/nationalfilmografi** Filminstitutets database med udførlige oplysninger om danske spille-, kort- og dokumentarfilm.
- www.scope.dk** Portal og database, der rummer omtaler og biografier, linker til avisernes anmeldelser og lader brugere anmelde film og debattere på livet løs.
- www.dvd-venner.dk** Bliv venner med dvd-samlere fra hele landet, læs og skriv nyheder og anmeldelser og diskuter det hele i forskellige fora.
- www.imdb.com** Verdens mest omfattende filmdatabase, der opdateres dagligt, og hvor man kan finde oceaner af film, personer, citater, nyheder, fotos, anmeldelser etc. Uvurderligt stykke værktøj for alle filminteresserede mennesker.
- www.rottentomatoes.com** Samler og linker til anmeldelser – især amerikanske – af de nyeste biografier. Rummer et 'tomatometer', der vurderer filmene ud fra andelen af positive/negative anmeldelser. En film skal have fået mindst 60 procent positive anmeldelser for at få betegnelsen 'fresh'.
- www.wikipedia.dk/www.wikipedia.co.uk** Internetencyklopædi, der opdateres hele tiden og rummer mange gode artikler om film og filmfolk og er fyldt med nyttige links.

BLOGS

- www.davekehr.com** Underholdende strøttanker – og en del andet – fra New York Times' dvd-anmelder.
- www.johnaugust.com** Manuskriptforfatteren bag blandt andet Tim Burtons *Big Fish* og *Charlie og chokoladefabrikken* skriver om alt muligt og giver gode råd til aspirerende manuskriptforfattere.
- www.filmbrain.com** Også kaldet Like Anna Karina's Sweater og fuld af informationer om amerikanske og ikke-amerikanske film, anmeldelser, quizzier og skæve kommentarer til alt fra filmens verden.
- www.petersvarre.dk/blog** En informationsarkitekt diskuterer internet som "et socialt fænomen med sociale nødder og sociale konsekvenser."
- www.rebeccablood.net** En blogveteran diskuterer alt mellem himmel og jord – i skrivende stund også de omstridte Muhammed-tegninger.
- www.brugervenligeblogs.dk** Forsknings- og undervisningsprojekt på Københavns Universitet, der beskæftiger sig med forskellige sider af weblogs.

DIVERSE

- www.rogerebert.com** Officiel hjemmeside for Roger Ebert, der nok er USAs mest populære film anmelder. Indeholder anmeldelser, interviews og svar på mange mærkelige film spørgsmål.
- www.aintitcool.com** Det førende site, når det kommer til seriøse filmkladder og muligheden for at holde sig ajour med det nyeste nye fra især Hollywood. Har meget aktive og ikke altid stuerene brugere.
- www.nytimes.com/movies** USA's mest respekterede avis, der har en af landets bedste filmsektioner, som også kan findes på nettet. Her finder man desuden The Carpetbagger-bloggen. Kræver (gratis) registrering.
- enjoyment.independent.co.uk/film** En af Englands førende aviser, der på nettet har en ofte opdateret og omfattende filmsektion.
- www.delicious.com** Læg dine favoritlinks ud på nettet – f.eks. inden for film – mærk og del dem med andre og få adgang til deres.

FILM OVERALT

Statistikken for 2005 viser en fremgang på det danske videomarked på 6 % i forhold til 2004. Det lyder umiddelbart sundt sammenlignet med f.eks. USA, hvor væksten er gået i stå, og med sidste år, hvor omsætningen faldt, fordi luften gik ud af vhs-salget. Men der er tegn på krise.

AF STEEN BLENDSTRUP

Interessen for at købe film på video er usvækket. Omsætningsfremgangen på 6 % dækker faktisk over 37 % flere solgte eksemplarer – eller næsten 20 millioner (rundt regnet ti film per husstand med dvd/vhs).

Skiftet fra analogt videobånd til digital disc må siges at være fuldført. Videobranchens blad HE+ har registreret de sidste udgivelser på vhs i december måned – og det endda kun til udlejning. Men de kunder, der har skiftet til dvd i sidste ombæring, efterspørger logisk nok et produkt, der svarer til (lavpris-)vhs, nemlig lavpris-dvd. De repræsenterer ikke samme vækstpotentiale som de kunder, der skiftede format for at være med på det nye. De 'gamle' dvd-kunder har opbygget deres samlinger og har i vid udstrækning også sans for at supplere med nye titler til billigere priser.

Fremgangen indebærer altså, at også gennemsnitsprisen på en dvd-film rasler ned: 83 kr. i 2003, 68 kr. i 2004 og 45 kr. for de første tre kvartaler af 2005 (engrospriser). Heri er også medregnet tusindvis af dvd'er afregnet til ekstremt lave priser som tillæg til magasiner og ugeblade, men tendensen er alligevel klar.

FORUDSER TILBAGEGANG

Problemet har to sider. For det første er forbrugerne ikke dumme. En del af kunderne er stadig fokuseret på at se filmene ved premieren, men alle er i dag klar over, at de snart kan fås til en

langt lavere pris. Selv om nogle film i dag måske kan generere en højere omsætning på dvd end for et eller to år siden, så gør de det i kraft af langt flere eksemplarer. Samtidig er det indlysende, at den tid, man bruger på at se en billig film, ikke også kan bruges til at se en til fuld pris. For markedet som helhed vil et stabilt filmforbrug derfor betyde en faldende omsætning. Så alt taler for et fald i omsætningen, når kundeunderlaget ikke længere kan udvides med yderligere opgradering fra vhs til dvd.

For det andet er de store dagligvarekæder, der dominerer i omsætningsstatistikken, tilbøjelige til at se på omsætningshastigheden. Hvis en titel ikke sælger hurtigt nok til én pris, så prøver man på et lavere prispunkt. Den mekanisme har langt større virkning på markedet end de umiddelbart iøjnefaldende priskrige på toptitlerne lige ved premieren.

Udlejningsmarkedet er faldet til indeks 97, men lå faktisk frem til november over 100. Dermed klarer udlejningen sig lidt bedre end forventet, når man sammenligner med andre lande. Det kan måske tolkes således, at de forbrugere, der absolut skal se filmen ved premieren, godt kan nøjes med at se den en gang (altså leje) – og så evt. vil overveje at købe, når filmen har nået tilbudspris.

INTERNETTET

Foreløbig ser det ikke ud til, at de danske lejekunder følger amerikanernes eksempel og begynder at lægge om til at leje film over nettet. Systemet, hvor man betaler et månedligt abonnement, og så kan leje et ubegrænset antal film og i et tidsrum, man selv bestemmer (dog maks. 2 eller 3 ad gangen), og hvor filmene leveres med posten og returneres ad samme vej, er ikke rigtig slået igennem. Efter et par dårlige regnskaber er den danske netudlejningsbutik, Digitarian A/S, således i oktober blevet solgt til engelske ejere, der vil drive virksomheden videre sammen med en tilsvarende i Sverige. Det samlede antal abonnenter blev ved den lejlighed oplyst til ca. 5.000.

Til gengæld viser alle tal, at danskerne er blevet flittigere

VIDEO

En praktisk fællesbetegnelse for film, som ses andre steder end i biografen, og som købes/lejes/bestilles specifikt og til forbrug i privat regi. Video dækker således ikke blot det stort set uddøde vhs-bånd, men også dvd, UMD, HD-dvd og Blu-Ray Disc samt online køb af enkeltfilm, såkaldt Video-on-Demand (VOD).

JAMES BOND

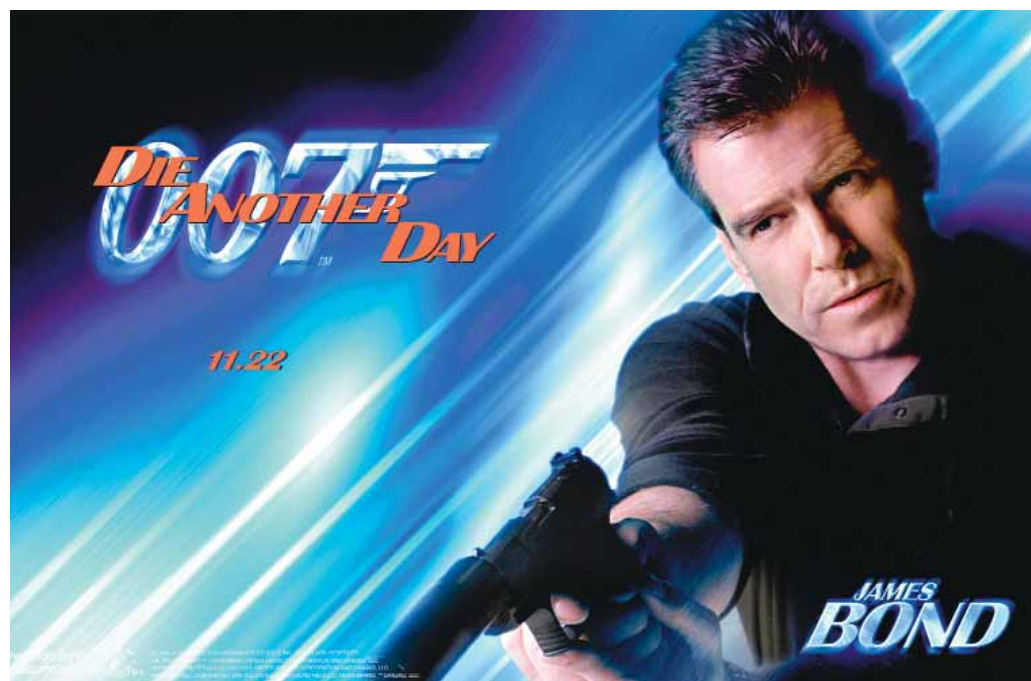
I begrænset omfang har en forskel på premieredato mellem Sverige og Danmark på den seneste James Bond film medført en parallelimport over Øresund, men det hører til undtagelserne.

MATADOR

Af hjemlig aftapning er Matador den uomgængelige træffer med over 1 mio. solgte eksemplarer. Foto: DFI / Billed- & Plakatarkivet

ADAMS ÆBLER

Adams æbler dukkede op på Blockbuster Videos liste igen efter Robert-uddelingen - efter at have været 'ude' i et par uger. Der var ganske vist 'kun' tale om en 15. plads; men det er da værd at bemærke, at videopublikummet er følsomt over for prisuddelinger og/eller pressekodder på de danske titler. Foto: Rolf Konow

til at købe på nettet. Det kommer også filmene til gode. Home Entertainment, der har rødder i det traditionelle postordresalg, hvor Danmark ellers altid har sakket agterud sammenlignet med resten af Norden, melder om størst vækst i netop Danmark. Størst betydning tillægger man det, at danskerne i det hele taget er blevet mere vant til at købe uden fysisk kontakt med varen, idet TOP 20-filmene stadig vejer tungest. Man kan imidlertid heller ikke se bort fra, at man med et centralt lager kan tilbyde et bredere sortiment (adskillige tusinde titler), end de fleste fysiske butikker kan.

Sjovt nok er postordre/netbutikker tilsyneladende ikke nær så påvirkelige af priskonkurrence som de almindelige butikker. En dansk statistik findes ikke, men i Norge holder internetbutikkerne den næsthøjeste gennemsnitspris på markedet (134 NOK). Det svarer ganske godt til, at forbrugernes motivation til at handle på nettet er, at det er hurtigt og nemt. Lavere priser er kun den næstvigtigste grund. Hvad markedsandel angår, må man igen læne sig op ad den norske statistik, der siger 6,3 % på internettet.

GLOBALT - ELLER BARE SKANDINAVISK

Handel på nettet er i princippet grænseløs. I øjeblikket opererer dvd-formatet med regionale koder, der i princippet gør, at amerikanske dvd'er ikke kan spilles på europæiske afspillere. De forbrugere, der ønsker at indstille deres videoforbrug efter de amerikanske udgivelser, har imidlertid for længst gjort det. At dømme efter den hidtidige vækst på markedet er det imidlertid ikke en konkurrence, der betyder meget. Langt de fleste foretrækker åbenbart film med danske tekster eller er ikke klar til at handle globalt.

Det er værd at bemærke, at der i skrivende stund ikke er kommet en klar udmelding om evt. regionskoder på high definition formaterne.

En voksende forbrugerparathed til at handle på nettet øger selvfølgelig risikoen for, at kunderne går uden om de danske distributører. Dette gør sig i endnu højere grad gældende, når de skandinaviske premierer ikke er koordinerede, fordi selve dvd'en som regel er den samme - med tekster eller versioneringer på dansk, svensk, norsk og finsk. Inden for det seneste år har man oplevet en forskel i premieredatoerne på op til to måneder (*Elektra*, SF Film), men det har ikke været på de højest profilerede titler.

Distributørernes holdning er, at man 'tilstræber samtidig premiere' i Skandinavien, for det er indlysende, at en tidsforskel på to måneder for en marginal titel tillader den at være nået mindst 'mid-price' på det ene marked, før den får premiere på det næste - og det vil skandinavisk baserede internetbutikker fuldt legalt udnytte.

I begrænset omfang har en forskel på premieredato mellem Sverige og Danmark på den seneste James Bond film medført en parallelimport over Øresund, men det hører til undtagelserne.

VÆKSTMARKED

Både i USA og herhjemme har dvd-samlinger af nyere og ældre amerikanske serier og ikke mindst de danske fundet et stort publikum. dvd er simpelthen er bedre medie for tv-serierne end vhs, hvor en sæson af f.eks. *Venner* fyldte for meget på hylden. Af hjemlig aftapning er *Matador* den uomgængelige træffer (over 1 million eksemplarer), men alle fire sæsoner af *Langt fra Las Vegas* har også solgt over 20.000 eksemplarer hver.

dvd er i det hele taget et 'lækrere' produkt for samlere, hvilket udnyttes i forskellige 'collector's editions', 'special editions' og 'director's cut' versioner. Man kan diskutere, hvor meget indholdet adskiller sig fra normalversionen (i hvert fald, hvor lang tid publikum bruger på det tilføjede ekstramateriale); men markedsføringsmæssigt adskiller særudgaverne sig fra ældre titler i almindelighed og opnår i hvert fald en tid igen at være en fuldprisvare. I varierende omfang lægges der betydelige kræfter i også at gøre indpakningen lækker. Herhjemme har Electric Park

givet både Lars von Triers tidlige film og de fire første dogmefilm en eksklusiv efterbehandling og indpakning.

Tematiske sampakninger (tøsefilm, actionpakker, skuespillerpakker og lignende) samt sampakninger af serier (*Tilbage til fremtiden* 1-2-3) har ellers ikke helt samme prestige. Der er gerne et element af godt tilbud i disse pakker, men det skiller dog filmene ud fra katalogvarerne i lavpriskategorien.

På trods af krisen i videomarkedet har filmindustrien ikke opgivet det. En række amerikanske producenter har inden for de seneste måneder offentliggjort, at de åbnede afdelinger specielt dedikeret til produktion af direkte-til-video film. Tegnefilmproducenterne har for længst vist vejen, hvor Disney har produceret en masse 2'ere til både nyere og ældre biografilm, ligesom det er lykkedes at lave en halv snes opfølgere til Don Bluth's *Landet for længe siden*.

Det nye er, at man nu vil producere direkte-til-video filmene til det voksne publikum. Også her har man startet med det sikre; opfølgere til tidligere biografilm succeser.

UDEN FOR VIDEOGRAMFORENINGEN

Endelig er der en række nicheprodukter, som hovedsagelig handles af distributører uden for Foreningen af Danske Videogramdistributører (FDV); videoafdelinger af pladeselskaber (under IFPI) og selvstændige forlag. Deres omsætning indgår ikke i FDV's statistik. Musik-dvd, sædvanligvis koncertoptagelser, er et naturligt produkt her. Omsættningens omfang er ikke opgjort i Danmark, men en norsk undersøgelse (GfK) viser, at musikken fylder 23 % af den totale dvd-omsætning målt i værdi.

Shows med stand-up komikere hører også til i disse selskabers repertoire. Selv om amerikanske og britiske shows bliver importeret, så er nationens stolte sønner de største trækplastre. dvd-indtægterne må formodes at udgøre en væsentlig del af eksistensgrundlaget for en række danske komikere, der sælger både 20.000 og 40.000 eksemplarer af deres shows. Mest forud for visning på tv, men sjovt nok også efter.

Endelig er der den rodebutik af produkter, der betegnes special interest. Det kan være alt fra dokumentarprogrammer (f.eks. *Danskernes Egen Historie*) til instruktionsfilm, hvor f.eks. en serie 'for dummies'-titler (*Poker for Dummies* etc.) herhjemme har solgt i over 50.000 eksemplarer.

DEN VIRTUELLE VIDEOBUTIK

Man har længe spået videobranchens undergang (forstået som et marked, hvor fysiske eksemplarer blev udlejet eller solgt) som følge af konkurrencen fra Video-on-Demand (VOD). Med udbredelsen af hurtigere internetforbindelser er den virkelighed rykket nærmere.

"Inden for fem år regner jeg med, at VOD og elektronisk salg vil være et betydeligt forretningsområde for os," lyder det fra Poul Dylow, formand for Foreningen af Danske Videogramdistributører. "Og over de fem år vil det være et område i vækst."

En mere kontant spådom om fremtiden vil det være svært at få fra branchen, hvilket også hænger sammen med, at rettighederne til denne distributionsform ikke (eller kun i begrænset omfang) ligger hos videodistributørerne. Det vil sige, at udbydere af VOD (TV 2 Sputnik, SF Anytime m.fl.) skal henvende sig til de amerikanske moderselskaber et for et. DR, der aktuelt går i luften med et on-demand koncept inden udgangen af marts, går i første omgang uden om denne jungle ved kun at tilbyde tv-serier, sport og nyheder. (Måske mere en pendant til de downloads til bærbare medier, som p.t. hitter i USA. Dem vender vi tilbage til).

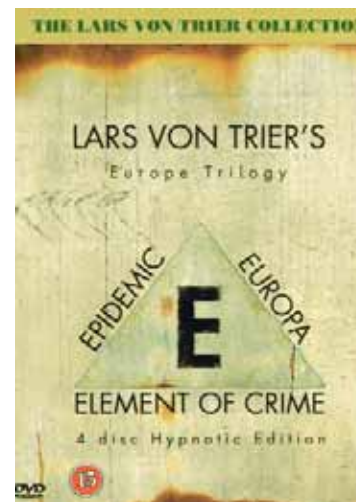
VOD adskiller sig altså ikke blot fra det fysiske videomarked ved et senere vindue, men også ved, at den virtuelle videobutik i øjeblikket kun tilbyder et begrænset sortiment. Da den gennemsnitlige forbruger ikke har noget forhold til, hvem der har produceret filmene, bliver det lidt af et detektivarbejde at finde frem til den rigtige VOD-udbyder, hvis man ikke bare tager den første, den bedste film på hylden.

LANGT FRA LAS VEGAS

Alle fire sæsoner af *Langt fra Las Vegas* har også solgt over 20.000 eksemplarer hver.

VON TRIER + DOGMEFILM

Herhjemme har Electric Park givet både Lars von Triers tidlige film og de fire første dogmefilm en eksklusiv efterbehandling og indpakning.

TILBAGE TIL FREMTIDEN

Tematiske sampakninger (tøsefilm, actionpakker, skuespillerpakker og lignende) samt sampakninger af serier som f.eks. *Tilbage til fremtiden 1-2-3* har et element af godt tilbud, og det skiller filmene ud fra katalogvarerne i lavpriskategorien.

LANDET FOR LÆNGE SIDEN

Direkte-til-video film: egne filmproducenterne har for længst vist vejen. F.eks. er det lykkedes at lave en halv snes opfølgere til Don Bluth's *Landet for længe siden*.

Det afgørende gennembrud for VOD lader således vente på sig. Direktør for Institut for Fremtidforskning Johan Peter Paludan har givetvis fat i en pointe, når han definerer dette gennembrud som et spørgsmål om brugervenlighed (og henviser til, at der i vhs-formatets levetid endnu var en stor befolkningsgruppe, der aldrig lærte at programmere maskinen). Derudover er spørgsmålet, hvor længe man vil bevare et video-vindue inden VOD-vinduet.

Så længe VOD-tilbuddene arbejder med streaming, hvor filmen ikke kopieres på modtagerens harddisk, er VOD primært en konkurrent til videoudlejningen. I det øjeblik man finder ud af en metode, hvor risikoen for piratkopiering elimineres, således at modtageren kan gemme filmen på sin harddisk (eller anden lagring), vil on demand-muligheden også konkurrere med videosalget.

Sammenligner man prisen på at leje og eje med det antal gange, man vil se en given film, man har købt, så vil det i de fleste tilfælde være en dårlig forretning at købe filmen (børnefilm undtaget). En del køb er selvfølgelig impuls i dag, og man gider ikke tage den ekstra tur forbi udlejningsforretningen – både for at leje og senere for at aflevere filmen. Da der ikke er noget besvær forbundet med at leje en film on demand, vil streaming-VOD selvfølgelig også konkurrere med videosalget.

Man må imidlertid ikke se bort fra glæden ved at eje. Ret beset læser de færreste de bøger, de har stående på reolen, ret mange gange i løbet af et liv, men mange føler en glæde ved at eje en smukt indbundet bog, og de har måske også en ekstra funktion som et samtaleemne.

Hvis man forestiller sig en situation, hvor samtlige filmselskabers biblioteker tilbage fra Brdr. Lumieres tid ligger tilgængelige for VOD, bliver spørgsmålet selvfølgelig, hvor attraktivt det vil være at eje en memory stick med en given film. I den sammenhæng vil en dvd-samling i smukt udstyr nok være mere relevant på hylden end ovennævnte memory stick.

DIGITALE BIOGRAFER

Digitaliseringen har også nået biografene. Efter en længere polemik om, hvem der skulle betale for omstillingen til digitale biografer – distributørerne eller biografene – synes man nu i USA at være nået frem til en anvendelig formel. Som leverandører af udstyret lover selskaber som Technicolor og Christie Digital Systems gratis installation mod en aftale om, at distributørerne betaler et 'digital distribution fee' svarende til besparelsen på en filmkopi, hver gang de viser en film – indtil installationen er betalt.

Aftalen har den fordel for biografene, at de ikke får noget udlæg, mens distributørerne – når anlæggene er betalt af – står til at score hele besparelsen. Nu har USA's tredjestørste biografkæde, Carmike Cinemas, meddelt, at de over de næste to år vil ombygge kædens 2.300 biografale til digital projektion, ligesom Century Theatres har offentliggjort en plan om ombygning af 15.000 sale over 10 år.

Muligheden for øjeblikkelig transmission enten via kabel eller satellit til de digitale biografer gør det lettere at give eventfilm premiere samtidig i mange biografer og i mange lande. I det omfang landene har lokal filmtradition for enten dubbing eller tekstning til nationalsproget, er de simultane premierer dog betinget af, at dette arbejde har kunnet gennemføres inden premieren.

Globale 'day and date' eller i hvert fald tæt koordinerede premierer er ønskværdige for filmindustrien for at undgå, at piratkopier kommer distributørerne i forkøbet. Samtidig vil man kunne markedsføre filmene på tværs af grænserne. Bekymringen må være, at distributionen af perfekte digitale kopier også indebærer en risiko for en læk i systemet og dermed perfekte digitale piratkopier. En undersøgelse har vist, at de illegale kopier, der cirkulerer på internettet i vid udstrækning stammer fra kilder i filmbranchen (postproduction, reklamebureauer m.v.).

SIMULTANE PREMIERER

Der er ikke nogen direkte forbindelse mellem den digitale udvikling i biografene og udbredelsen af VOD. Men med det stadig kortere biografvindue er det af afgørende betydning, at en hurtigere og billigere digital distribution sikrer, at også de mindre (provins)biografer kan vise filmen inden premiere på dvd og/eller VOD. I det omfang VOD handles over grænser, er det endvidere vigtigt, at der ikke er for stor forskel på, hvornår filmene har haft biografpremiere, fordi man i givet fald ville beskære biografvinduet på nogle markeder.

"I en situation, hvor der bliver online premiere på en film på samme dag over hele verden, men hvor det vil beskære biografvinduet i f.eks. Danmark, så vil det selvfølgelig få biografene til at overveje, om de overhovedet vil have filmen op," siger direktør Michael Fleischer, SF Film. "Da det er biografene og den succes, filmene har her, der er motor for omsætningen på de efterfølgende markeder, vil det gøre stor skade."

"Jeg tror godt, at der kunne være et marked for utekstede (amerikanske) film distribueret direkte til de danske VOD-kunder," fortsætter han. "Vi kan jo se, at spil sælger udmærket uden dansk tekst eller dialog. Og piratkopierne er som regel uden. Men vi har stadig Hr. og Fru Jensen, der vil have danske tekster, og i alle tilfælde vil filmene have behov en lokal markedsføring på det vigtige biografmarked."

De nye distributionsformer ændrer altså formentlig ikke afgørende på den symbiose, der eksisterer mellem biograf og videomarked (herunder VOD): Indtægterne fra video er afgørende for produktionen, mens markedsføringen fra biografene driver den senere succes på video. Det er ikke til at forudsige, om økonomien vil tippe, således at man taber mere i biografomsætning end man vinder i videoomsætning, ved at forkorte biografvinduet. Men har man først gjort det, står det ikke til at ændre.

Det samme gør sig selvfølgelig gældende, når man forkorter eller helt afskaffer et vindue for dvd-salg/udlejning inden VOD-vinduet.

DET STORE DYR I ÅBENBARINGEN

Ud over VOD er den alvorligste konkurrent til film på video uden tvivl spil til PC og konsoller. Både blandt distributørerne, grossisterne og detailbutikkerne forsøger man at tilpasse sig den situation.

I virkeligheden eksisterer der en frugtbar symbiose mellem filmindustrien og spilindustrien – om end resultatet af film, der bliver spil, og spil, der bliver film, ikke altid har været lige vellykket. Til gengæld er der ingen tvivl om, at det ene er med til at promovere det andet. Vi har foreløbig ikke set danske spil blive til film, men dog til en børne-tv-serie, nemlig *Magnus & Myggen*.

Hvor konsollerne måske tager tid fra filmforbruget, så fungerer de også som afspillere af film. Playstation 2 var en væsentlig faktor i den tidlige udbredelse af dvd, ligesom Playstation 3 må ses som et trumfkort i striden mellem de mulige high definition-formater, idet Sony baserer den nye konsol på sin Blu-Ray teknologi.

Ligeledes har filmindustrien bredt accepteret det UMD-format (Universal Media Disc), der anvendes til Sonys Playstation Portable. Og forbrugerne er åbenbart villige til at købe film til deres bærbare konsoller. Ifølge Sony Computer Entertainment var der midt i juli sidste år solgt 2,74 mio. PSP-konsoller i USA. Til disse konsoller havde forbrugerne købt 7,3 mio. spil (fordelt på blot 48 titler) – og 4,3 mio. UMD-film (dog inklusive 1 mio. eksemplarer af *Spider-Man 2*, som var med i introduktionspakken). En tilsvarende opgørelse for Danmark eller Norden er ikke offentliggjort, men man aner en vis skuffelse over filmsalget, og enkelte distributører har i hvert fald foreløbig droppet udgivelsen. Det er værd at bemærke, at UMD-film blot er en dråbe i havet på det asiatiske marked.

FILM OVERALT

Det er med velberådet hu, at spil til mobiltelefonen, der anses for et vækstmarked inden for spil, ikke nævnes som en konkurrent til videofilm. Kan skærmen først bruges til at vise spil med ordentlig grafik, så kan den også vise film. Teknologien, der kan 'tanke en mobil op' med en film på få sekunder, hvorefter den kan ses på den lille skærm eller kobles til skærmen derhjemme, eksisterer. Det er potentielt en ny form for videoudlejning, der udvider markedet, men ikke nødvendigvis en, der vil ligge i forlængelse af det nuværende butiksnæ.

Hvor udviklingen er på vej hen ses i et eksempel fra Italien. Distributøren Eagle Pictures indgik en aftale med mobiltelefonselskabet H3G om at gøre filmen *Tolken* af Sydney Pollack tilgængelig for screening på mobiltelefoner. De italienske biografer protesterede imidlertid kraftigt og truede med boykot, så planen blev opgivet.

Man kan diskutere om den lille mobil-skærm egentlig ville være en konkurrent til biografernes brede lærred, men en vis nyhedsinteresse omkring fænomenet ville nok skade billetsalget. Nok så væsentligt, så viser sagen, at vores opfattelse af 'det normale' i forhold til filmdistribution står foran en kraftig revision.

I USA har man haft voldsom succes med at gøre tv-serier tilgængelige for download til computer og bærbare medier (for 1-2 \$). Førende er nok Apples iPod, hvor folk tilsyneladende vælger at se gårsdagens episode af *Desperate Housewives* på vej til arbejde i toget. Tilsvarende tjenester udbydes med Microsofts styresystem, men interessant nok 'taler' de to systemer ikke sammen, så valg af hardware afgør, hvilke film/tv-serier man kan se - eller valget af filmudbyder bestemmer, hvilken hardware man skal købe.

Den samme inkompatibilitet gør sig i øvrigt gældende for VOD over internettet (f.eks. Sputnik), men har begrænset praktisk betydning herhjemme, hvor PC'er med Microsoft software dominerer.

SELVREALISERING PÅ SPIL

Johan Peter Paludan, direktør for Institut for Fremtidsforskning (IFF), ser konkurrencesituationen mellem video (og anden passiv underholdning som tv) og spil som en ændring i fremtidsvisionen fra *Dream Society* til *Creative Man Society*. Spillene svarer bedre til det moderne menneskes behov for selvrealisering. Man kan se spillet som en handling valgt af det enkelte individ og en medleven frem for et passivt forbrug af en fortælling.

Det udelukker imidlertid ikke, at folk fortsat vil have et behov for at slappe passivt af foran en god film på skærmen eller deltage i den kollektive mytedannelse ved at opleve filmen i en biograf sammen med andre.

Men trenden synes at favorisere spil over video, når vi taler om kampen om forbrugernes tid.

Det kan mærkes på alle niveauer i filmindustrien. Steven Spielberg har indgået en aftale med Electronic Arts om at deltage i udviklingen af nogle originale spil. Warner Bros. har - ud over at sælge spilrettigheder til deres filmfigurer til etablerede udviklere - opbygget en egen spildivision, der netop har barslet med en spilversion af tv-serien *Friends*. I spilsammenhæng en relativt enkel quiz i trivialviden, men dog et spil.

I detailhandlen har dagligvarehandlen, boghandlere, legetøjsbutikker samt videospecialbutikker længe handlet med både video og spil. Den voksende økonomiske betydning af spillene får dog markant udtryk i, at kæden Blockbuster Video i september sidste år startede shop-in-shop konceptet Game Rush, der i løbet af de kommende år skal udbredes i butikkerne over hele landet.

PIRATERNE

Sammenlignet med tidsforbruget til spil forekommer pirateriet at være et mindre problem. Herhjemme er det hovedsagelig fildeling over nettet, der er problemet. Ifølge AntiPiratGruppen kan man også konstatere en faldende aktivitet her, efter at der

er rejst erstatningssager i en lang række tilfælde. Men på den anden side er aktiviteten ikke stoppet.

Det er altså karakteristisk for det danske piratmarked, at der ikke tjenes penge på det. Det udelukker ikke, at filmbranchen taber penge på det. Selv hvis der er tale om en dårlig kopi, er det sandsynligt at forbrugeren, der har set den, vil være mindre tilbøjelig til enten at gå i biografen for at se den eller vil leje/købe den på dvd.

Der er ifølge uvildige undersøgelser en bred forståelse i befolkningen for, at piratkopiering er ulovlig. Imidlertid hører de aktive fildelere til i den befolkningsgruppe, der også ser mange film. Derved kan tabet for branchen altså være betydeligt, selv om det er umuligt at få bekræftet, om der f.eks. virkelig cirkulerede 20-30.000 piratkopier af *Terkel i knibe*.

FREMTIDEN I HØJ OPLØSNING

Men billedet er ikke kun mørkt. Ligesom dvd løftede videomarkedet ved sin introduktion, kan man forvente en positiv effekt af introduktionen af high definition dvd. I det omfang tv-kanalerne ikke leverer nok HDTV indhold, vil det være interessant for ejerne af HD-skærme at supplere med film, der fuldt udnytter formatets muligheder.

HD-billedet er stadig en smule 'uskarpt', idet Matsushitas (Sonys) Blu-Ray konkurrerer med Toshiba's HD-dvd, ligesom Kina har barslet med et helt eget format. Antagelig for at slippe for at betale licenser til udenlandske koncerner, men med øje for de ikke helt kontrollerbare forhold på dette store marked og de øvrige asiatiske markeder, gør det i hvert fald ikke billedet mere klart.

Den seneste melding fra USA er, at fem af Hollywoods 'majors' vil levere film til Blu-Ray. To af dem (Paramount og Warner Bros.) fastholder dog, at de også vil levere til HD-dvd, mens alene Universal Pictures i skrivende stund kun har meldt sig under HD-dvd banneret. Sony (+ MGM), 20th Century Fox og Buena Vista støtter Blu-Ray. Ingen har foreløbig afvist, at levere til begge formater, men erfaringen viser, at 'content is king' - den, der har indholdet (film/spil), vinder.

Problemet med to konkurrerende formater er for det første, at forbrugerne vil være usikre på, om deres hardwareinvestering (og som konsekvens heraf, deres filmsamling) nu er fremtidssikret. Karakteristisk nok lover begge formater, at de er bagudkompatible, dvs. at de kan vise de 'gammeldags' dvd'er. For det andet er problemet, at butikkerne skal lagerføre den samme film to gange. Især i dagligvarehandlens stramme styring af pladsen vil det format, der ikke sælger hurtigt nok, ryge ud. I forvejen må man formode, at 'gammeldags' dvd i kraft af større udbredelse længe vil være den mest efterspurgte vare.

HD-GENVEJ MED KONSOLLEN

Blu-Ray ser umiddelbart ud til at have førertrøjen på, dels i kraft af størst opbakning fra filmselskaberne, dels i kraft af, at Sony sikrer Blu-Ray en plads i millioner af hjem, fordi den næste generation af Playstation-konsollen er Blu-Ray baseret.

Det danske videomarked - herunder de danske filmproducenter - har den fordel, at de første slag i en formatkrig vil blive udkæmpet i Japan og USA (fra marts). Distributørerne vil muligvis kontraktligt være forpligtet til at levere til begge formater fra den europæiske premiere, men forbrugeren vil antagelig være godt orienterede om udfaldet af de første træfninger.

Endnu har vi ikke set, hvad der vil blive lagt på de nye skiver med deres enorme kapacitet. Først og fremmest vil det dreje sig om at levere billeder i højere opløsning, så begrebet hjemmebiograf skal tages helt bogstaveligt. Derudover er det muligt, at man vil se varianter, hvor flere film (1'eren og 2'erne f.eks.) lægges på samme disc. Eller filmen + spillet; i november udsendte Sony filmen *Stealth* på UMD sammen med de tre første baner af spillet *Wipeout Pure* til sin Playstation Portable. Noget lignende er oplagt til Playstation 3 ■

SPIDER-MAN 2

Ifølge Sony Computer Entertainment var der midt i juli 2005 solgt 2,74 mio. PSP-konsoller i USA. Til disse konsoller havde forbrugerne købt 7,3 mio. spil (fordelt på blot 48 titler) og 4,3 mio. UMD-film, dog inklusive 1 mio. eksemplarer af *Spider-Man 2*, som var med i introduktionspakken.

THE INTERPRETOR / TOLKEN

Hvor udviklingen er på vej hen ses i et eksempel fra Italien. Distributøren Eagle Pictures indgik en aftale med mobiltelefonselskabet H3G om at gøre filmen *Tolken* af Sydney Pollack tilgængelig for screening på mobiltelefoner. De italienske biografer protesterede imidlertid kraftigt og truede med boykot, så planen blev opgivet.

DESPERATE HOUSEWIVES

I USA har man haft voldsom succes med at gøre tv-serier tilgængelige for download til computer og bærbare medier (for 1-2 \$). Førrende er nok Apples iPod, hvor folk tilsyneladende vælger at se gårsdagens episode af *Desperate Housewives* på vej til arbejde i toget.

FRIENDS

Warner Bros. har - ud over at sælge spilretigheder til deres filmfigurer til etablerede udviklere - opbygget en egen spildivision, der netop har barslet med en spilversion af tv-serien *Friends*. I spilsammenhæng en relativt enkel quiz i trivialviden, men dog et spil.

BEGREBER OG FORKORTELSER PÅ DET DANSKE VIDEOMARKED

BLU-RAY DISC Matsushitas (Sonys) bud på lagringsmedie med højere kapacitet til bl.a. film i høj billedopløsning og spil med bedre grafik.

DRM Digital Rights Management, samlebetegnelse for forskellige former for kopibeskyttelse, der sikrer, at forbrugeren kun kan kopiere et digitalt værk i det omfang, de har betalt for det.

DVD Forkortelse for Digital Versatile Disc, lagringsmedie for bl.a. film og spil. Kan indspilles i flere lag og derved indeholde flere informationer.

FDV Forkortelse for Foreningen af Danske Videogramdistributører, der omfatter Buena Vista Home Entertainment, Nordisk Film, Paramount Home Entertainment, Sandrew Metronome, Scanbox Entertainment, SF Film, Universal Pictures og Warner Home Entertainment og varetager disse virksomheders rettigheder.

GfK Er en forkortelse for Growth from Knowledge. GfK Group er et af verdens største analyseinstitutter med datterselskaber eller samarbejdspartnere i de fleste lande verden over.

HD-DVD Sempelthen forkortelse for High Definition dvd. Toshiba's bud på lagringsmedie med højere kapacitet til bl.a. film i høj billedopløsning.

HIGH DEFINITION Tv-format med en væsentlig højere billedopløsning end i dag. De fleste HD-forberedte fladskærmsfjernsyn kan vise både 1080i og 720p. 1080i opererer med en billedopløsning på 1080 linier (horisontalt) gange 1920 pixels (vertikalt), men interlaced, således at kun hver anden linie udskiftes ved hvert billedskift. 720p opererer med 720 linier x 1280 pixels, men progressivt, således at alle 720 linier udskiftes ved billedskift.

IFPI Står for International Federation of the Phonographic Industry.

KOMPATIBILITET Udtrykker om forskellige formater 'passer sammen'. Især lægges der vægt på, om hardware er bagudkompatibel (kan afspille ældre, mindre avancerede medier) eller inkompatibel med anden hardware, således at man binder sig til en bestemt software-pakke.

KONSOL (SPILKONSOL) I modsætning til computeren kan en spilkonsol kun anvendes til spil, de nyere dvd-baserede dog også til film, og kobles til tv-skærmen. De tre væsentligste aktører er Sony med Playstation 2, Nintendo med GameCube og Microsoft med X-Box. Sonys Playstation 3, der ventes på markedet i år er baseret på Blu-Ray Disc og kan dermed også vise film på dette HD-format.

NETUDLEJNING En online videobutik, hvor kunderne kan abonnere på at få tilsendt et i princippet ubegrænset antal videofilm (dvd) om måneden, dog maksimalt 2 eller 3 ad gangen.

UMD Forkortelse for Universal Media Disc, format til Sonys Playstation Portable (PSP), der både kan indeholde spil og film

VINDUE Den periode en film er forbeholdt en bestemt distributionsform. Den normale rækkefølge er biograf, video, VOD, Pay-tv, Free-tv. Vinduernes længde varierer, men tendensen er, at de bliver kortere. I princippet kan en film leve videre i et tidligere vindue efter frigivelsen til det næste - *Kongekabale* solgte f.eks. 8-10.000 biografbilletter efter videopremieren.

VOD Forkortelse for Video-on-Demand. I princippet en virtuel videobutik, hvor kunden kan leje en hvilken som helst film til levering øjeblikkeligt over internettet. Det sker enten ved streaming, hvor filmen modtages i en 'strøm' fra udbyderens server, eller ved download, hvor filmen lagres på modtagerens harddisk. I sidstnævnte tilfælde vil det være et betalings spørgsmål om den er til eje eller leje, hvor filmen er programmeret til at slette sig selv efter et tidsrum (se DRM).

I Hollywood synes terminologien at udvikle sig, således at VOD udelukkende opfattes som streaming og et lejesystem, modsat download to own, der opfattes som online analogi til at købe en dvd.

DANSK ER GODT

For udlejningens vedkommende er Blockbuster video og DVS Entertainment enige om, at dansk er godt: *Kongekabale* toppede hos Blockbuster og blev nr. 2 hos DVS, hvor *Inkasso* til gengæld toppede (*Inkasso* kom også ind som nr. 6 hos Blockbuster). *Brødre* lå som nr. 5 hos DVS og som nr. 7 hos Blockbuster. Endelig havde DVS også *Adams æbler* som nr. 10 på deres liste.

TOP 2005 / BLOCKBUSTER VIDEO MEST UDLEJEDE FILM

1. *Kongekabale* (Nor)
2. *Meet the Fockers* (Uni)
3. *Ocean's Twelve* (War)
4. *Collateral* (Par)
5. *National Treasure* (BVHE)
6. *Inkasso* (Scan)
7. *Brødre* (Nor)
8. *The Bourne Supremacy* (Uni)
9. *Man on Fire* (SF)
10. *Alexander* (Nor)
11. *Hitch* (Uni)
12. *Bridget Jones 2: På randen af fornuft* (Uni)
13. *Adams æbler* (Nor)
14. *De Utrolige* (BVHE)
15. *Solkongen* (SMD)
16. *The Aviator* (Nor)
17. *Million Dollar Baby* (SF)
18. *The Village* (BVHE)
19. *Dodgeball* (SF)
20. *After the sunset* (SF)

TOP 2005 / BLOCKBUSTER VIDEO MEST SOLGTE FILM

1. *De Utrolige* (BVHE)
2. *Shrek 2* (Uni)
3. *Star Wars: Episode III* (SF)
4. *Shark Tale* (Uni)
5. *Kongekabale* (Nor)
6. *Pusher II* (Nor)
7. *Batman Begins* (War)
8. *Ocean's Twelve* (War)
9. *National Treasure* (BVHE)
10. *Adams æbler* (Nor)
11. *The Bourne Supremacy* (Uni)
12. *Meet the Fockers* (Uni)
13. *Inkasso* (Scan)
14. *Der Untergang* (SMD)
15. *Sin City* (SF)
16. *Bridget Jones 2: På randen af fornuft* (Uni)
17. *Solkongen* (SMD)
18. *Kingdom of Heaven* (SF)
19. *War of the Worlds* (Par)
20. *Valiant* (Scan)

“SNAKKER MED MIG SELV SNAKKER MED MIG SELV...?”

“Har du virkelig hørt det?!” Sådan lyder reaktionen fra en række danske instruktører, når man spørger til kommentarsporene på dvd-udgivelserne af deres film. De færreste har skænket sporene mange tanker, siden de blev lavet, eller fået respons på dem fra andre. Faktisk udtrykker de fleste stor tvivl over for, om der egentlig er nogen, der hører dem. Ikke desto mindre ledsages de fleste danske dvd-udgivelser i dag af et lydspor med instruktøren og/eller andres kommentarer til filmen.

AF EVA NOVRUP REDVALL

Spørger man dem, der står bag dvd-udgivelserne, taler de varmt for kommentarspor, men kan ikke påvise, hvem eller hvor mange der egentlig bruger dem. Michael Sandager har som direktør for Zentropas dvd-selskab Electric Parc inden for det sidste år sendt to store dvd-bokse på markedet, hvor der konsekvent er satset på kommentarspor til alle film. Boksen med Lars von Triers Europa-trilogi har kommentarspor på samtlige film. Det samme er tilfældet med bokssættet med de første dogme-film, og som Michael Sandager forklarer, er der lagt meget energi i at gøre boksene til noget mere end bare filmene for at give dem en længere levetid.

“Efter sigende er kommentarspor for de få. Jeg ved ikke, om det gør en stor forskel for en almindelig spillefilm, om den har kommentarspor eller ej, men laver man en boks, skal der være noget ekstra. Vi tror på, at bl.a. kommentarsporet er med til at give en film længere levetid. Film kan jo efter nogle år ses i fjernsynet, men med et kommentarspor får man på dvd'en noget, man aldrig vil få på tv. Det gør, at nye fans kan komme til med årene, og at man selv har en grund til at tage filmen frem 5-6 år senere. Et godt kommentarspor er jo et stykke filmhistorie. Måske er det ikke så interessant i nutiden, men set med de filmhistoriske briller på er det meget spændende. Et godt kommentarspor er som en slags skriftemål. Instruktøren tager pr-brillerne af og får en chance for at få filmen ud af systemet.

Tit siger instruktørerne ting på et kommentarspor, de ikke har sagt tidligere, så er man blandt dem, der hører med, kan man virkelig få nogle gaver.”

Michael Sandager mener ikke, at alle film egner sig til kommentarspor. Enten skal filmen have en særlig produktionshistorie eller en populær instruktør. Nogle film kan ikke bære halvanden times snak, og som Pia Grünler, der er produktionschef for Nordisk Films dvd-udgivelser, slår fast, diskuteres et kommentarspor altid fra gang til gang i dialog med filmens producent.

“Det er klart, at et kommentarspor er med til at gøre dvd-udgaven til noget specielt, og dvd-udgivelsen er en vigtig del af filmens liv. Producenter er generelt blevet bedre til at tænke ekstramaterialet ind fra starten, og det er godt, for normalt er der ikke ret mange penge at lave det for. Hvor meget, der skal laves, og hvor meget det må koste, skal altid opvejes med dvd'ens estimerede salg. Reelt gør ekstramaterialet ingen forskel på leje, men det kan gøre en forskel på køb.”

AT AFSLØRE SANDHEDEN

Det klassiske kommentarspor består udelukkende af instruktøren, der snakker publikum gennem filmen. Et af de mest gennemarbejdede danske eksempler er Nils Malmros' kommentarspor til *At kende sandheden*, og som Nils Malmros fortæller, var intentionen med det kommentarspor også, at skulle det laves, skulle det laves ordentligt.

“Jeg havde ikke lyst til at lave en sludder for en sladder. Jeg lavede et manuskript, som jeg indtalte, og så blev det lagt optimalt i forhold til scenerne. Det tog ti dage. Det var for så vidt en interessant proces, men det var et stort arbejde, og jeg ved ikke, om indsatsen står mål med responsen. Dvd'en fik en god modtagelse i pressen, men ellers er det meget begrænset, hvad jeg har fået af tilbagemeldinger fra folk.”

Den store arbejdsbyrde er en af grundene til, at Nils Malmros har afslået at kommentere dvd-udgivelserne af gamle film som *Kundskabens træ*. Genrens underforståede krav om ærlighed er en anden.

“Jeg var faktisk i gang med at lave et kommentarspor til

Nils Malmros Foto: Henrik Ploug C.

Niels Arden Oplev Foto: Jan Buus

Søren Fauli Foto: Erik Aavatsmark

Nicolas Winding Refn Foto: Jan Buus

Kundskabens træ, men undervejs indså jeg, at på et kommentarspor forventer folk at få sandheden og alle svar. Jeg ville ikke sidde og lyve. *Kundskabens træ* er jo baseret på min egen skolegang, hvor jeg har sløret, hvem der var hvem. Det ville jeg ikke sidde og afsløre, og så kan man lige så godt lade være.

På *At kende sandheden* gav et kommentarspor mening, fordi jeg kunne præcisere det, jeg af kunstneriske grunde havde udeladt i filmen ud fra den tese, at hvor polemikken går ind, går kunsten ud. Jeg havde bevidst begrænset mig i filmen, men på kommentarsporet kunne jeg fortælle om alle overvejelserne bag. Men det er altid en fare ved kommentarspor, at filmene bliver lukkede. Det gør mig lidt beklemmt, at der kommer en slags endelig fortolkning af filmen. Jeg kan egentlig bedre lide, når filmene får lov at stå åbne.”

SCENESKRÆK

Det gennemarbejdede kommentarspor til *At kende sandheden* skiller sig ud fra de fleste, hvor instruktøren mere eller mindre spontant kommenterer filmen, efterhånden som den skrider frem.

Niels Arden Oplev så det ikke som et problem, da han blev bedt om at kommentere *Fukssvansen*, men da han skulle på, var det pludselig ikke så let.

“Jeg regnede med, at det lige kunne klemmes ind en eftermiddag, men da jeg pludselig sad i den der lydboks, blev jeg – meget usædvanligt for mig – helt mundlam. Det var en meget kunstig situation at sidde alene og snakke løs til filmen, og jeg måtte indse, at det kunne jeg simpelthen ikke finde ud af. Det endte med, at Anders Berthelsen og Steen Bille, som har været med til at skrive manuskriptet, kom og var med, og det fungerede rigtigt godt. Ikke mindst fordi Steen Bille jo arbejder som kulturjournalist, så han kunne sidde og spørge ind til ting.”

Nicolas Winding Refn er heller ikke begejstret for at lave kommentarspor alene. Derfor kommenterede han *Pusher II* sammen med Mads Mikkelsen, men havde også journalisten Jacob Kofler inde over.

“Min erfaring med kommentarspor er, at folk hurtigt går døde, når de fortæller. Derfor vil jeg gerne have en slags moderator på, som kan spørge ind og gå i dialog. Generelt synes jeg, kommentarspor er virkelig kedelige. Der er kun noget at komme efter, hvis man selv laver film, men man må sige, at kommentarspor bestemt har været med til at afmystificere hele processen. Tidligere lejede man en film og så den syv gange. Nu kan man få fat i dvd'en med alt muligt ekstrap materiale, som giver en anden indgang til filmen og processerne bag.”

ÆRLIGHED ER BEDST

Mange instruktører vælger som Nicolas Winding Refn at kommentere sammen med filmens hovedrolleindehavere. Det kan give et godt indblik i dynamikken mellem skuespillere og instruktør, som når Troels Lyby diskuterer arbejdet med at forme sin komplicerede karakter i *Anklaget* med instruktør Jacob Thuesen og manuskriptforfatter Kim Fupz Aakeson.

Kommentarsporet til *Kongekabale* er et eksempel på en vellykket kombination af instruktøren Nikolaj Arcel og hans medmanuskriptforfatter Rasmus Heisterberg. Deres kommentar af det filmiske er klippet sammen med udsagn af tidligere spindoktor Henrik Qvortrup om indholdssiden, for som Nikolaj Arcel siger, besluttede han tidligt, at kommentarsporet skulle have en politisk vinkel.

“Jeg har hørt mange kommentarspor, og der er langt mellem de gode. Det bliver hurtigt kedeligt, hvis det kun er instruktøren, og derfor bestemte jeg med det samme, at der skulle være en politisk vinkel; der skulle både være noget for filmfreaks og noget, der handlede om emnet. Derfor kom Henrik Qvortrup med, og jeg synes, det giver en god blanding. Det er ikke bare to glade amatører, der sidder og fortæller.”

“På amerikanske film er det hele tit så fint, eller instruktøren sidder og fortæller, hvad der konkret sker i scenen. Det kan man da selv se. Inden vi gik i gang, snakkede vi meget om, at vi ville være ærlige. Vi skulle udlevere ting; de svage steder, de svære steder, der, hvor vi havde klippet om eller der, hvor manuskriptet kom til kort. Vi ville sætte fokus på svaghederne.”

Undervejs kan man bl.a. høre om problemerne med at få filmen hurtigt nok i gang, og der er flere sjove anekdoter. Men frem for alt er der konkrete kommentarer til enkeltbilleder, og det er noget af det, kommentarspor gør bedst. De giver muligheden for detaljeret at kommentere et øjeblik, som er svært at fange, hvis man ikke har billederne foran sig. Som når Nikolaj Arcel og Rasmus Heisterberg snakker om arbejdet med de grafiske linjer i filmen eller en indstilling, der bevidst er lavet som homagie til Michael Mann.

Nikolaj Arcel er ikke i tvivl om, at det er nemmere at kommentere en film, når den har haft succes, men han ville nok være gået i lag med et kommentarspor til *Kongekabale* under alle omstændigheder.

“Det er selvfølgelig nemmere at lave et kommentarspor, hvor man vælger at fokusere på svaghederne, når ens film er blevet godt modtaget. Rasmus og jeg var jo utroligt glade. Vi følte os forståede og hørte, og så får man jo lyst til at plapre løs. Hvis det havde været en fiasko, kunne det godt være, at jeg havde valgt at holde mig langt væk, men egentlig tror jeg, at hvis jeg en dag, laver noget lort, så vil jeg være den første til at sætte mig ned og pille det fra hinanden.”

HUDLØS SELVKRITIK

En instruktør, der giver sig selv en hård medfart, er Søren Fauli på kommentarsporet til *Grev Axel*. Han lavede kommentarsporet efter filmens skeptiske modtagelse, og som han siger, forsøgte han at gribe ud efter de følelser, han havde, efter at have lavet filmen.

“Det handler måske om, at jeg kommer fra en familie, hvor folk – ifølge min eks-kone – kæmper om at ligge nederst i bunken. Der er ligesom point i at have det dårligst. Men jeg prøvede nu at være ærlig. Det var den grundlæggende idé, og så måtte det selvfølgelig også gerne være sjovt. Men hvis jeg lavede det i dag, ville det nok lyde anderledes.”

Som han siger undervejs, er det vemodigt for ham at se filmen. Han fremhæver flere gange, hvor gode og idérige alle andre har været, mens han har forpurret deres gode indsats og forvaltet talentmassen forkert. Hans eneste formildende kommentar er, at han nok har gjort sig for umage. Han legede for lidt og var for forhippet på at vise, hvor meget han kunne, og derfor kom filmen til at sætte sig på flere stole.

Et andet kommentarspor, hvor der gås til makronerne, er trilogi-udgaven af *The Element of Crime*, hvor Lars von Trier, fotografen Tom Elling og klipperen Tómas Gíslason ikke lægger fingrene imellem. Eftersom det er mange år siden produktionen af filmen, står alting ikke helt klart. Først kommer de anekdotiske indslag (aben, der hele tiden onanerede; den tykke statist, der skulle have fjernet tre flysæder for at få plads), men efterhånden finder de ind til selve filmen, som de ser med nye øjne. Tómas Gíslason er f.eks. fuld af spørgsmål til det indholdsmæssige i den visuelt visionære film. Hvorfor slog han på den lampe? Hvorfor har han ikke en forlængerledning til sin telefon? Osv.

PRODUCENTEN SOM PARTNER

Det er morsomt at høre selvanalysen af de tre filmfolks første film efter skolebænken skride frem, ikke mindst når lyssætningen diskuteres. Tonen er hård, og det præger flere af von Triers kommentarspor. F.eks. er omgangsformen mellem von Trier og Peter Aalbæk tydeligvis præget af aktuelle kontroverser på deres fælles kommentarspor til *Europa*. Som von Trier på et tidspunkt vrisser, skal Aalbæk lade være med at omtale dem som en enhed i disse dage, og på et tidspunkt foreslår han, at de skal vædde: Den der taber, får firmaet.

Peter Schepelern Foto: Søren Kuhn

Kresten Vesterberg Andersen Foto: Elisabeth R. Christensen

Nicolaj Arcel Foto: Jan Buus

Personkemi giver kulør, og kommentarsporet er et godt eksempel på, hvad der sker med en producent i studiet. Peter Aalbæk kan fortælle om finansieringen og budgettet, og undervejs spotter han købte rekvisitter fra andre film, som fx skænken og bordet fra *Matador* eller et vinduesparti fra en *Olsen Banden*-film. Peter Aalbæk giver også indblik i, hvordan finansielle krav kan få afgørende indflydelse på en film. På *Europa* krævede en række af investorerne således, at filmen skulle være i farve, og det blev løst ved at lade nogle enkelte billeder i den sort/hvide film være i farve. Dermed var den skid slået, som Peter Aalbæk tilfreds konstaterer. Trier giver løbende igen på de mange finansielle producentkrav og bemærker bla., at med udviklingen inden for kortere og kortere indspilningstid er en producent som Aalbæk sikkert ikke tilfreds, før man kan indspille film på under realtid.

EKSPERTERNE HAR TALT

Foretrækker man analyse frem for anekdoter, kan man med fordel opsøge de kommentarspor, hvor eksperter får lov at komme til orde. Den danske filmforsker Casper Tybjerg har fx kommenteret Criterion Collections engelsksprogede dvd-udgaver af Carl. Th. Dreyers *Jeanne D'Arc* og Benjamin Christensen *Häxan*, og i dansk regi kommenterer lektor i film- og medievidenskab Peter Schepelern *The Element of Crime* på Europatrilogi-boksen sammen med en anden Trier-ekspert, Stig Björkman. De går til filmen fra en analytisk synsvinkel, der placerer filmen i forhold til Lars von Triers inspirationskilder og hans senere værker.

Peter Schepelern er også med på kommentarsporet til Christoffer Boes *Reconstruction*, som han analyserer sammen med filmens medmanuskriptforfatter Mogens Rukov. I begge tilfælde er der tale om uforberedte kommentarspor, hvor man – som Peter Schepelern skælmisk formulerer det – “taler ud fra sin spontane visdom”.

“Som ekspert kan man gå til en film med et nøje tilpasset, pædagogisk foredrag, som Casper Tybjerg gør det til de klassiske stumfilmudgivelser, eller man kan have en dialog med nogen, hvor man forsøger at snakke sig frem til det centrale undervejs. Begge dele kan fungere godt, og jeg synes, at kommentarspor kan være vældigt interessante. Jeg er anbefaler dem til de filmstuderende, fordi det kan være spændende primærkilder, når instruktøren fortæller. Man skal bare huske, at instruktøren er meget nærsynet, og det er klart, at der tit bliver fokuseret meget på, hvor svært det var. Tit får man for meget af produktionshistorien eller historien om, hvorfor den ene eller den anden skuespiller var en hystade. Fra mit perspektiv vil man hellere vide noget om tankerne bag.”

BARE FOR SJOV

På enkelte udgivelser har man valgt at bruge kommentarsporet i en event frem for et seriøst supplement til filmen. På *Terkel i knibe* kommenterer Anders Matthesen således filmen som karakteren Onkel Stuart, og det bliver i filmens ånd en beskidt affære, hvor Stuart sviner samtlige karakterer til eller fortæller selvbiografiske anekdoter. Som en af filmens instruktører, Kresten Vestbjerg Andersen, fortæller, syntes de, at det var en god idé, fordi filmens målgruppe ikke er til kommentarspor.

“Filmen henvender sig primært til et teenagepublikum, og de gider normalt ikke høre kommentarspor. Men et kommentarspor af Onkel Stuart kunne give filmen et nyt lag, og Anders Matthesen var frisk og freestylede hele sporet. Vi kunne godt selv have kommenteret filmen og fortalt om, hvor vi havde sjusket med animationen, men det ville ikke have været interessant for ret mange. Vi ville hellere fortsætte i filmens stil og lave noget sjovt.”

Michael Sandager fra Electric Park er overbevist om, at flere vil begynde at bruge mere energi på kommentarsporene og prøve at formidle dem på mere utraditionelle måder. Pia Grünler fra Nordisk Film tror, at netop ekstramaterialet, herunder især

kommentarsporene, kan blive en vigtig del af en films videre liv, når man begynder at arbejde mere med alternative, digitale distributionsformer. Man vil fx kunne downloade en film med forskellige lydspor, og det er selvfølgelig en anden dimension af filmen end den i biografen.

Ingen er i tvivl om, at kommentarspor er kommet for at blive, selv om det for de færreste står klart, hvem der hører dem. Blandt de interviewede i denne artikel, er det kun Nikolaj Arcel, der entusiastisk bekender at have hørt en række. Og spørger man ham om det bedste, er han ikke i tvivl:

“*Godfather*. Coppola fortæller et helt eventyr. Han fortæller om, hvor lidt folk stolede på ham, om alle problemerne ... hele den sindssyge historie. Han skiller hele filmen ad, og både hans tanker om filmen og alt det, man får at vide om produktionen, er virkelig spændende. Det er et genialt kommentarspor.”

LYDSPOR

AT KENDE SANDHEDEN

Nils Malmros kommenterer den scene, hvor Jens Albinus som Richard Malmros opererer sine døtres dukke.

“Og så er vi igen i en af de scener, hvor jeg selv lægger hænder til, mens Jens Albinus i modskuddet lægger øjne og sjæl til. Så det blev altså min opgave at få pigerne tilstrækkeligt interesseret i operationen. Og inden lyset var sat, og kameraet var stillet op, og afstanden til pigerne var blevet målt, så havde de for længst mistet interessen. Men i det øjeblik, jeg sætter kniven i dukken påstår jeg, at der er noget galt, og jeg kan se, at den er fuld af regnorme. Det får pigerne til at strække hals. Pointen er jo, at lyden ikke skal bruges, da det er Jens, der siden lægger stemme til. For øvrigt burde alle skuespillere have mundbind på. Så er de meget nemmere at eftersynkronisere.”

ARVEN

Per Fly kommenterer en scene, hvor Ulrich Thomsen får forklaret firmaets situation og efterfølgende møder sin kone.

“Der var en masse oplysninger – industrioplysninger og firmaoplysninger og bankoplysninger – som vi var nødt til at have for at forstå filmen. Det var jeg ikke særligt stærk i, så jeg har virkelig haft nogle eksperter til at fortælle mig noget om aktier og virksomheder og bankforbindelser. Det betød, at der på et tidspunkt i manuskriptet var 10-15 bestyrelsesscener, hvor man hele tiden fik fortalt den der bankhistorie. Det tog så lang tid, og for at gøre det simpelt og enkelt, så tog jeg til sidst en beslutning om at lave én scene, hvor det hele bliver fortalt. Og det er den her scene. Den skummer fløden af 10 bestyrelsesmøder. Og så laver jeg den som en scene, hvor Peter Steen, som er den gamle ansatte i virksomheden, der har været med hele vejen, fortæller, hvordan det hele ser ud. Så var det i den scene og kun i den scene. For det interessante er jo ikke alt det der virksomhed og sådan noget. Det er voldsomt uinteressant. Det interessante er, hvordan det virker ind i det private liv, og derfor ser vi også her meget hurtigt en stor følelsesmæssig reaktion. Allerede nu ved han, Christoffer – og det er derfor han går i slowmotion, det er derfor han står og kigger på hende gennem en glasrude – at der er kommet nogen ind imellem dem. Det er ikke let for ham længere. Han kan ikke bare gå over og kysse sin kone. Der er kommet noget ind imellem dem, fordi hans mor har bedt ham om at gøre det, han skal.”

At kende sandheden Foto: Erik Aavatsmark

Arven Foto: Per Arnesen

Kongekabale Foto: Per Arnesen

KONGEKABALE

Nikolaj Arcel og Rasmus Heisterberg kommenterer den scene, hvor Anders W. Berthelsen sidder på Christiansborg-redaktionen. Nikolaj: Det her var i øvrigt den første dags optagelser. Det var helt vildt hårdt. Normalt er det meget rart den første dag at lave noget med lidt bevægelse og lidt gang i den, men her skulle Anders møde første dag og så bare sidde i en stol og tale i telefon. Jeg må sige, at jeg var selv meget i tvivl om, om det ville komme til at virke. Der var så meget stilstand.

Rasmus: Man tænkte bare, det bliver den mest stenede film. Nikolaj: Ja, det bliver simpelthen så kedeligt, han sidder bare og taler i telefon. De første optagelser, vi så, var bare en mand, der sidder og taler i telefon. Og jeg vil sige, at vi var også meget insisterende på at bevare den scene for at bevare den journalistiske realisme. De har også gjort noget lignende i fx *Alle præsidents mænd* med at lave lange telefonsamtaler. På en måde var det lidt en homage til den. Jeg synes, det fungerer ret godt, men ... næste gang, skal man måske sikre sig, at der sker noget andet også i de der telefonsamtaler, for de er lidt lange. Men Anders er sjov. Han laver hele tiden nogle små ting, der er værd at kigge på.

Rasmus: Det er klart. Når man har så gode skuespillere, som vi har været så heldige at have i den her film, så kan man også tillade sig, at de bare får lov at eksistere i et billede. Der behøver ikke ske så meget.

Nikolaj: Men man kan se, at vi forsøger at være kreative med de her telefonsamtaler. Vi har tænkt, okay, vi kan ikke bare lave de der typiske billeder. Vi må lidt op i noget fugleperspektiv for at bevare spændingen. Der er sådan lidt instruktørdesperation i det billede, men det fungerer egentlig okay.

EUROPA

Lars von Trier kommenterer *Europa* sammen med sin producent Peter Aalbæk, hvilket giver anledning til mange anekdoter om selve finansieringen af filmen, bl.a. denne 'kontrakthistorie'.

Lars von Trier: Jeg vil gerne fortælle en lille historie om, hvorfor filmen overhovedet blev til noget. En lille kontrakthistorie ... Peter Aalbæk: Ja, det var kraftedeme sjovt. Et af utallige stunts på den her produktion.

Lars von Trier: Ja ja. Vi var gået i gang med filmen med Nordisk Film på en meget, meget halvhjertet måde.

Peter Aalbæk: Det var jo også fordi, de hellere ville lave *Sofie*, ikke?

Lars von Trier: Og konstant fik jeg nye kontrakter. De var alle sammen tidsbegrænsede: at hvis filmen ikke var gået i gang inden den og den dato, så ville kontrakten bortfalde, så jeg ikke ville have noget ansættelsesforhold og ikke ville tjene nogen penge på det. Jeg havde jo så FAF på min side og skulle have FAFs jurist til at læse igennem. Men i hvert fald på et eller andet tidspunkt, så blev jeg kaldt over, og så skal jeg så skrive under på endnu en ny kontrakt. Og så siger jeg så, at jeg gerne vil have FAF til at læse den igennem, men de siger: nej, det er der ikke tid til denne gang, og nu måtte jeg stoppe. Så kastede jeg et enkelt blik på den og så, at de havde glemt at ændre datoen, så hvis denne film ikke blev aflyst ved midnatstid samme dag fra deres side, så skulle jeg have hele min løn udbetalt. Og så kigger jeg spørgende rundt på dem for at se, om de har opdaget det, og ingen af dem har selvfølgelig opdaget det, hvorpå jeg skriver surmulende under og siger: Okay, lad gå for denne gang. Hvorefter jeg går ned til dig i den der skurvogn og siger: Nu tror jeg, filmen bliver til noget! Og så sad vi der sammen, kan jeg huske, og ventede til klokken var 12, og de ikke havde ringet endnu. Og pludselig så skulle Nordisk – uanset om filmen blev til noget eller ej – udbetale mig min fulde løn.

Peter Aalbæk: Ja, det var kraftedeme sjovt.

Lars von Trier: Og så ringede Kolvig næste morgen kl. 6: Hallo, Lars? Der har sneget sig en lille fejl ind i kontrakten, men det tager du vel ikke alvorligt? Så siger jeg: Nej, det gør jeg ikke – men det gør min advokat! Jeg kan huske, jeg havde glædet mig

til den replik. Ja, for fanden. Og så blev filmen til noget. Sådan er det så mærkeligt. Ind imellem bliver der dog også tid til at forholde sig til filmen, bl.a. til denne indstilling med Ernst-Hugo Järegård, som har svært ved at acceptere sin position i baggrunden.

Lars von Trier: "Det er sådan mit skoleeksempel på, at man ikke skal stille hovedrolleskuespillere i baggrunden. Ernst-Hugo står der og synger 'Tannenbaum, Tannenbaum' og forsøger at påkalde sig al opmærksomhed fra Erik Mørks lange monolog. Det her er den eneste optagelse, hvor Ernst-Hugo ikke får sådan nogle røgringe ud af ørerne. På alle de andre kommer der røg ud af ørerne på ham eller hvad som helst. Han lavede mærkelige små spjæt med benene ..."

Peter: Han kunne ikke tåle, at han ikke var tættest på objektivet. Trier: Jeg tror bare, det er hans naturlige reaktion. Han fylder billedet ud, ikke? Nej, det var godt nok en prøvelse for ham. En anden gang lavede vi det der med, at han skulle prøve ikke at være midtpunkt ... hvor jeg tog et stopur og sagde, at han skulle prøve ikke at være midtpunkt i fem minutter. Kan du ikke huske det? Så tog jeg tid. Efter tre minutter sov han. Dybt og tungt. Hans psyke kunne simpelthen ikke klare det."

TERKEL I KNIBE

Anders Matthesen kommenterer filmen som Onkel Stuart:

"Og jeg har taget kaffe med, hvis det skulle blive kedeligt. Og det er det allerede, så skål! Jeg tror da også, der er en lille kold ... (åbner øl). Du har jo sikkert set filmen før, så jeg skal nok lade være med at fortælle, at det er Gunnar, der er morderen. Åh, jeg ved ikke, om han er morderen. Jeg tror aldrig, han når at få myrdet knægten. Det kan jeg sgu egentlig ikke huske ... jeg var stangstiv sidste gang, jeg så den."

Onkel Stuart kommenterer scenen, hvor han giver Terkels plageånder Sten og Saki bank.

"Det her er en scene, jeg holder meget af, hvor man ligesom skildrer natterne i forstæderne. Man kan næsten fornemme den regntunge duft af hyben, der hænger i luften - sammen med skrald fra containerne (...) Der var ingen, der så, at jeg lige kommer til at stikke drengen en kindfed, der. Den var blød. Det er vist ikke noget, som Geneve-konventionen kan få lange klodser af. Så bliver det alvor! Læg mærke til den lige højre. Ikke endnu ... Ikke endnu ... Sådan der! Så røg du ned. Du skulle nok være blevet liggende ... Læx! Så får du den der også. Jeg tror endda også, der vanker et Amagerkys, hvis vi er heldige. Læx! Er du så færdig som gårdsanger? Det var en af de scener, vi lavede ganske naturistisk. Jeg kalder det method acting. Det gav en pause på tre uger, hvor vi ikke kunne filme. Men det var sjov!"

GREV AXEL

Søren Fauli indleder sit kommentarspor:

"Nu starter det her commentary track, men jeg kan lige så godt afsløre ... at det kan godt være, at der uden på kassetten står, at det var en fremragende film, eller at der står sådan nogle detaljer med, hvad pressen har sagt. Men alt i alt fik filmen jo ikke særligt gode anmeldelser. Det er min første spillefilm, og det er klart, at jeg havde jo ligesom forventninger om, at nu skulle jeg ud og lave noget fantastisk. Og noget dybsindigt samtidig med, at det skulle være sjovt. Og vi var alle sammen helt sikre på, at det her ville blive en kæmpe succes. Det gjorde det så overhovedet ikke. Den blev set af 70.000 mennesker i biografen, hvilket var langt under det mål, vi havde sat os. Vi havde måske også været for optimistiske. Vi havde håbet på, at der var 250.000 mennesker, der så den. Det var der ikke. Der var 70.000 mennesker, der så den, og det er jo skide ærgerligt, fordi jeg havde jo håbet på, at der kom nogle royalties ind, men det gør der altså overhovedet ikke. Det kommer der sgu nok aldrig nogensinde til. Men det er dejligt, at du har købt dvd'en. Dig, der nu sidder og ser det her ..." ■

Europa Foto: DFI / Billed- & Plakatarkivet

Terkel i knibe Framegrab

Grev Axel Foto: Erik Aavatsmark

BAMSE FØDSELS DAG

De har altid været gode til at fejre sig selv hos Nordisk Film. Her ses en ung Ove Sevel, omgivet af isbjørne. Han kunne ikke selv huske begivenheden, da han blev præsenteret for billedet, men det er fra begyndelsen af 50'erne og kunne derfor være ved oprettelsen af Nordisk Film Junior. Foto: Nordisk Film Samlingen, DFI / Billed- & Plakatarkivet

Da Nordisk Film fyldte 75 år 6. nov. 1981, fejrede man det blandt andet ved at restaurere den gamle Scene 2 fra 1910. Foto: Nordisk Film Samlingen, DFI / Billed- & Plakatarkivet

Man byggede en dekoration fra en stumfilmoptagelse på Scene 2 og her sidder nogle af dagens gæster - med en model af Scene 2: fra venstre Københavns overborgmester Egon Weidekamp, koncerndirektør Ove Sevel, Lady Olsen (datter af selskabets stifter Ole Olsen) og Erik Balling. Foto: Nordisk Film Samlingen, DFI / Billed- & Plakatarkivet

Hvad står vi med: En mølædt, tandløs bamse? Et brølende, aggressivt rovdyr? Er der lus i skindpelsen? Disse spørgsmål bliver nok vendt et par gange i det kommende år. For vi skriver 2006, og dermed kan Nordisk Film fejre sit 100 års jubilæum - med titel af Verdens ældste stadig producerende filmselskab. Det Danske Filminstituts Museum & Cinematek bidrager til jubilæet.

AF LISBETH RICHTER LARSEN
FORSKNINGSMEDARBEJDER / DFI / MUSEUM & CINEMATEK

Man må forvente en vis interesse fra medierne. Det er trods alt en begivenhed af de større. Mon ikke kulturjournalisterne rundt omkring får lyst til at støve vidner op, der kan huske de gode, gamle dage på Nordisk Film i Valby - et sted og en tid, hvor levende billeder blev lavet på celluloid og det færdige produkt blev vist i en biograf. Langt senere begyndte man at producere til tv, distributionsformatet vhs kom på banen, den digitale tidsalder er kun lige begyndt, og alskens platforme for underholdning og spil samt software udvikles hele tiden. Nordisk Film har været med på hele rejsen. Og den har budt på opture og nedture, succeser og fiaskoer, vellykkede satsninger og forspildte chancer.

Der er mange gode historier at fortælle om Nordisk Film i anledning af Jubilæumsåret. Nordisk Film er ikke bare et produktionsselskab, der i løbet af 100 år har sendt spillefilm ud i biografene - faktisk mere end 1300, hvis man tæller samtlige fiktionsfilm, korte som lange, fra stumfilmperioden med.

I 50'erne og 60'erne eksisterede der flere datterselskaber: Nordisk Film Junior, afdelingen for kort- og dokumentarfilm under ledelse af Ove Sevel, som senere blev koncernens adm. direktør, Nordisk Reklamefilm ledet af Erik Dibbern og Nordisk Tegnefilm ved Ib og Kirsten Steinaa.

Palads-Teatret er et helt kapitel for sig. Oprindeligt hovedbanegård, men ombygget til biograf i 1912. I slutningen af Første Verdenskrig blev den revet ned og genopstod i 1918, som dét Palads, vi kender i dag, dog væsentligt ombygget til multiplex i slutningen af 70'erne og ikke mindst facaderenoveret af maler

Paul Gernes i 1989. Og så er der den tekniske historie, forankret i Nordisk Films Teknik, som fusionerede med det konkurrerende laboratorium Ankerstjerne i 1974.

TEMADAG I CINEMATEKET

Museum & Cinematek markerer begivenheden på flere måder. I maj afholder vi en temadag, hvor selskabets historie vil blive belyst på kryds og tværs. Fokus vil den dag være på de første ca. 50 år, og vi samler de forskere og filmhistorikere, som ved mest om et givent område. Senere på året vil udvalgte temaer i forhold til selskabets nyere historie blive præsenteret med tilhørende filmvisninger ved nogle særarrangementer i Cinemateket. Foredragene vil efterfølgende blive samlet i en publikation, som udgives af DFI omkring selve 100-års dagen, den 6. november.

NORDISK STUMFILM PÅ DVD

I serien "Danish Silent Classics" udsender DFI i løbet af 2006 en række af Nordisk Films stumfilm på dvd. Man kan glæde sig til to A.W. Sandberg-film, som begge repræsenterer 20'ernes fokus på 'production value': *David Copperfield* fra 1922 efter Dickens' roman og *Klovnen* (1926-versionen) med Gösta Ekman og Karina Bell i hovedrollerne.

Som eksempler på dansk science fiction fra 1910'erne får vi *Verdens Undergang* (August Blom, 1916) og *Himmelskibet* (Holger-Madsen, 1918). Katastrofe-filmen *Atlantis* fra 1913, der er en filmatisering af tyskeren Gerhart Hauptmanns Nobelprisbelønnede roman af samme navn, er kraftigt inspireret af *Titanics* forlis, som fandt sted året før! Filmen kostede Nordisk Film en formue i produktionsomkostninger og spiller over to timer. Dreyers ambitiøse værk *Blade af Satans Bog* fra 1921 (indspillet 1919) er den anden af de to spillefilm, han indspillede hos Nordisk. Den første, *Præsidenten*, udkom sidste år. Endelig bliver der mulighed for at se eksempler på de tidlige korte fiktions-film fra 1903-10, hvoraf størstedelen er Nordisk-produktioner.

Og apropos stumfilm, så vil hovedtemaet på den årligt tilbagevendende stumfilmfestival "Le Giornate del Cinema muto", som afholdes i Sacile i Italien 7.-14. oktober 2006, være Nordisk Film. Museumsinspektør Thomas Christensen fra DFI og filmhistoriker Casper Tybjerg fra Københavns Universitet har lavet pro-

grammet, som består af ca. 25 titler. Flere af filmene vil blive vist i nyrestaurerede eller nykopierede udgaver.

GULDGRUBE AF ORIGINALE DOKUMENTER

Men frem for alt stiller DFI samlinger og materialer til rådighed for forskere, skribenter og andre, der måtte interessere sig for Nordisk Films historie. Der er rig mulighed for at researche i det omfattende emne. I Biblioteket finder man bøger, tidsskriftartikler (også hvad der måtte være skrevet om Nordisk Film i udenlandske tidsskrifter) og ikke mindst avisudklip, fordelt på personer, titler og selskabet.

Den omfattende Nordisk Film-særsamling, som består af 30 hyldemeter med selskabets arkivalier fra perioden 1905 til ca. 1965, er en guldgrube. Her dokumenteres selskabets historie i form af breve, vedtægter, mødereferater, scrapbøger, billeder, protokoller, gagebøger, regnskaber og meget, meget mere. Informati- onerne er selvfølgelig i 'utygget' form, da det overvejende drejer sig om primærkilder. Men det er her de mange gode historier ligger gemt, og vil man vide noget om patentsagen 'Paramount vs. Nordisk Film' 1933-34 eller se den håndskrevne stamtavle på selskabets vagthund (en schæfer!) fra 1919, så er det her! Særsamlingen er registreret i en database, tilgængelig via www.dfi.dk.

Billed- & Plakatarkivet ligger inde med et omfattende billedmateriale, som illustrerer selskabets historie: portrætter af personer, filmstills og -plakater og et righoldigt udvalg af fotos, som dokumenterer studierne i Valby, selskabets biografer, den tekniske afdeling i Frihavnen, de ansatte gennem tiderne og meget mere.

WWW.FILMOGRAFI.DFI.DK

Nationalfilmografien - DFIs database over danske film og personer knyttet til dem - er et eminent redskab, hvis man vil have overblik over Nordisk Films produktion. Her kan man f.eks. få en liste over samtlige de film, Erik Balling har instrueret, og det er ikke så få. Udover dét, han er bedst kendt for, nemlig *Olsen-banden*-filmene, har han faktisk instrueret 40 spillefilm og skrevet manus til og produceret langt flere. Man kan se plakaterne til stort set alle Nordisk-film eller finde en biografi på Clara Pontoppidan, som var én af selskabets helt store kvindelige stjerner i stum-

filmårene, under navnet Clara Wieth. Oplysningerne om kort- og dokumentarfilm er endnu ikke komplette, men der bliver arbejdet på sagen.

Lidt senere på året vil det blive muligt at finde en selskabsbiografi på sitet. Vi forbereder en kort introduktion til selskabets historie og udformer en liste over samtlige spillefilm, der er produceret af Nordisk Film 1906-2006.

NORDISK FILM - SET INDEFRA

For et par år siden var Nordisk Films tidligere adm. direktør Ove Sevel på besøg her på DFI for at se den særsamling, som han i 1975 overleverede til Det Danske Filmmuseum. Vi bibeholdt kontakten med hinanden efter det korte møde, og mailtrafikken blev snart livlig. Her var jo endelig én, man kunne spørge om alt muligt, stort som småt. Ove Sevel blev ansat som assistent på Nordisk Film 1. januar 1946 - samme dag som Erik Balling - og arbejdede sig op i organisationen til han i 1982 gik på pension efter mere end 10 år som selskabets øverste chef. Han havde masser af historier at fortælle og viden at øse af, og efter et par opfordringer satte han sig til tastaturet og begyndte at skrive. Det er blevet til en bog, *Nordisk Film - set indefra*, som udkommer på Aschehougs forlag til marts og altså dækker fire årtier af selskabets historie. Ove Sevel kommer desværre ikke til at opleve jubilæums-året, han døde d. 10. januar, 83 år gammel ■

NORDISK FILM TEMADAG CINEMATEKET 15. JUNI 2006 / FORELØBIGT PROGRAM

- Isak Thorsen** (Københavns Universitet)
Nordisk Film som erhvervsvirksomhed fra 1906-1928
- Marguerite Engberg** (professor emeritus)
Den hvide Slavehandel (1910).
- Stephan Schröder** (Universität zu Köln)
Drejebogens udvikling i perioden 1909-1918 med særligt fokus på Nordisk Films Kompagni
- David Bordwell** (University of Wisconsin-Madison)
Nordisk Films Kompagni og filmæstetik i 1910'erne: europæiske og amerikanske film sammenholdes med Nordisks i forhold til visuel stil
- Thomas Christensen** (DFI)
Laboratoriets historie - fra Frihavnen til Lygten
- Edvin Kau** (Institut for Informations- og Medievidenskab, Århus Universitet)
Kampen om lyden
- Lisbeth Richter Larsen** (DFI)
Nordisk Film og kortfilmen i 40'erne og 50'erne
- Casper Tybjerg** (Afdeling for Film- og Medievidenskab, Københavns Universitet)
Filmproduktionen under Besættelsen

DANISH SILENT CLASSICS

Danske stumfilmklassikere fra Nordisk Film udsendes på dvd af DFI.

ATLANTIS (August Blom, DK, 1913). Med *Atlantis* ville Nordisk Film konsolidere ikke bare sit navn men også den litterære film ude i den store verden. Historien om Titanics forlis blev selskabets dyreste film hidtil. Man havde erhvervet rettighederne fra Nobelprismodtageren Gerhart Hauptmann for 20.000 mark, alle sejl blev sat til under indspilningen – ikke mindst selve skibsføljet kostede mange ressourcer – og reklamekampagnen var massiv. Storfilmene er bla. krydret med en armløs artist og scener fra et kunstneratelier spækket med ekspressionistiske skulpturer af Rudolf Tegner.

DAVID COPPERFIELD (A.W. Sandberg, DK, 1922). Sandberg instruerede fire Dickens-film hos Nordisk Film i perioden 1921-24, og *David Copperfield* er den tredje af dem. Der er gjort meget ud af at skabe stemningsfulde miljøer og flotte billeder, og filmen blev modtaget med begejstring af presse og publikum. Man fremhævede især Frederik Jensens Mr. Micawber, der havde hele perspektivet i Dickens' humor, men i en ærke-københavnsk udgave.

KLOVNEN (A.W. Sandberg, DK, 1926). Genindspilning af Psilander-succesen fra 1916 nu med Gösta Ekman i titelrollen. Det er den klassiske fortælling om

den populære klovn, der får publikum til at le, men lever et ulykkeligt liv uden for manegen. Joe gifter sig med sin store kærlighed, barndomsveninden Daisy. Han har succes i storby-varietéen, hun keder sig og lader sig charmere af den dekadente grev Henri. Klovnens tilværelse ligger i ruiner, da han mister sit livs kærlighed. Et stort melodrama.

VERDENS UNDERGANG (August Blom, DK, 1916). Den skrupelløse kapitalist Frank Stoll ser, med opdagelsen af en komet, der har kurs direkte mod jorden, sit snit til at gøre et kup på børsen. Gammelt had og sociale uretfærdigheder skaber spændinger, og den rige Stoll og arbejderne mødes i en fatal konflikt kort tid før kometens komme. Katastrofen indtræffer – jorden lægges øde. Men to mennesker overlever mirakuløst. Filmen blev rost for sit fremragende kameraarbejde og velfungerende effekter.

HIMMELSKIBET (Holger-Madsen, DK, 1918). Nordisk Films førsteesteer Gunnar Tolnæs spiller i denne film den unge, håbefulde professorsøn Avanti Planetaros, der begiver sig på en farefuld færd mod Mars. Da han og hans medrejsende efter en lang og udmattende rejse endelig ankommer til Mars, finder de ikke det, de regnede med: en flok blodtørstige væsner, men fredsprædikende, vise vegetarer – en slags blomsterbørn, 50 år forud for deres tid. Jordboernes våben bliver hurtigt pakket sammen og bud-

skabet om fred bringes med tilbage til Jorden og kan (måske) skabe ro i en tid, hvor 1. verdenskrig hærger.

BLADE AF SATANS BOG (Carl Th. Dreyer, 1920). Dreyers anden og meget ambitiøse spillefilm er en episodefilm – stærkt inspireret af D.W. Griffiths storfilm *Intolerance* fra 1916 – hvor man gennem fire selvstændige historier følger Satan, der frister mennesket. Episode 1 viser Jesus, der forrådes af Judas. Episode 2 foregår i Spanien i 1500-tallet, hvor Satan er en storinkvisitor, der driver en plaget munk til at begå en skændig forbrydelse. Episode 3 foregår under den franske revolution og er centreret omkring Marie Antoinettes henrettelse. Episode 4 udspiller sig under den finske borgerkrig i 1918, hvor Satan leder en bande rødgardister.

DANSKE KORTE FIKTIONSFILM 1903-1910 (Viggo Larsen m.fl.). På denne dvd-udgivelse finder man nogle af de tidligste fiktionsfilm, der er bevaret for eftertiden. Langt de fleste er instrueret af Viggo Larsen, som var Nordisk Films første instruktør og ansat i perioden 1906-09. Som eksempler på titler kan nævnes: *Fiskerliv i Norden* (1906), *Flugten fra Seraillet* (1907), *Den hvide Slavinde* (1906), *Røverens Brud* (1907), *Kameliadamen* (1907), *Løvejagten* (1908) og *Barnet som Velgører* (1909) ■

Foto: DFI / Billed- & Plakatarkivet

Atlantis

David Copperfield

Klovn

Verdens Undergang

Himmelskibet

Blade af satans bog

SOM SAMTIDEN SÅ DEN

FILMENS KANON

FILM har været nede i DFI's udklipsarkiv og bringer her et uddrag af anmeldelserne, fra dengang filmene havde premiere. En enkelt anmeldelse kan jo ikke repræsentere hele paletten, så vi har bestræbt os på, at det enkelte klip først og fremmest er prægnant.

DU SKAL ÆRE DIN HUSTRU

Desværre rummer DFI's udklipsarkiv ingen anmeldelser af denne film; men vi fandt *programmet* til filmen – ja, det var dengang! Fra det citerer vi en ukendt skribents introduktion (som klinger sært genkendeligt aktuelt sine steder). Se side 38. (Anonym, *Program til filmen*, 1925)

VREDENS DAG

“Tempoet tog Livet af *Vredens Dag*”

“*Vredens Dag* havde nok interesseret, men den blev langt fra den store, gribende Oplevelse, man havde haabet, og da slet ikke noget Bevis for, at her kom den Mand, dansk Film savnede, den, der skulle være med til at sætte Liv i den kunstneriske danske Film. Tværtimod! Liv var det først og fremmest, der manglede i *Vredens Dag*, (...) Carl Th. Dreyer viste sig med sine kendte Fortrin og Fejl, som altid en stærk Personlighed, der prægede hver Enkelthed i Filmen. Hans Værk ejede skønne Momenter, særlig i dets udsøgte Billeder og deres ypperlige Afskæring, men den virkede dræbende kedelig og uhyre trættende ved sin Langsomhed, sin Omstændelighed, og fordi den egentlig ikke greb og rystede. Trods de voldsomme Begivenheder i

Handlingen forekom den uendelig virkelighedsfjern, og den kendte Dreyerske Monotoni kunde ikke overvindes af Skønhederne og Skuespillernes Spil (...) *Vredens Dag* er intet Skridt fremad for dansk Film; den viser ikke Veje, der med held kan befares – som saadan er den en Misforstaaelse, selv om danske Filmfolk kan lære meget af at se Dreyers Billedbehandling.” (Svend Kragh-Jacobsen, *Berlingske Tidende*, 14. november 1943)

DITTE MENNESKEBARN

“Optakten til en *Begyndelse*”

“... det glippede for Bjarne Henning-Jensen at gøre sin Skildring af Dittes Ungdom saa væsentlig, at den kunde staa for hele *Ditte Menneskebarn*. Sammenligner man Bogens spillevende Situationer med Filmens, savner de helt denne primitive, spontane Kraft, som er karakteristisk for Nexø. Det er jo rystende, hvad dette lille Menneskebarn er Genstand for. Men Filmens Optrin er ikke rystende (...) Det hele flød hen som en næsten smuk Proletaridyl med tragisk Undertone. Man tænkte ved sig selv: det var nydeligt, og til sidst: det var det, hvor man burde have knyttet Hænderne til Knoerne var hvide. Det er smukt, at en ung Instruktør har Pietet for en gammel Digtets Værk, men det er Skade, at hans unge Øjne ser saa traditionelt paa dette Værk. *Ditte Menneskebarn* virkede ikke blot som en Film fra gamle Dage, den virkede gammeldags. Sagt ligeud havde disse Billeder lige saa lidt indre dramatisk Spænding og Atmosfære som en dansk Bondefilm fra Trediverne, skønt Verner Jensen er dygtig nok ved sit Kamera (...) Til Dittes Rolle er *Tove Maës* et Fund

som Type, rimeligvis er hun i sin poetiske Grimhed Dittes udtrykte Billede, som det har staaet for Digteren, halvt Barn, halvt Kvinde med Hænderne frygtsomt strakt frem mod Livet ikke for at tage, men for at give. Men hun var mere Drømmesyn end Proletarpige. Paa en eller anden Maade maa Ditte dog staa som Hovedpersonen, i hende maa Tildragelserne slaa ned. Ogsaa Selvudslettelsen kan skabe Autoritet om en Skikkelse. Den manglede Tove Maës. Hun virkede yndig, men ikke fængslende, og Ditte maa ikke ende med at blive en sentimental Figur, som man med Biograftaarer i Øjnene finder “henrivende” (...) Bjarne Henning-Jensen har Hang til Idyllen. Søde Børn og Smil gennem Taarer. Et Proletarbarns Opvækst er *farligere*, end han ser den. Talentet har han. Næste Gang skal han vise, at han ogsaa har Temperament og Personlighed. (Harald Engberg, *Politiken*, 21. december 1946)

SOLDATEN OG JENNY

“Bitter Virkelighed i kunstnerisk Film”

“Johan Jacobsen har gjort et rigtigt og et dristigt Greb (...) Filmens største Fortrin er dens Ægthed i Spil og Helhedstone (...) Her smigres i Sandhed ikke for populære Vaneforestillinger eller banale Ønskedrømme (...) Illusionen var til Tider saa stærk og saa rørende, baade i Alvor og Komik, i Enfold og i Mangfoldighed, at man sad med tilbageholdt Aandedræt (...) Johan Jacobsen har selv udformet Drejebogen og for egen Regning tilført den Virkninger, der viser hans Begavelse. Slutningen på Scenen i det obscure *chambre séparée*, hvor Jenny fortæller sin Historie til Soldaten, forhøjede Optrinets Virkning og Sandfærdighed (...)

Du skal ære din hustru

Vredens dag

Ditte menneskebar

Soldaten og Jenny

Sult

Bennys badekar

DET har saa ofte været drøftet, hvilke Veje den danske Film-industri burde gaa i Fremtiden.

Vi har jo prøvet lidt af hvert herhjemme. Vi har forsøgt os paa Masseproduktionens ikke helt heldige Omraade. Vi har prøvet at lave komiske Smaafilm, Storfilm med store Dekorationer og Mængder af Marsbeboere eller lignende Mærkeligheder, Problem-dramaer af den allerdybsindigste Art, historiske Film, Folkekome-dier, Lystspil og Farcer.

Da Amerikanerne for Alvor begyndte at lege med — lykkedes det os dog at komme til Klarhed over, at de store Film, Massefil-mene og de kostbare Film skulde vi hellere lade ligge; dem me-strede vi alligevel ikke. Men derfor lykkedes det os alligevel ikke rigtigt at blive klar over, hvilken Genre der egentlig laa bedst for os. Og naar vi skal være ærlige, saa ved vi det vist ikke rigtigt endnu.

Og dog er der en af de danske Filminstruktører, der paa sin Vis har vist os Vejen. Hans Navn er Carl Th. Dreyer.

Dette skal ikke være nogen Redegørelse for denne Instruktørs Kvalifikationer eller eventuelle Mangler — det skal blot være et Par Ord om, hvad han har lært os om den specielle danske Film. — Dreyer har klogt nok først og fremmest set paa Amerikanernes blændende Teknik og har søgt at tilegne sig det bedste — og dernæst har han spejdet efter Amerikanernes M a n g l e r — fordi han forstod, at et lille Land som Danmark maatte tage sin Chance paa de Felter, som de andre af en eller anden Grund ikke evnede.

Dreyer saa først og fremmest, at vi herhjemme ejede en Skue-spilkunst af en virkelig fremragende Art, og vi maatte udnytte denne kunstneriske Værdi i Filmen. Dernæst forstod han, at det danske Publikum ofte savnede en virkelig fornem Kultur i Filmen — ogsaa dette søgte han at give ved en minutiøs Udarbejdning af den kunst-neriske Detaille, som andre saa ofte lod ligge, og endelig søgte han at naa frem til en større I n d e r l i g h e d i Filmens Kunst. Mange kan have angrebet Dreyers Film: ingen har beskyldt dem for at være udvendige eller overfladiske.

Ikke mange Instruktører har i samme Grad som Carl Th. Dreyer lagt et saadant Arbejde ind i selv den allermindste — og tilsyneladende saa uvæsentlige Ting. Ikke mange andre har for-maaet at skabe et saa gennemarbejdet kunstnerisk Hele. Ikke mange andre har gjort sig saa store Anstrengelser for — uden Hen-syn til øjeblikkelig Vinding — at naa ind til det, der ligger længst inde — ind til Hjerterne.

og Temaet med Jennys første Selvmordstanke oppe paa øverste Etage i Stormagasinet's mægtige Hall var fint tænkt og billedmæssigt meget smukt udført.

Johan Jacobsen har stor Ære af denne alvorlige Film (...) Han er en Kunstner i udvikling og Fremgang. Han har noget på Hjerte. Han har Tidens Tone i sig, og han lefler (...) ikke for Publikums Smag. Vi vil faa at se, om det kan betale sig at være saa dristig.” (Frederik Schyberg, Politiken, 31. oktober 1947)

SULT

“Sultekunstneren i Kristiania”

“... en film, som ingen kan se, uden at han får mærker af den. Frit og dog trofast er romanen blevet løftet over i et andet medium, så det gamle Kristiania atter lever for os, grimt og dårende, så den sultende hovedperson atter bliver et menneske for os, helt gennemlyst i sin vanvittige sammensathed (...) For dekora-tionerne står Erik Aaes, vor berømte filmarkitekt, nu død, et stort tab, men her har han gjort et sidste me-sterstykke, ganske umærkeligt, uden fingerpegen, uden anmassende fryd ved heldige fund eller historisk kor-rekthed genskabes Kristiania, de usle gader, de usle logier, og mesterlig, mesterlig er Henning Kristiansens fotografering af hele elendigheden, der gemmer på så megen forfærdende skønhed, et sølvhvidt lys er svøbt over byen, både blødt og afslørende; her er skabt et tidsbillede af forbløffende ægthed. Henning Carlsens dokumentariske skoling viser sine fineste frugter, men æren må han dele med Aaes og Kristiansen (...) Per Oscarsson dækker det hæftigt svingende, sammensatte parti til fuldkommenhed, her har et skuespillergeni fået sit livs filmopgave.”

(Bent Mohn, Politiken, 20. august 1966)

BENNYS BADEKAR

“Se, det var et rigtigt eventyr!”

“Som alle rigtige eventyr er Flemming Quist Møllers og Jannik Hastrups filmiske teamwork-historie (...) både tidløs og tidsfæstet.

Tidløst er i Bennys badekar barnefantasiens menne-kerettighedskrav på udfoldelsesmuligheder. Tids-fæstet maskinalderens antimenneskelige ignorering af dette krav, som den manifesterer sig gennem vel-færdssamfundets udslettelse af individualitet og i højhus-landskabets dræbende monotoni af statussym-bolsk ensretning (...) en farvestrålende undersøisk fantasiverden, fyldt med skønne farvevisioner (...) Her giver Quist Møller sin tegnerfantasi fire tøjler - samtidig med, at han udnytter mulighederne for samfundssatiriske eller polemiske indslag. Hans film får derigennem en udstrakt berøringsflade - bliver virkelig et eventyr for store og små (...) Slutpointen i badeværelset er brilliant. En vis improvisatorisk løshed er, foruden langstrakte passager, filmens svaghed. Men den opvejes rigeligt af styrken i de

Matador

Kundskabens træ

Babettes gæstebud

Pelle erobreren

Festen

Idioterne

pragtfulde farvefantasier og i selve det bevægende ved drengen Bennys ensomhed i sit åndsfortærende miljø.”

(Irmelin Thulstrup, *Kristeligt Dagblad*, 9. marts 1971)

MATADOR

“En by i provinsen”

“Den tegner ikke tosset, den ny tv-serie *Matador*. Den afløser *Huset på Christianshavn*, men virker snarere som et lokalt sidestykke til *Herskab og tjenestefolk* eller som et forsøg på at føre Gustav Wied à jour (...) *Matador* synes på én gang at fortsætte og forny en tradition – det er slet ikke så lidt.

Det omfattende persongalleri lanceres og karakteriseres vittigt og virkningsfuldt – typer rummelige nok til at kunne opføre sig som mennesker. Selv klicheerne er der liv i (...) sentimentaliteten dominerer ikke, og idyllen har sine grænser. Erik Balling har som instruktør lagt en linie, der nok er folkekomedie, men med eftertryk på komedie. Og spillet er glimrende hele vejen rundt.”

(1. afsnit: “Den Rejsende” – 1929 / *Jens Kistrup*, *Berlingske Tidende*, 12. november 1978)

“Farvel til Korsbæk”

“En tv-serie af denne art kan så at sige ikke slutte, kun holde op, og det gjorde den med et afsnit formet af samme fine egenskaber som de forudgående, her endda præget af en endnu mere sensibel balance mellem den frodige folkekomedie og det alvorlige drama. De præcise tidsbilleder, de mange psykologiske nuancer i Lise Nørgaards manuskripter samt Erik Ballings fornemme personinstruktion – flere af de medvirkende skuespillere har næppe nogensinde været bedre – skal her for sidste gang fremhæves og beundres, ligesom fotografierne Peter Klitgaard og Søren Berthelins smukt belyste billeder fortjener at blive nævnt.”

(24. afsnit: “New Look” – 1947 / *Ebbe Iversen*, *Berlingske Tidende*, 3. januar 1982)

KUNDSKABENS TRÆ

“Malmros’ syndefald”

“Nils Malmros’ forunderlige, ja enestående evne blandt yngre danske filminstruktører er skildringen af den barneverden af uskyldigt skyldige lege, hvor lidenskab, drift og seksualitet ligger latent, men endnu ikke er bevidstgjort. I dette dunkelt anelsesfyldte spil søger han sin lige (...) Som erindringsdigter er han ikke suggestivt dvælende, men lakonisk præcis. Situationerne er fanget og gengivet med snapshot-agtig skarphed, på en gang nøgternt og blufærdigt (...) Malmros’ nænsomme og diskrete instruktion taget i betragtning er der en næsten pinagtig brutalitet i det afsluttende opgør, hvor Sorteper endegyldigt placeres hos Elin, og de to piger – Eva Gram Scholdager og Hanne Sørensen

– er helt forbløffende rigtige i deres reaktioner, voldsomme med den undertone af sårbarhed, som gør det forståeligt, at netop disse figurer er blevet klassens hakkekyllinger.

At hævde at Malmros’ film handler om mobning, er alt for beskeden en sandhed – og vildledende, fordi hans ærinde netop er erindringsdigterens, ikke den moralske analytikers.”

(Henrik Lundgren, *Weekendavisen*, 13. november 1981)

BABETTES GÆSTEBUD

“Forførerisk flygtning”

“Gabriel Axel har set og forstået Karen Blixens humor og lavet en filmatisering, der er ligeså fortryllende. Alt det lette, det underfundige og ironiske genfinder vi i hans film (...) Henning Kristiansens kamerakunst fungerer med ufortrøden styrke hele filmen igennem (...) Billedsiden bygger på kontraster, som historien og Axels iscenesættelse (...) Blixens skildring af menigheden er ironisk, men ikke fordømmende, skønt den stod for alt, hvad der var hende imod. Det fine ved Gabriel Axels film er, at den heller ikke forfalder til den grove, satiriske udlevering. Disse frelste er dog først og fremmest mennesker, og frydefuldt spilles de (...) Selskabet domineres dog af Jarl Kulle som den svenske gæst, en pragtskuespiller i en pragtrole, der spænder over selvsikkerhed, betuttelse, lammelse, nederlagsfølelse og indsigt (...) Alle spiller godt i denne film, og det gør da også Stephane Audran. Prægtigt tager hun sig ud, denne hverdagens slider, vi aner myndighed bag den selvudslettende facade og kært er hendes dans. Vist må vi elske hende.”

(Bent Mohn, *Politiken*, 28. august 1987)

PELLE EROBREREN

“Pelle alene i verden”

“Bille Augusts (...) eget personlige bud på drengen Pelles oplevelse af de voksnes fremmede verden. Denne konflikt gestalter filmen i et billedsprog af overbevisende tæthed og styrke. Augusts værk – og det er ikke mindst fotografen Jörgen Persson og klipperen Janus Billeskov Jansens fortjeneste – har en strømmende flugt, en indre sammenhæng, som gør beretningen fuldkommen nærværende. Ikke kun i dansk målestok er der tale om et mesterværk (...) Hvor Augusts film lykkes stort, er i fremstillingen af forholdet mellem dreng og natur: Her er der nogle optrin i Jörgen Perssons fotografering, hvor man kommer til at tænke på Jan Troells *Her har du dit liv* (og i en vidunderlig scene med nogle skovjordbær endog på Olmis *Træskotræet*). Og spillet er imponerende over hele linjen: August har altid været bedre til børnene end de voksne, men denne gang er det vitterlig lykkedes ham at gribe alle teatraliske unoder i flugten. Max von Sydow bevæger sig til grænsen af den populære folke-komedie, men aldrig over, i et

bevægende fint samspil med titelrollens Pelle Hvenegård.”

(Henrik Lundgren, *Politiken*, 26. december 1987)

FESTEN

“Begrænsningens kunst”

“... nervepirrende, fortættede og ikke mindst morsomme præstationer i en film, der hele tiden er levende nok til at overraske beskueren (...) Gang på gang bliver man forfrisket og forført af billedkompositioner, vinkler og beskæringer, som hvirvler fortællingen i en ny retning. Det håndholdte kameras intimitet er med til at afmontere beskuerens parader. Man bliver konfronteret med sine egne værste sociale rygmarvsreflekser i løbet af denne dybt pinlige fest. Man iagttager chokeret familieorganismens amoralske udglatten af knaster og dens parathed til at udstøde elementer, der viser sig at være fremmede for bevaelsen af harmonien og konventionernes overflade. Chokeret er man ikke mindst fordi man så udmærket genkender drivkraften bag mekanismerne fra sig selv. Er racisme og intolerancen kun en skåltale væk?

Festen er en moralsk undersøgelse og et forrygende, fortættet kammerspil, som leder tankerne i retning af Bergman. Hvorpå man må skynde sig at tilføje at Vinterberg samtidig dyrker humoren på en måde Bergman næppe kunne drømme om. *Festen* er en film der går i kødet og blodet på tilskueren.”

(Kim Skotte, *Politiken*, 19. juni 1998)

IDIOTERNE

“Von Triers gruppekald”

“Lars von Trier er ekstremist. Derfor kommer det heller ikke som nogen overraskelse, at han har fortolket kyskhedsløftet i Dogme 95 langt mere radikalt end Thomas Vinterberg (...) Kameraet er ekstremt håndholdt og skuespillerne udspejles midt i det hele af instruktøren om deres figurer.

Mikrofonerne hænger ned i billedet og dingler om kap med usminkede tissemand (...) Lars von Trier skærer ind til benet med en film, der vender ryggen til alle æstetiske konventioner. *Idioterne* er en vild film. Lige så meget eksperimentarium som fortælling. Hylende skæg det ene øjeblik. Pinagtigt provokerende det næste (...) Ved at postulere idiotens uskyld fremhæver de borgerskabets hyckleri.

Problemet – og det er til dels også filmens problem – er, at det borgerlige i 1998 ikke er nær den entydige størrelse det var i 60erne, hvor filmens billede på oprørskhed på mange måder har sine rødder. Hvad er et anti-borgerligt oprør værd, hvis man er nødt til at tage helt til Søllerød for overhovedet at finde et borgerskab at gøre oprør imod? På dette punkt opleves *Idioterne* som utilfredsstillende.”

(Kim Skotte, *Politiken*, 17. juli 1998) ■

FILM SES OM SOMMEREN

“Nogle gange holder man film væk fra sommermånederne, fordi man ikke har nogen erfaringer med det, og på den måde bliver det en teoretisk diskussion, om de kan sælge eller ej. Man ved det jo ikke, før man har prøvet.”

(Producer Hanne Palmquist)

Sommeren er normalt sparsomt opdyrket dansk filmland, men i 2005 havde fem danske film premiere i sommerperioden. Og de solgte godt.

AF MADS R. MARIEGAARD

Traditionelt har der været en vis forbeholdenhed over for at sætte danske film op i biografierne om sommeren. Derfor har biografierne fra midten af juni til midten af august været præget af film fra USA, hvor sommeren er højsæson. Men i 2005 solgte fem danske premierefilm faktisk tilsammen over en halv million billetter hen over sommeren.

Nordisk Film har distribueret tre af filmene: Bille Augusts thriller *Return to Sender* (115.000), Åke Sandgrens politiske thriller *Fluerne på væggen* (54.000) og Laurits Munch-Petersens actiondrama *Ambulancen* (47.000). De to sidste er distribueret (og produceret) af Regner Grasten: Rune Bendixens musical *Bølle Bob og smukke Sally* (191.000) og Charlotte Sachs-Bostrups komedie *Veninder* (112.000).

“Sommeren 2005 har vist, at dansk film har potentiale til at sælge billetter hele året, og at det kan være optimalt at lancere film i sommerperioden, hvor der er mindre konkurrence fra andre danske film,” siger Maja Giese, leder af Filminstitutets Distributions- og Lanceringsafdeling.

VOKSENFILM KAN SÆLGE OM SOMMEREN

Tre af årets fem sommerfilm – *Return to Sender*, *Fluerne på væggen* og *Veninder* – er voksenfilm: Den genre, det normalt regnes for sværest at sælge om sommeren. Placeringen af *Return to Sender* kan tilskrives dens deltagelse i Biografklub Danmark, men premiere-datoen på *Fluerne på væggen* var baseret på en vurdering af markedet:

“Vi havde planlagt *Fluerne på væggen* til november, men der viste sig at være mange andre danske film i efteråret, blandt andet *Drabet* og *Dommeren*, som begge også havde et politisk tema. Derfor rykkede vi premieren til august, og det, tror jeg, var en rigtig beslutning,” siger Nordisk Film Independents tidligere salgsdirektør, Jimmy Bredow Pedersen. Han havde også ansvaret for *Ambulancen*: “Jeg var mere bekymret med *Fluerne på væggen* end med *Ambulancen*.

Fluerne på væggen er til et avislæsende publikum og derfor meget afhængig af presseomtale, som kan være svær at få om sommeren. *Ambulancen* er til et yngre publikum og derfor mindre afhængig af presseomtale og mere af trailerkørsler,” siger han.

Også Regner Grastens valg af premieredatoer var baseret på en klar strategi: “Vi ville have filmene til at ligge alene,” siger han. “Med *Bølle Bob og smukke Sally* var vi heldige, at det blev meget dårligt vejr, da den fik premiere. *Veninder* var ikke så afhængig af vejret – den lå på et tidspunkt, hvor målgruppen kom hjem fra ferie og skulle evaluere den sammen med veninderne. Vi fik også en del mere presseomtale, fordi vi var alene på markedet. Jeg mener, at sommeren er en knaldgod periode – også for voksenfilm. Folk har fri og vil gerne i biografen, hvis der går nogle film, de vil se. Men hvis branchen ikke vil sætte nogen film op, bliver folk selvfølgelig væk.”

TRÆNGSEL PÅ MARKEDET

32 danske premierefilm og et øget antal af premierer på udenlandske film gav trængsel på det danske biografmarked i 2005. Det er en af forklaringerne på de fem danske sommerpremierer: “Hvis der skal være et par uger mellem de danske film, så må man bruge sommeren også,” siger Jan Lehmann, salgsdirektør i Nordisk Film – SPRI, som distribuerede *Return to Sender*. “Derfor skal det gøres attraktivt at gå i biografen om sommeren, og det gør man selvfølgelig ved at give publikum nogle attraktive film.”

Det er der gode grunde til at gøre, mener Loke Havn, tidligere direktør i distributionsselskabet Sandrew Metronome: “Jeg er overbevist om, at danske film er blevet så attraktive, at de godt kan bære at blive sat op om sommeren. Ser man på de film, der har haft premiere i sommerperioden, er der langt flere succeser end fiaskoer,” siger han.

På listen over succesfulde sommerpremierer står blandt andre Thomas Vinterbergs *Festen* (1998, 403.000), Erik Clausens *Slip hestene løs* (2000, 187.000), Charlotte Sachs-Bostrups *Anja & Viktor* (2001, 572.000) og Lasse Spang Olsens *Gamle mænd i nye biler* (2002, 337.000).

SOMMEREN KAN VÆRE EN LODSEDEL

En god grund til at lægge film i sommerperioden er prisen på reklamer, bemærker Loke Havn. “En stor del af befolkningen er på ferie, men til gengæld kan man give filmen en enorm synlighed for dem, der ikke er på ferie, fordi det er langt billigere at købe reklamer.” “Men samtidig,” fortsætter Loke Havn, “er det klart, at man køber en lodsedel, når man sætter film op i sommerperioden, fordi man risikerer at løbe ind i en hedeølge. Og den producent, der har brugt to-tre år på en film, vil måske hellere spille på det sikre og satse på, at filmen kan klare sig i konkurrencen, når det bliver mørkere i efteråret. Men der er også meget vanetænkning: Hvis en film går dårligt om sommeren, får vejret skylden – hvis en film går dårligt i efteråret, får filmen mere af skylden.”

Zentropas Ib Tardini er en af de producenter, der har forbehold over for sommerperioden. I år ventede han til slutningen af august med at sætte *Drabet* op. “Jeg var nervøs for, at det var for tidligt,” siger han. “Man kan godt lægge film til unge – og egentlig også børne- og familiefilm – om sommeren, men ikke film til voksne. De anvender deres tid anderledes: De laver noget med deres børn og venner eller går i haven – ikke i biografen.”

De samme argumenter fik Fine & Mellow Productions til at lægge filmene *Kinamand* og *Mørke* på hver sin side af sommerperioden. “En film som *Mørke* er på ingen måde relevant for sommerperioden,” siger producer Hanne Palmquist. “Det skyldes dens emne, dens stemning – dens mørke. Men nogle gange holder man også film væk fra sommerperioden, fordi man ikke har nogen erfaringer med det, og på den måde bliver det en teoretisk diskussion, om de kan sælge eller ej. Man ved det jo ikke, før man har prøvet.”

NORGE OG SVERIGE HAR SAMME PROBLEM

Også i de øvrige skandinaviske lande undgår distributørerne helst at lancere nationale film om sommeren, og ligesom i Danmark giver det problemer med at få “plads” til alle filmene resten af året.

I Norge lå kun én af nitten biografpremierer i 2005 i sommerperioden, selvom den norske brancheorganisation, FILM&KINO, havde sat 800.000 kroner af til ekstra PR-støtte til film, der blev lanceret i maj, juni og juli. En enkelt mindre film fik støtte og solgte 4000 billetter, mens de større distributører holdt sig væk, fordi de frygtede, at hverken publikum eller presse ville interessere sig for filmene.

43 svenske film havde premiere i 2005. Kun to af dem blev lanceret om sommeren, og de solgte henholdsvis 40.000 og 118.000 billetter. Ligesom Danmark har Sverige flere eksempler på, at sommerfilm kan blive publikumssuccesser. I 2003 solgte Daniel Lind Lagerlöfs komediedrama, *Miffo*, 439.000 billetter, da den fik premiere i begyndelsen af august, og samme tid, året efter, solgte danske Simon Stahos svenske drama, *Dag og nat*, 132.000 billetter.

I Danmark er det usikkert, hvor mange danske film, der får premiere til sommer. Indtil videre er to planlagt, og begge har Nordisk Film som distributør: Peter Schrøders voksenkomedie, *Lotto*, er sat til premiere midt i juni, blandt andet på grund af deltagelsen i Biografklub Danmark, mens Christina Rosendahls ungdomsdrama, *Spåkop*, ventes at få premiere i begyndelsen af august ■

DANSKE SOMMERFILM 1998-2004

19.06.1998	<i>Festen</i> / Thomas Vinterberg / Nimbus Film / 403.642 solgte billetter
17.07.1998	<i>Idioterne</i> / Lars von Trier / Zentropa / 119.892 solgte billetter
14.08.1998	<i>Mimi og madammene</i> / Linda Wendel / Nordisk Film / 6121 solgte billetter
25.06.1999	<i>Besat</i> / Anders Rønnow-Klarlund / Zentropa / 19.158 solgte billetter
30.07.1999	<i>Bye Bye Blue Bird</i> / Katrin Ottarsdóttir / Bech Film / 1846 solgte billetter
06.08.1999	<i>Bleeder</i> / Nicolas Winding Refn / Kamikaze / 91.015 solgte billetter
11.08.2000	<i>Slip hestene løs</i> / Erik Clausen / Clausen Film / 187.532 solgte billetter
06.07.2001	<i>Send mere slik</i> / Cæcilia Holbek Trier / Crone Film / 78.524 solgte billetter
03.08.2001	<i>Anja & Viktor</i> / Charlotte Sachs Bostrup / Regner Grasten Buena Vista International / 572.052 solgte billetter
28.06.2002	<i>Humørkortstativsælgerens søn</i> / Peter Bay / Angel Production 69.999 solgte billetter
12.07.2002	<i>Gamle mænd i nye biler</i> / Lasse Spang Olsen / Thura Film 337.354 solgte billetter
12.07.2002	<i>Tsatsiki - venner for altid</i> / Eddie Thomas Petersen / Nordisk Film / 13.647 solgte billetter
27.06.2003	<i>Zafir</i> / Malene Vilstrup / Zentropa / 68.287 solgte billetter
18.07.2003	<i>Kops</i> / Josef Fares / Zentropa, Memfis Film & Television 49.924 solgte billetter
18.07.2003	<i>The Intended</i> / Kristian Levring / Produktionselskabet 862 solgte billetter
08.08.2003	<i>Baby</i> / Linda Wendel / Babyfilm / 2840 solgte billetter
15.08.2003	<i>Manden bag døren</i> / Jesper W. Nielsen / Angel Production 38.807 solgte billetter
13.08.2004	<i>Tid til forandring</i> / Lotte Svendsen / Nordisk Film 38.005 solgte billetter

NYE FILM I DET DANSKE FILMINSTITUTS DISTRIBUTION

AARHUS

Jørgen Leth fortæller om sin barndom, de hemmelige steder, aftryk fra lune sommeraftener, barndommens helte, skolerne, æggemadderne, det våde korbælte, det kolde vand og et frikvarters forelskelse. Det er barndommen, skolegang, fritiden, forældre og bedste-forældre, onkler og tanter, som befolker denne film. En familie med borgerlige erhverv som motorlokomotivpasser, marketenderske i Salling og cykelbanechef. Et liv befolket med en mangfoldighed af sanselige indtryk, som vil underholde børn og deres voksne, i den stadige plagen: Fortæl om dengang, du var dreng ... da du var lille.

27 min. Danmark, 2005 / **Instruktion** Jørgen Leth / **Produktion** Nordisk Film Production A/S

FILMHITS FOR BØRN 1

Filmhits for børn 1 er en dvd-serie med kvalitetsfilm til mindre børn. Serien indeholder et bredt udbud af de mest efterspurte og elskede klassikere og helt nye film fra Det Danske Filminstitut.

Filmhits for børn 1 er til børn fra 3 år - en perlerække af film i alle genrer: *Ormens øje, Den lille ridder, Ernst i svømmehallen, Den lille gris flyver, Rokketanden, Hænderne op!, Inch' Allah, Hr. Wilders stjerne og - kalder Katrine!*

104 min. Danmark, Frankrig, Sverige, Tyskland, 1993-2004 / **Instruktion** Per Fly, Klaus Kjeldsen, Peter Hausner, Søren Tomas, Alice de Champfleury, Morten Henriksen, Ingo Panke, Martin Legrand, Alicja Jaworski / **Produktion** Zentropa Productions ApS, Cosmo Film A/S, Angel Films A/S, ASA Film Production A/S, Magic Hour Films ApS, Film i Väst, Hochschule für Film und Fernsehen, Nimbus Film Productions ApS, SM FILMS, PennFilm Studio AB, Herremagasinet Film & TV ApS

FILMHITS FOR BØRN 3

Filmhits for børn 3 indeholder følgende film: *Louise og Papaya - min usynlige veninde, Der var engang en hund, Lille far, Røde ører, Pigen, der buskede det hele, Huset ved verdens ende og Tilbage til byen.*

91 min. Danmark, Frankrig, Rusland, 1982-2005 **Instruktion** Michael W. Horsten, A. Goreva, Konstantin Bronzit, Jannik Splidsboel, Karsten Mungo Madsen, Peter Hausner, Søren Tomas / **Produktion** ASA Film Production A/S, Sojuzmultfilm, Magic Hour Films ApS, Folimage - Valence - Production, Radiator Film ApS, Tinyfilm SKP ApS, Angel Films A/S

GUERRILLA GIRL

Isabel på 21 år har forladt sin familie og liv i byen for at melde sig til den colombianske guerilla hær FARC. Dybt inde i junglen ligger træningslejren, hvor Isabels nye tilværelse starter. Her skal hun sammen med en gruppe jævnaldrende vænne sig til hård fysisk træning og militær disciplin. Når man først har meldt sig, er det for resten af livet. Gennem samtaler med hendes nye kammerater og breve til familien hører vi om hendes overvejelser og grunde til at tage så afgørende en beslutning. FARC er efter den 11. september 2001 blevet kaldt for en terrorgruppe, men *Guerrilla Girl* handler først og fremmest om oprørerne som mennesker. Det er en film om at træffe store valg og om at blive voksen i et land præget af borgerkrig.

92 min. Danmark, 2005 / **Instruktion** Frank Piasecki Poulsen / **Produktion** Zentropa Real ApS, Rumko Enterprises m.fl.

På samme dvd findes:

BRØNDEN

Brønden er et personligt portræt af den verdensberømte filmand Orson Welles, som skabte mesterværket *Citizen Kane*. Den svenske filminstruktør Kristian Petri følger sporet af Orson Welles i Spanien, som han havde en lang, lidenskabelig kærlighedsaffære med. Welles optog flere af sine film i Spanien og elskede landet for dets mennesker, mad, vaner og tyrefægtning. *Brønden* er en blanding af Petris egne refleksioner, interviews med mennesker, som har kendt eller beskæftiget sig med Welles, og arkivoptagelser om og af Welles i Spanien. Gennem sit materiale søger Petri svar på en række af de spørgsmål, der er forbundet med Welles, blandt andet hvorfor flere af hans film aldrig blev lavet færdig, og hvorfor hans aske ligger begravet i en brønd i Spanien.

108 min. Sverige, 2005 / **Instruktion** Kristian Petri / **Produktion** Charon Film AB i koproduktion med *Manden med Cameraet* m.fl.

FILMHITS FOR BØRN 2

Filmhits for børn 2 indeholder følgende film: *Lauges kat, Desmonds æbletræ, Bror, min bror, Fanny Farveløs, Huler og Ska' vi være kæresten?.*

99 min. Danmark, Sverige, 1996-2005 / **Instruktion** Henrik Ruben Genz, Birger Larsen, Natasha Arthy, Mariella Harpelunde Jensen, Magnus Carlsson, Christina Rosendahl / **Produktion** Metronome Productions A/S, Victoria Film A/S, Nimbus Film Productions ApS, Easy Film A/S, Funkhauser Film A/S, Rosendahl Film

FREEWAY

Los Angeles er et bilens mekka. Byen er bygget op omkring et 1500 km langt ti-spors motorvejsnetværk, der hver dag året rundt bruges af over syv millioner biler, og som bare vokser og vokser. I *Freeway* forsøger Jacob Thuesen at trænge ind i dette system, at fange dets rytme og forstå, hvordan det er kommet så vidt, at der stort set ikke er mere jord tilbage at asfaltere i området! Ganske som i *Under New York* (1996), hans prisvindende portræt af storbyens subway-system, bruger Thuesen sin undren som drivkraft, mens han følger de mange mennesker, der bruger motorvejen, og ikke mindst dem, som forgæves forsøger at holde styr på den.

80 min. Danmark, 2005 / **Instruktion** Jacob Thuesen / **Produktion** Tju-Bang Film 2 ApS

THE KIDNAPPING OF INGRID BETANCOURT

Den amerikanske film *The Kidnapping of Ingrid Betancourt* viser nogle af konsekvenserne af FARC's (Colombias største guerrillabevægelse) aktiviteter: Partilederen Ingrid Betancourt fører en valgkamp, hvor hun indtrængende beder FARC holde op med at bortføre folk, da hun selv bliver bortført af bevægelsen. Filmen viser hendes familie og lille kampagnestabs kamp for at bringe hende tilbage, mens de fortsætter valgkampagnen, hvor en papfigur må gøre det ud for kandidaten.

76 min. USA, 2003 / **Instruktion** Victoria Bruce, Karin Hayes / **Produktion** Urcunina Films Lic

NYE FILM I DET DANSKE FILMINSTITUTS DISTRIBUTION

I SOLDATENS FODSPOR

Steven Ndugga var 13, da han blev soldat i Uganda. Han er 30 år og politisk flygtning i Danmark, da han henvender sig til et dansk filmselskab for at få sin historie fortalt. Kort efter får Steven at vide, at hans forsvundne søn er på vej i krig. Han er 11 år. Steven tager af sted for at befri ham, men tingene går ikke som planlagt. Steven bliver fængslet, anklaget for rebelvirksomhed. Pludselig er repræsentanter for den ugandiske regering i København for at stoppe filmen. De hævder, at Steven er terrorist, og at Uganda er et frit land - uden børnesoldater. I soldatens fodspor er en film om Steven og filmholdets forsøg på at forstå hans historie, men det er også en film om, hvor vanskelig vejen til demokrati kan være, når magthaverne er kommet til magten med vold, og når generationer af børn er vokset op med et våben.

89 min. Danmark, 2005 / *Instruktion Mette Zeruneith / Produktion Magic Hour Films ApS*

LYKKETOFT FINALE / FOGH BAG FACADEN

Christoffer Guldbrandsens to dokumentarfilm tegner nuancerede portrætter af menneskene bag to af de centrale skikkelser i nyere dansk politik. *Fogh bag facaden* (2003) følger statsminister Anders Fogh Rasmussen i efteråret 2003, hvor han - som formand for EU - leder forhandlingerne om EU's udvidelse mod øst. Filmen skildrer spin, pres og manipulation blandt politikere og embedsmænd og affødte en heftig debat i mediernes. Godt et år senere, i februar 2005, følger instruktøren statsministerens direkte modstander, Socialdemokraternes formand Mogens Lykketoft, i valgkampen op til Folketingsvalget. *Lykketoft - finale* (2005) viser partilederens mislykkede forsøg på at få sine budskaber i mediernes og hans sammenstød med presse og partifæller i en umulig kamp for at overtage Statsministeriet.

116 min. Danmark, 2003-2005 / *Instruktion Christoffer Guldbrandsen / Produktion Cosmo Film Doc ApS, Danmarks Radio/TV*

DEN TYSKE HEMMELIGHED

Kirsten Blohm er født i 1946 i et amerikansk fængsel i Tyskland. Hendes søgen efter sin herkomst afdækker historien om moderen Signe Gondrup og en tysk officer. En historie om krig og kærlighed, flugt og fangenskab, tavshed og løgn. Filmen følger Kirsten Blohms opklaring og rejse i sin mors fodspor. En opklaring, der afdækker en række dramatiske begivenheder og fører meget mere med sig, end hun på forhånd kunne ane ...

88 min. Danmark, 2004 / *Instruktion Lars Johansson / Produktion Final Cut Productions ApS*

YLVA OG DRAGEN - EN FORTÆLLING OM ANOREXI

Som 13-årig vejede Ylva knapt 37 kilo. Hun tabte håret, og kropstemperaturen sank. "Anoreksi er en måde at stoppe tiden på", fortæller Ylva. "En dag gik det op for mig, hvor lang tid det ville tage at sulte mig ihjel. Jeg var så træt. I desperation skreg jeg om hjælp hos min far og mor." I dag er Ylva på vej til at vinde over anoreksien. Men det har været en kamp på liv og død. Ylva og dragen handler om Ylvas vej gennem livet; fra hendes forsøg på som 3-årig at stille alle tilfreds og få sine forældres opmærksomhed til i dag, hvor Ylva langsomt frigør sig og tager kontrollen over sin egen fremtid.

29 min. Danmark, 2005 / *Instruktion Thomas Danielsson / Produktion Final Cut Productions ApS*

KAREN BLIXEN - EN FANTASTISK SKÆBNE

Karen Blixen - en fantastisk skæbne er en film om en succesfuld, stærk og fandanivoldsk kvinde, som gik imod tidens normer. Blixen bidrager selv i gamle optagelser, og filmen indeholder nye interviews med blandt andre hendes svigerinde, Jonna Dinesen, hendes afrikanske tjener, Tumbo, amerikaneren Judith Thurman, som har skrevet en Blixen-biografi, og skuespilleren, Meryl Streep, som spillede Blixen i filmatiseringen af hendes mest berømte bog, *Den amerikanske farm*. Filmens instruktør har haft adgang til Blixens private fotografier og breve, hvoraf mange aldrig tidligere har været offentliggjort, og materialet er suppleret med nye optagelser fra Kenya, USA og Danmark. Hovedparten af musikken stammer fra Karen Blixens egen samling af lakplader.

58 min., 2005 / *Instruktion Anna von Lowzow, Marcus Mandal / Produktion Nordisk Film TV*

OVERCOMING

Overcoming giver et dybtgående indblik i kulisserne bag den ellers meget lukkede professionelle cykelverden. Med den tidligere professionelle cykelrytter og Tour de France vinder Bjorne Riis som hovedperson, følger filmen tæt, ham og hans nye hold Team CSC, i kampen for at overvinde det umulige - at vinde Tour de France. Som i krigsfilmene *Kelly's helte* vil dramatik og spændingen her folde sig ud. Med de mest uortodokse metoder vil generalen (Riis) få en gruppe soldater (rytterne) med meget forskellige baggrunde til at blive til en enhed, som skal sendes ud på en umulig mission. *Overcoming* er en hudløs skildring af en verden, hvor selv de hårdeste må bukke under for ambitionen. Med den klassiske fortælleform fra fiktionens verden som skabelonen vil rollerne træde i karakter en efter en - heltene, skurkene, forkæmperne, modstanderne og ofrene.

106 min. Danmark, 2005 / *Instruktion Tómas Gíslason / Produktion Nordisk Film Production A/S*

UNDER STJERNERNE

Frieda er 17 år og lever på gaden i Cape Town i Sydafrika, hvor hun ødelægger sit liv ved at sniffe lim og tage stoffer. Men en dag kommer hun med i tv-programmet *Popstars*, der gør hende landskendt som pigen fra gaden med den smukke sangstemme. Frieda har nu alle muligheder. Alligevel kan hun ikke slippe væk fra livet på gaden. Da der ikke er sket noget efter et år, beslutter filmens svenske instruktør sig for at invitere Frieda med til Sverige i tre måneder. Frieda skilles fra sine venner og sin kæreste i Cape Town for at møde en ny verden, hvor hun skal forberede sig på at skabe en bedre tilværelse for sig selv, når hun vender tilbage til Cape Town. *Under stjernerne* handler om en piges kamp for at overleve og bevare sit talent under hårde og omskiftelige omstændigheder.

107 min. Sverige, 2005 / *Instruktion Titti Johnson, Helgi Felixson / Produktion Helgi Felixson Filmproduktion AB*

EL BOLA - KUGLEN

88 min. Spanien, 2000 / *Instr. Acheró Mañás Prod. Tesela S.R.L.*

DRENGEN DER GIK BAGLÆNS / NÅR LIVET GÅR SIN VEJ / TRO, HÅB OG BATMAN

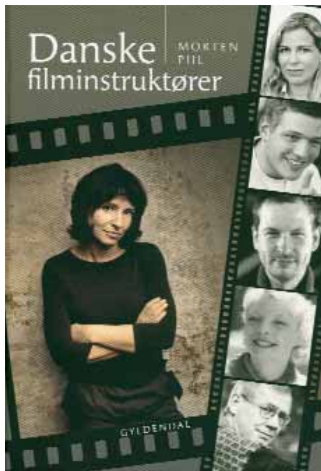
63 min. Danmark, 1994-2000 / *Instruktion: Thomas Vinterberg, Karsten Küllerich, Linda Krogsøe Holmberg / Produktion: Nimbus Film Productions, A Film*

SORT PASSAGER / SMÅPENGE

27 min. Tyskland, 1992-1999 / *Instruktion: Pepe Danquart, Marc-Andreas Bochert Produktion: Jens Ravn Film & TV Produktion, Hochschule für Film und Fernsehen*

Disse titler er tidligere indgået på VHS.

NYE BØGER I CINEMATEKETS BOGHANDEL

DANSKE FILMINSTRUKTØRER

Morten Piils nye bog giver læseren en oversigt over 120 danske instruktørers karriere og produktion, baggrund og livsløb, fra Carl Th. Dreyer til Susanne Bier over Erik Balling og Lone Scherfig, med mange fyldige citater af instruktørerne selv og deres kritikere. Den fortæller også historien om, hvordan filmene blev modtaget af publikum og kritikken, og beskriver, hvad der er den røde tråd i instruktørernes produktion.
Morten Piil: Danske filminstruktører. Gyldendal 2005, 476 sider, 299 kr.

EUROPEAN CINEMA

Om europæisk film i et globaliseret marked, stillet over for konkurrencen fra både Hollywood og de asiatiske films stigende ud-

bredelse, samt om betydningen af de internationale filmfestival-kredsløb, tvs rolle og auteurfilmens skiftende æstetiske strategier.
Thomas Elsaesser: European Cinema - Face to Face with Hollywood. Amsterdam University Press 2005, 568 sider, 299 kr.

FILMEN OG DET MODERNE

Ib Bondebjerg analyserer dansk film 1940-1972 ud fra et kulturhistorisk, æstetisk og genremæssigt perspektiv. Bogen viser, hvordan forandringen fra et traditionelt landbrugssamfund til et moderne velfærdssamfund slår igennem i periodens film og filmkultur. Der er både dybtgående analyser af tidens væsentligste genrer og instruktører og en beskrivelse af samspillet mellem filmen og den øvrige historiske udvikling. Desuden inddrages periodens filmdebat og modtagelsen af filmene, ligesom der bliver trukket linier til udviklingen i den internationale film.
Ib Bondebjerg: Filmen og det moderne. Gyldendal 2005, 504 sider, 399 kr.

FILMENS HISTORIE

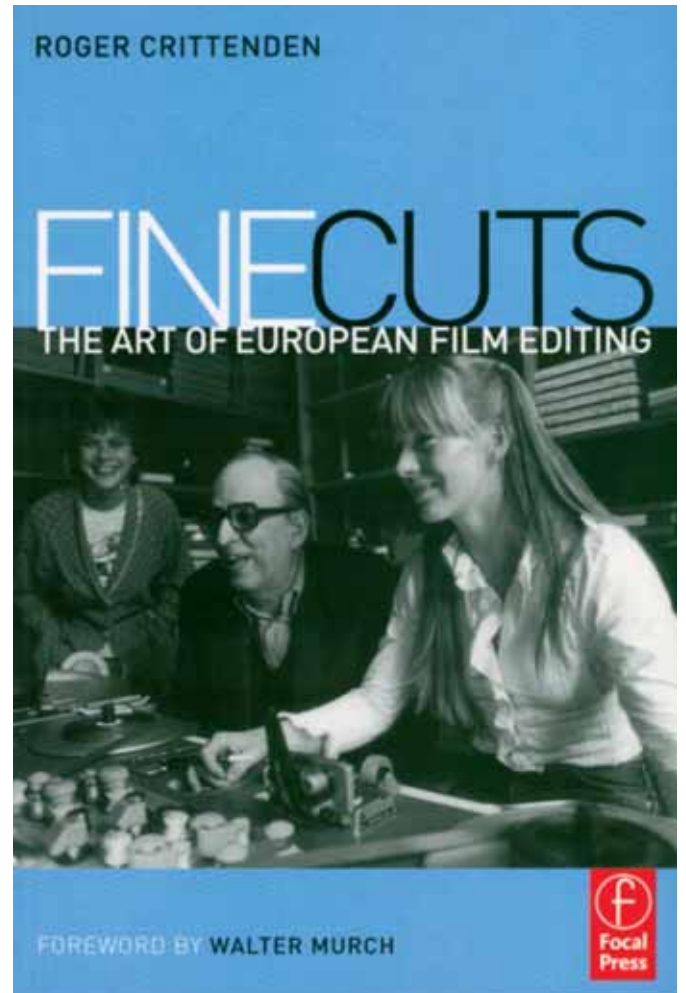
Mark Cousins opridsning og belysning af filmens historie udfolder sig over mere end 500 sider og med stillfotos fra

nogle af filmhistoriens mest skelsættende film. Mark Cousins veksler mellem lysende personer på filmens stjernehimmel, tekniske fremskridt og ændringer i produktionsmetoderne - og knytter dette sammen med beskrivelser af nyskabende scener i enkelte film og skitserer samtidig de skiftende strømninger.
Mark Cousins: Filmens historie. Nyt nordisk forlag Arnold Busk 2005, 512 sider, 299 kr.

FILMSTJERNER

Bogen ser på den danske filmsucces gennem elleve af tidens dygtigste danske skuespilleres øjne. Jesper Christensen, Mads Mikkelsen, Nikolaj Lie Kaas og Iben Hjejle er nogle af de stjerner, som gennem samtaler

med Søren Høy giver deres ærlige og meget personlige bud på den gyldne filmbølge - og deres egen rolle i den.
Søren Høy: Filmstjerner. Gyldendal 2005, 256 sider, 269 kr.

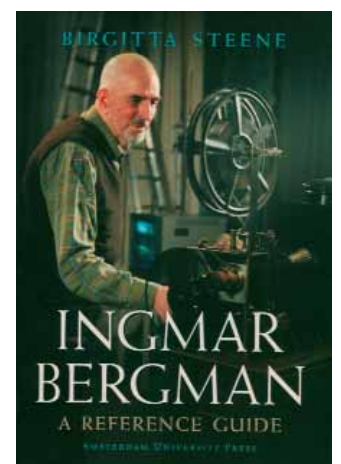
FINECUTS

Roger Crittenden har interviewet nogle af de største, nulevende, europæiske filmklippere. En unik indsigt i klippekunsten direkte fra mestre inden for håndværket som Agnès Guillemot (Godard, Truffaut, Catherine Breillat), Roberto Perpignani (Welles, Bertolucci, brødrene Tavianni), Silvia Ingemarsson (Ingmar Bergman), Michal Leszczykowski (Andrei Tarkovsky, Lukas Moodysson), Tone Lawson (Nic Roeg, Stanley Kubrick, Neil Jordan) og mange andre.
Roger Crittenden: Finecuts - The

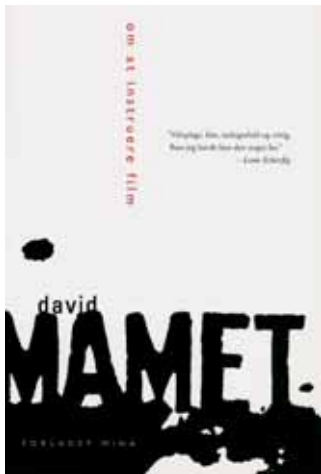
Art of European Film Editing. Focal Press 2006, 400 sider, 299 kr.

INGMAR BERGMAN

Denne bog om Bergmans liv og arbejde følger hans karriere som skribent, filminstruktør og teaterinstruktør. Bogen kombinerer grundigt, kronologisk

NYE BØGER I CINEMATEKETS BOGHANDEL

overblik over hans film og teatararbejde med en kommenteret liste over interviews med og skrifter om Bergman. *Birgitta Steene: Ingmar Bergman - A Reference Guide.* Amsterdam University Press 2005, 1150 sider, 599 kr.

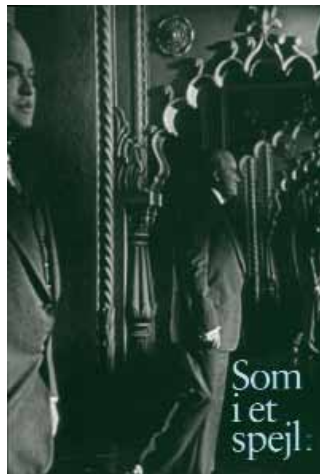
OM AT INSTRUERE FILM

Den amerikanske manuskriptforfatter og instruktør, David Mamet, tager fat på de mest elementære spørgsmål: Hvad er en historie? Hvordan fastholder man publikums opmærksomhed? Og hvornår er historien slut? Mamet giver sin fortolkning af Aristoteles' poetik, Hitchcocks spændingsfelt og Eisensteins montage-teori med et skarpt blik for, hvordan det kan anvendes i praksis.

David Mamet: Om at instruere film. Mina 2005, 116 sider, 149 kr.

SOM I ET SPEJL

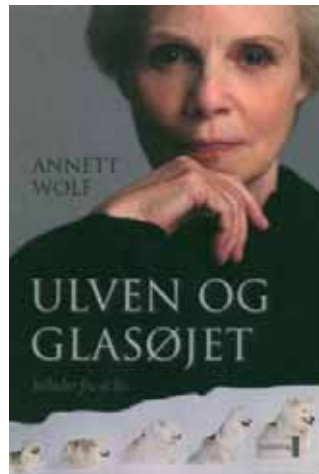
Et festskrift til Peter Schepelern redigeret af Eva Jørholt og Anne Jespersen. Bidragyderne er Marguerite Engberg, Torben Grodal, Knud Michelsen, Eva Jørholt, Ib Bondebjerg, Morten Piil, Lennard Højbjerg, Anne Jerslev, Øystein Hjort, Paul Levine, Per Jacobsen, Christian Braad Thomsen, Anne Jespersen og Casper Tyberg. *Eva Jørholt og Anne Jespersen (red.): Som i et spejl - Om film og filmkunst.* Ries 2005, 255

sider, 250 kr.

THE STANLEY KUBRICK ARCHIVES

Bogen rummer 800 stills scannet direkte fra originalfilmene ledsaget af bl.a. essays af og interviews med Stanley Kubrick selv samt en illustreret Kubrick-kronologi og en cd med et 70-minutters interview med instruktøren. "Imperious, sumptuous, marvellously

detailed, consistently fascinating and captivating," skrev Variety om den. *Alison Castle (red.): The Stanley Kubrick Archives.* Taschen 2005, 544 sider, 1.395 kr.

ULVEN OG GLASØJET

Annett Wolf voksede op i en københavnsk vinhandlerslægt i mellemkrigstiden, men valgte en løbebane inden for tv. Hun

var i tresserne med til at starte Danmarks Radios underholdningsafdeling som producer og tv-tilrettelægger. Hun boede i mange år i Hollywood, hvor hun er kendt som 'ulven' pga. hendes bidende, skarpe portrætinterviews. I dag er hun bosat i Danmark, hvor hun for tiden i samarbejde med Nordisk Film arbejder på en international dokumentarfilm

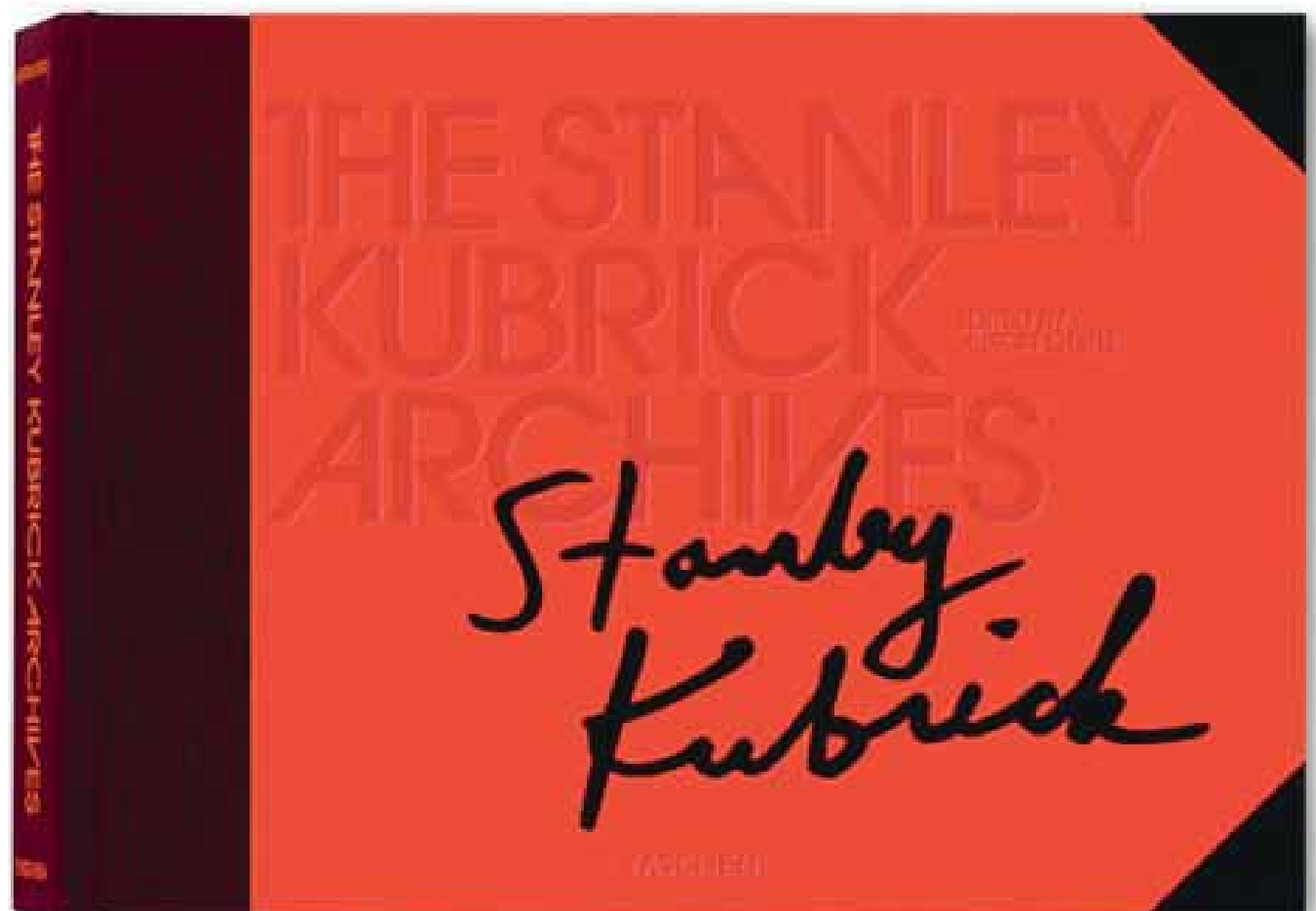
om de arktiske, canadiske ulve - *Tears of the Wolf* med Kiefer Sutherland. I erindringerne fortæller hun om sine oplevelser og de mennesker, hun har mødt.

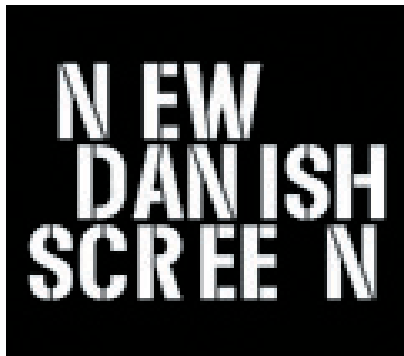
Annett Wolf: Ulven og glasøjet - billeder fra et liv. Aschehoug 2005, 216 sider, 249 kr.

VREDEN, GUDINDE, BESYNG

I denne erindringsbog fortæller Christian Braad Thomsen hele sin historie, fra barndommen i og opbruddet fra den fattigste ende af 1940'ernes landbrugsland til mødet med storbyen Århus i 1950'erne, om kulturlivet og skolesystemet, musikken, ungdomsoprøret og hipietiden i 1960'erne - og frem for alt filmkunsten.

Christian Braad Thomsen: Vreden, gudinde, besyng! Lindhardt og Ringhof 2005, 376 sider, 299 kr.

NEW DANISH SCREEN I FRONT PÅ NATFILM FESTIVALEN

New Danish Screen afholder i samarbejde med NatFilm et heldagsseminar, 30. marts i Cinemateket, om den nye danske filmgenerations visioner og kunstneriske metoder med konkret udgangspunkt i det første kuld spillefilm fra New Danish Screen. Fire film der utvivlsomt vil være med til at sætte dagsordenen for dansk film i år.

Pernille Fischer Christensen vandt både en Sølvbjørn og en bjørn for den bedste debutfilm i Berlin for *En soap*, og Christoffer Boes *Offscreen* – med en formidabel modig Nicolas Bro i den alt-dominerende hovedrolle – skal nok få publikum op af stolene. Anders Morgenthaller giver europæisk animationsindustri baghjul med sin filmdebut, den ben-

hårde *Princess*, der bestemt ikke er for børn. Og Anders Rønnow Klarlund tester danskernes selvironi i den begynte politiske satire *Hvordan vi slipper af med de andre*.

Filmenes instruktører, manuskriptforfattere og producenter vil være tilstede for at diskutere visioner og realiteter og vise klip fra de respektive film.

Pernille Fischer Christensen *En Soap* er åbningsfilm på årets NatFilm Festival torsdag den 23. marts. Filmen har dansk biografpremiere den 7. april. Foto: Lars Wahl

Lørdag den 1. april slutter Natfilm Festivalen med verdenspremiere på Christoffers Boes *Offscreen* med Nicolas Bro. Foto: Alphaville Pictures Copenhagen

PREMIERE PÅ OTTE KORTFILM

Kortfilm fra New Danish Screen får premiere på Natfilm Festivalen og Copenhagen International Film Festival. Filmene bliver efterfølgende udgivet på dvd og distribueret via DFI. Læs mere på talentudvikling.dfi.dk og www.natfilm.dk.

AWAITING

11 MIN. / INST: SAMI SAIF / PROD: ZENTROPA ENTERTAINMENTS 15

Awaiting er en lyrisk skildring af menneskets venten og forventning som et grundvilkår for den menneskelige eksistens.

JEG SOM REGEL

10 MIN. / INST: MARTIN ZANDVLIET / PROD: ZENTROPA GRRRR

Jeg som regel undersøger sproget og sprogets afmagt, hvad det er der får mennesker til at føle sig ligegyldige, og hvorfra henter vi denne følelse af mindreværd.

HUNDEØJNE

29 MIN. / INST: JULIE BILLE / PROD: ZENTROPA PRODUCTIONS 2

Hundeøjne skildrer en dæmonisk udvikling i et nært venindeforhold omkring en firma-teambuilding-tur til en lille ø.

LIV

60 MIN. / INST: HEIDI MARIA FAISST / PROD: NIMBUS FILM

Liv er et kammerfilm der foregår i en lille familie hen over julen. Faren har forladt familien og den 14-årige Liv kan ikke acceptere at hendes mor ikke har lyst til at holde jul som de plejer.

PANDASYNDROMET

24 MIN. INST: RUNE SCHJØTT / PROD: BLENKOV & SCHØNNEMANN

Bjørn skal opereres for forhudsforsnævring; men han må sande, at selv om han efter operationen nok bliver fysisk veludrustet, gør det ikke erobringen af de skønne kvinder nemmere ...

HAWAII

23 MIN. / INST: MICHAEL NOER / PROD: ALPHAVILLE PICTURES CPH

Det er i dag ti år siden, at taxachaufføren Per første gang mødte Helle - barpiggen i pornobiografen Hawaii-Bio. Det er en helt speciel dag.

KOMA

25 MIN. / INST: KASPER BISGAARD / PROD: METRONOME FILM OG DELUCA FILM

Jonas bliver tvunget til at vælge mellem Mikkel, der har et overfald på samvittigheden, og Sofia, hvis bror er offeret for Mikkels overfald.

SNART KOMMER TIDEN

41 MIN / INST: CHRISTIAN DYEKJÆR / PROD: TJUBANG FILM I CO-PRODUKTION MED DELUCA FILM

Snart kommer tiden er en surrealistisk fortælling. 50 år er gået uden at nogen opdagede det, og Hilbert og Rebekka konfronteres med det liv de har levet, deres uforløste drømme og den forsømte kærlighed.

JAZZDA NIELSEN

Mod lyset Foto: DFI / Billed- og Plakatarkivet

Asta Nielsen møder danske Bugpowder og svenske Midaircondo, på Copenhagen Jazzhouse under årets Natfilm Festival.

AF MARKUS BERNSEN

I september 2005 satte Rasmus Stolberg sig ned for at skrive en liste. Sammen med to andre arrangører skulle han finde musikalske kandidater til en usædvanlig event på Copenhagen Jazzhouse. Da Rasmus fortalte de omkring 30 skandinaviske bands om planerne med at sætte en livekoncert op til Asta Nielsen

filmen, *Mod lyset*, blev han selv overrasket over resultatet.

“Vi var i tvivl om, hvorvidt kunstnerne havde tid til at medvirke i sådan et projekt, men den positive tilbagemelding var helt overvældende,” husker han.

Rasmus skulle finde de to energiske og nyskabende bands, der havde dynamikken til at spille op til filmens mange temposkift. Et band, der kunne lægge klangbunden til både de voldsomme, dramatiske scener og de langsomme, dvælende passager.

Den 24. marts finder Rasmus og resten af publikum på Jazzhouse ud af,

om valget var rigtigt. Her bliver det således danske Bugpowder – et band, der er sammensat af individualister fra Dear, D-A-D, Anderskov Accident, Swan Lee og Phoenix City – der kolliderer med den danske stumfilm fra 1919.

MILES DAVIS OG BLACK SABBATH

Den 29. marts gentages eksperimentet. Denne gang er det de svenske piger fra elektroniske Midaircondo, der leverer lydsiden til *Mod lyset*. Begge bands har komponeret ny musik til filmen, og koncerterne opføres kun den ene gang, så der er altså tale om både en verdens-

premiere og en begivenhed, der aldrig kommer igen, efter at spolen på 55 minutter er kørt ud.

Bugpowder har endnu ikke helt regnet ud, hvordan opgaven skal gribes an den 24. marts. De har netop udgivet deres andet album, *Autoabsence*, der er blevet kaldt en blanding mellem Miles Davis og Black Sabbath. Bandet selv foretrækker betegnelsen “stadionjazz.” Men eksperimentet skal under alle omstændigheder føres fuldt ud, fortæller Mads Hyhne, der spiller det mindre kendte blæseinstrument, spacebone, i Bugpowder.

“Hele idéen er, at det skal være et eksperiment,” siger Hyhne. “Det er noget helt nyt, vi her skal lave, og det er det, der gør det spændende – både for publikum og for os selv.”

ØJEBLIKkelig STJERNESTATUS

Mads Hyhne forklarer, at det for eksempel ikke er oplagt, om musikerne skal følge billedsidenes stemninger helt lineært, eller om de indimellem skal vende sig imod filmens udvikling for at skabe en kontrast, der vælter publikum bagover, når de mindst venter det.

“Det er jo en film med store følelser og drama, og det bliver en vild udfordring at få det hele til at smelte sammen. At skabe en ny sammenhæng mellem musik og billede,” vurderer Mads Hyhne.

I *Mod lyset* spiller Asta Nielsen den kokette Komtesse Ysabel, der bryder ud af sit ægteskab og kaster sin lidenskab på en ung præst. Filmen gør brug af mange stærke effekter, blandt andet en frådende ildebrand, der hærger øens religiøse samfund og en forførelses-scene, hvor der krydsklippes fra Asta Nielsen, der frister den unge præst – til Djævelen, der frister Jesus.

Asta Nielsen indspillede mere end 70 film fra 1908 til 1932, men kun fire af dem var danske, og *Mod lyset* blev faktisk den eneste afstikker fra de sikre, tyske succeser. I forlængelse af en slid-som teaterkarriere lavede Asta Nielsen tre film i Danmark, før hun rejste til Tyskland og nærmest øjeblikkelig stjernestatus i 1911.

Som altid er det Holger-Madsen, der instruerer; Asta Nielsen, der spiller hovedrollen; mens det altså både er første, eneste og sidste gang, at Bugpowder komponerer musikken til en af dansk stumfilms største klassikere.

Copenhagen Jazzhouse, fredag den 24. marts kl. 21.30
Mod lyset og Bugpowder. Onsdag den 29. marts kl.
20.30 *Mod lyset* og Midaircondo. Læs mere på natfilm.dk.

MOD LYSET

Danmark 1919, 55 min. Instruktør Holger-Madsen
Manus Holger Madsen Kamera Sophus Wangøe Lyd
Sylvester Holm Medvirkende Asta Nielsen, Augusta Blad,
Alf Blütecher, Frederik Jacobsen, Anton de Verdier, Nicolai
Neeiendam, Elith Pio, Astrid Holm Produktion Nordisk
Films Kompagni

NYT PÅ WWW.DFI.DK/FILMISKOLEN

MIN VEN MACHUCA

Den chilenske vinderfilm fra BUSTER-festivalen, *Min ven Machuca*, skildrer to drenge - den ene fattig, den anden fra overklassen - som bliver venner og sammen oplever militærkuppet i Chile i 1973, der bragte general Pinochet til magten. I Chile har filmen været en stor succes, og også internationalt har den vakt stor opmærksomhed. DFI har lavet undervisningsmateriale til filmen.

TEMPELRIDDERNES SKAT

Det Danske Filminstitut har lavet et undervisningsmateriale til *Tempelriddernes skat*. Materialet retter sig mod elever i 3.-6. klasse og kigger bl.a. på virkelighedens tempelriddere, på myten om en skat gemt på Bornholm samt på filmens virkemidler.

MÜNCHEN

Den amerikanske instruktør Steven Spielberg har sat adskillige sind i kog med sin nyeste film, den politiske thriller *München*. Filmen skildrer den israelske efterretningstjenestes hævnaktion efter massakren på en gruppe israelske sportsfolk ved de olympiske lege i 1972 og har affødt kraftige reaktioner fra begge sider i Israel-Palæstina-konflikten.

München havde dansk premiere den 27. januar. Nu tilbyder DFI i samarbejde med filmens distributør, United International Pictures, et undervisningsmateriale til filmen. Det ser bl.a. på filmens historiske baggrund og på de meget forskellige reaktioner på den. Målgruppen er grundskolens ældste elever samt gymnasier og de øvrige ungdomsuddannelser.

PRODUCER TIL NEW DANISH SCREEN - TALENTUDVIKLING

Anne Katrine Andersen er blevet ansat som producer på Talentudvikling. Anne Katrine Andersen er 33 år og har i en årrække fungeret som producer og postproduktions-supervisor på spillefilm.

Hun tiltrådte stillingen 1. december 2005 og kommer til Talentudvikling på et tidspunkt med højt aktivitetsniveau: De første film er netop færdiggjort, 17 film er i produktion og 11 projekter er i udvikling, lige som en lang række ansøgninger er ved at blive behandlet.

Foto: Søren Wesseltoft

UDVIKLINGSCHEF FOR KORT- & DOKUMENTARFILM

Malene Flindt Pedersen tiltrådte som ny udviklingschef den 23. januar. Hun er uddannet filmproducer fra Den Danske Filmskole i 1995 og har efterfølgende produceret alt fra talkshows til dokumentarfilm. Fra 1997-2004 har hun været producer i eget produktions-selskab, Hansen & Pedersen Film og Fjernsyn. Her har hun produceret dokumentarfilmserier og flere enkeltstående dokumentarfilm med international finansiering.

Foto: Mew

DISTRIBUTION & LANCERING

Det Danske Filminstitut har samlet arbejdet med lancering af dokumentar-, kort- og spillefilm samt festivalarbejdet i en fælles Distributions- & Lanceringsafdeling.

Baggrunden for denne omlægning er ønsket om at skabe en endnu tættere koordination mellem genrerne i forbindelse med biografdistribution, lancering og festivalarbejde.

Omlægningen sker for at skabe en bedre organisation. Alle medarbejdere fra de to tidligere afdelinger, dvs. afdelingen for lancering af spillefilm og afdelingen for lancering af kort- og dokumentarfilm, fortsætter i den nye Distributions- & Lanceringsafdeling.

Dokumentarfilm er gennem de senere år i stigende grad blevet synlige i danske biografteater, i kultur- og samfundsdebatten og på festivaler. I de kommende år vil såvel spillefilm som dokumentarfilm stå over for en række udfordringer: Digitalisering af biografteater, nye "film-on-demand"-distributionsformer, retrodigitalisering og udgivelse af dvd'er med filmklassikere.

Gennem forskellige støtteordninger er DFI med til at præge denne udvikling, og det er vigtigt, at instituttet gennem en koordineret indsats kan støtte

BØRNEFILM-KONSULENT FOR KORT- & DOKUMENTARFILM

Det Danske Filminstituts bestyrelse har ansat Miriam Nørgaard som ny børnefilmkonsulent for kort- og dokumentarfilm.

Miriam Nørgaard er uddannet filmklipper fra Den Danske Filmskole i 1997 og har efterfølgende klippet spillefilm, dokumentarfilm, novellefilm, reklamefilm og tv-dramatik. Derudover har hun gæsteundervist på Medievidenskab på Aarhus Universitet, TV 2, Den Journalistiske Efteruddannelse og på Den Danske Filmskole. Hun har bl.a. klippet følgende børnefilm: *Klatretøsen*, *En som Hodder*, *Pip & Papegøje* og *Fluen*. Miriam Nørgaard tiltrådte 1. januar.

både kort-, dokumentar- og spillefilm, når de skal importeres, distribueres og vises digitalt, når biograferne skal have tilskud til lancering, kopier og til nyt udstyr, og når DFI gennem Art Cinema og biografrenoveringsordningen støtter visningsstederne.

I den nye Distributions- & Lanceringsafdeling vil det samtidig være en vigtig opgave at videreudvikle de særlige distributionsformer, som knytter sig til kort- og dokumentarfilmene. Her tænkes både på den voksende interesse blandt producenterne for at etablere et privatsalg, og på Filminstitutets egen distribution af filmene til især skoler og biblioteker.

KORTOGDOK.DK

Private kan nu købe danske kort- og dokumentarfilm på nettet.

Producentforeningen har i samarbejde med Det Danske Filminstitut lanceret netbutikken Kort&dok, hvor film fra DFIs katalog kan købes. Salget håndteres af DBC Medier. Der er på nuværende tidspunkt knap 200 film i butikken, og det er ambitionen at få nye film ind løbende.

Det Danske Filminstitut medvirker i projektet, blandt andet ved levere kopier til den nye internetbutik. "Vi har helt fra starten bakket op om dette privatsalg, og vi støtter med glæde sådanne tiltag, som er med til at gøre filmene endnu mere tilgængelige. Og her spiller digital distribution og internetbutikker en afgørende rolle. Filmene bliver typisk vist i tv, de bruges i skolerne og udlånes fra bibliotekerne, men det er et afgørende

skridt, at vi alle – som privatpersoner – nu også kan købe dem online", siger Anders Geertsen, direktør for Distribution & Formidling.

Foto: Henrik Ohsten Rasmussen

CARL TH. DREYER PRISEN 2006 TIL DAGUR KÁRI

Filminstruktøren Dagur Kári modtog Carl Th. Dreyer prisen 2006 på Dreyers fødselsdag fredag d. 3. februar. Prisen på 50.000 kr. uddeles af Carl Th. Dreyers Mindefond til fortrinsvis yngre filminstruktører eller andre kunstnere inden for filmbranchen som anerkendelse for en fremragende kunstnerisk indsats.

Dagur Kári er uddannet fra Den Danske Filmskole i 1999, og hans debutspillefilm *Noi Albinoi* fra 2003 blev en stor international succes og modtog flere flotte priser. Hans seneste film *Voksne mennesker* blev sidste år udvalgt til Un Certain Regard i Cannes og var en af de mest viste danske film på internationale festivaler i 2005.

MARKEDSFØRINGS-PRIS TIL ANNA-KARIN WOLFSBERG

På et pressemøde under Berlin Filmfestivalen videregav Henning Camre HBH-Markedsføringsprisen på 75.000 kr. til Annakarin Wolfsberg, fordi hun som chef for Trust Film Sales har stået bag succesfuld markedsføring og salg af en lang række danske film i udlandet gennem de senere år.

Camre modtog prisen på vegne af dansk film på Handelshøjskolen i København sidste år og sagde ved den lejlighed, at han ville finde en måde, hvorpå pengene kunne gives videre til dem, der er med til at bidrage til dansk films succes. "I en tid, hvor Europa taber filmmarkedsandele til USA, er det meget flot, at vi i Danmark med 5,5 mio. mennesker overhovedet har en filmindustri. Men det er produktet i sig selv, vores film, der er den bedste markedsføring, vi kan få," tilføjede han. Annakarin Wolfsberg, der blev meget glad for at modtage prisen, beskriver

Trust Film Sales strategi som todelt: "Først og fremmest handler det om at have de rigtige film at arbejde med, og det kan man jo ikke helt styre selv. Men selskabet har haft fordel af at arbejde sammen med nogle utrolige instruktører og producenter, der har lavet fantastiske film, som har appelleret til verden og det er nøglen til alt," siger hun.

HBH-PRISEN

er Danmarks største markedsføringspris, stiftet af Henrik Bødtker-Hansen i 1991. Copenhagen Business School's rektor Finn Junge-Jensen er formand for fonden. Prisen gives til en virksomhed, person eller organisation: "Som i sin markedsføring af et produkt eller en idé har gjort sig særligt bemærket via en gennemtænkt analyse og kreativ strategi og hvor en original kombination af tanker, ord og billeder i formidlingen har skabt en unik dialog mellem afsender og modtager. Det er endvidere en betingelse, at den præmierede person, virksomhed eller organisation har udvist et højt mål af etik, både i sin handlen og markedsføring."

Prisen har tidligere været tildelt firmaer som Bodum, Trip Trap og Årstiderne.

TRUST FILM SALES

blev etableret som en selvstændig del af Zentropa i 1997. Siden da har Trust Film Sales stået for det internationale salg af film fra især Zentropa og Nimbus Film.

TALENTUDVIKLING STØTTETILDELINGER 1. AUGUST 2005 - 1. FEBRUAR 2006 MANUSKRIPTUDVIKLING, PROJEKTUDVIKLING & PRODUKTION

TITEL	FORMAT	MANUSKRIPTFORFATTER	INSTRUKTØR	PRODUCER/PRODUCENT	UDVIKLING 1	UDVIKLING 2	PRODUKTIONSSTØTTE	I ALT
ALT ER RELATIVT	0. 75 min.	Mikala Krogh & Mogens Rukov	Mikala Krogh	Christian Rank/ Tju-Bang Film			3.500.000	3.500.000
FODFEJL	U. 10 min.	Ine Urheim	Alexander Kølpin	Emilie Brandt/ Fridthjof Film	10.000	25.700		35.700
FORESTILLINGEN OM ...	40-45 min.	Ib Kastrup & Jørgen Kastrup	Jørgen Kastrup	Carsten Holst/ Thura Film			2.600.000	2.735.000
HAWAII (tidl. Performance)	25-30 min.	Tobias Lindholm & Michael Noer	Michael Noer	Tine Grew Pfeiffer/ Alphaville Pictures CPH			1.700.000	1.791.470
ISTEDGADE	40-45 min.	Dunja Gry Jensen & Birgitte Stærmosé	Birgitte Stærmosé	Lars Bredø Rahbek/ Nimbus Rights		100.000	2.600.000	2.735.000
JOURNALEN	25-30 min.	Manyar I. Parwani	Manyar I. Parwani	Ib Tardini/ Zentropa Productions		75.000	1.700.000	1.800.000
LIVE FOREVER	0. 75 min.	Anton C. Bidstrup & Rasmus Horskjær	Rasmus Horskjær	Sarita Christensen/ Zentropa	60.000			60.000
MA SALAMA JAMIL	0. 75 min.	Omar Shargawi & Mogens Rukov	Omar Shargawi	Christian E. Christiansen/ Zentropa Prod.	60.000			60.000
NALLE & TJUMSE	25-30 min.	Thorleif Hoppe & Julie Bille	Julie Bille	Ib Tardini/ Zentropa Productions		75.000	1.700.000	1.800.000
NÅLETRÆER	40-45 min.	Line L. Knudsen & Stefano Gonzalez	Stefano Gonzalez	Per Holst/ Asta Film	35.000			35.000
PIGE MIN (tidl. Anna og Anna)	25-30 min.	Rikke de Fine Licht	Louise Friedberg	Lottie Terp Jakobsen / Nimbus Film	25.000	75.000		100.000
RUNELAND	40-45 min.	Jacob Weinreich & Kasper Bisgaard	Kasper Bisgaard	Rasmus Lyhne / Metronome Productions			1.700.000	1.806.500

FILMVÆRKSTEDET / STØTTETILDELINGER VED 3. ANSØGNINGSRUNDE / 16. SEPTEMBER 2005

ARBEJDSSTITEL	STØTTEMODTAGER	KONSULENT	KATEGORI	FORMAT
IT CAME FROM THE WEST	Tor Fruergaard	MH	Fiktion	Video
BØNDERNE	Christiane Hector	MH	Fiktion	Video
VERDENSMESTERENS FALD	Jonas Grum Thomsen	MH	Fiktion	Video
PINDE OG ANDRE MENNESKER	Ane Eline Sørensen	KL	Dansvideo	Video
SUPER LATTE	Henrik Selin Lorentzen	MH	Fiktion	Video
HVORDAN DE DANSER	Jesper Ravn	KL	Dansvideo	Video
BURET	Anahi Testa Pedersen	KL	Dokumentar	Video

MH: Mette Heeno, KL: Karoline Leth

FILMVÆRKSTEDET / STØTTETILDELINGER VED 4. ANSØGNINGSRUNDE / 16. SEPTEMBER 2005

ARBEJDSSTITEL	STØTTEMODTAGER	KONSULENT	KATEGORI	FORMAT
CHAIR06	Tina Scherzberg	PA	Eksperimentel	Video
DET LYKKELIGE FALD	Eske Hjort-Petersen	RH	Fiktion	Video
DYING IN DIXIELAND	Martin Sundstrøm	PA	Dokumentar	Video
NO PLACE LIKE HOME	Nikolaj Bendix Skyum Larsen	PA	Dokumentar	Efterarbejde
ANTONS ARM	Andreas Thaulow	RH	Fiktion	Video
THE DANCER	Ramsin Dinkha	RH	Fiktion	Video
NÅR VAND BLIVER DAMP	Camilla Magid	PA	Dokumentar	Video
REJSEDAGBOG	Patricia Davelouis de Boberg	PH	Dokumentar	Efterarbejde
POLYNIA	Mads Kamp Thulstrup	RH	Fiktion	Video
FYRET	Marianne Blicher	PA	Dokumentar	Video

PA: Phie Ambo, RH: Rasmus Heisterberg

**TILSKUD TIL SPILLEFILM
01. SEPTEMBER 2005 -
31. JANUAR 2006**

DANSK BIOGRAFLANCERING	TILSAGN
1:1	375.000
ALLEGRO	14.600
AMBULANCEN	9.100
BANG BANG ORANGUTANG	128.550
DEN RETTE ÅND	82.400
DET NÆSTE SKRIDT	100.000
DOMMEREN	509.800
DRABET	17.200
FAR TIL FIRE	750.000
LOTTO	640.000
MØRKE	611.600
NISSEMASKINEN	488.250
NYNNE	500.000
PUSHER III	10.800
STRINGS	50.000
TEMPELRIDDERNES SKAT	640.000
THE SWENKAS	86.824
VENINDER	506.000

KOPITILSKUD

1:1	105.000
BAG DET STILLE YDRE	170.590
DEN RETTE ÅND	88.964
DOMMEREN	19.549
DRABET	196.888
FAR TIL FIRE	343.593
FLUERNE PÅ VÆGGEN	5.534
LOTTO	280.617
MØRKE	331.826
NICELAND	24.839
NISSEMASKINEN	242.925
PUSHER III	245.601
TEMPELRIDDERNES SKAT	37.297
THE SWENKAS	51.000
VENINDER	291.733

DANSKE FESTIVALER

Copenhagen International FF	278.338
DAFF	30.000
Kulturselskabet Swung	40.000
Nordisk Filmfestival i Frederikshavn	30.000

IMPORTSTØTTE

CAPOTE	115.000
CARMEN	135.000
FORÅR, SOMMER, EFTERÅR	95.000
FROZEN LAND	135.000
GÅ OG BLIV DEN DU ER	135.000
INNOCENT VOICES	135.000
LAZARESCUS SIDSTE REJSE	135.000
LIVET ER ET MIRAKEL	95.000
MY SUMMER OF LOVE	135.000
PALINDROMES	135.000
THE EDUKATORS	135.000
TOMME HUSE	95.000

BIOGRAFKLUBBER, SEMINARER, ANALYSER

Filmtræf Svendborg	30.000
--------------------	--------

INTERNATIONAL FESTIVALSTØTTE

1:1	95.000
ADAMS ÆBLER FK 2	5.738
ADAMS ÆBLER FK 3+4	39.588
ADAMS ÆBLER Oscar	300.000
ADAMS ÆBLER Sundance	65.848
ADAMS ÆBLER Toronto FF	156.000
ALLEGRO FK	17.607
ALLEGRO Rejsestøtte, Toronto	10.000
ALLEGRO Sundance FF	144.047
ALLEGRO Venice Days	200.000
AMBULANCEN FK	20.425
BANG BANG ORANGUTANG FK Spansk	44.156
BANG BANG ORANGUTANG San Sebastian FF	126.560
BENNYS BADEKAR FK	20.000
BERLIN FF / Talent Campus / Rejse	18.750
BRØDRE European Film Awards DVD	23.700
DE TRE MUSKETERER FK	40.000
DOMMEREN FK	40.000
DOMMEREN rejsestøtte Lübeck	3.612
DRABET / San Sebastian	147.850
DRABET FK 1 + FK spansk	62.585
DRABET London FF	5.216
DRABET Rejsestøtte San Sebastian	3.442
DRENGEN rejsestøtte Mexico	8.734
DRØMMEN FK	40.000
EFTER BRYLLUPPET FK	40.000
EN SOAP FK	40.000
EN SOAP FK Tysk	40.000
FAKIREN FRA BILBAO FK	765
FAR TIL FIRE FK	13.800
FLUERNE PÅ VÆGGEN	
Rejsestøtte Hamptons FF	10.000
GAMBLER FK	16.825
KINAMAND FK2	15.558
London FF 2005	65.308
MANDERLAY European Film Awards DVD	25.000
MANDERLAY Rejsestøtte London FF	3.500
MANDERLAY Rejsestøtte New York FF	10.000
MØRKE FK	38.939
MØRKE rejsestøtte Edinburgh	17.800
NORDKRAFT rejsestøtte Edinburgh	5.127
OSKAR & JOSEFINE	
Rejsestøtte Chicago Children FF	8.046
OSKAR & JOSEFINE Rejsestøtte London FF	5.680
PUSHER I FK	20.286
PUSHER II FK	20.728
PUSHER III Toronto	130.600
PUSHER III beta sp / Venedig FF	20.304
SCANDINAVIAN FF. LA. 2006	50.000
SUPERHELT rejsestøtte Bologna	1.753
TEMPELRIDDERNES SKAT FK	40.000
VOKSNE MENNESKER FK	21.189

**TILSKUD TIL KORT- OG
DOKUMENTARFILM
01. SEPTEMBER 2005 -
31. JANUAR 2006**

DANSK LANCERING	TILSAGN
JEG DIG ELSKER	39.850
DET SIDSTE BARN	33.000
EN GAL, EN ELSKER ELLER EN POET	40.000
GAMBLER	100.000
GUERRILLA GIRL	40.586
I SOLDATENS FODSPOR	80.850
ONDSKABENS ANATOMI	300.000
PIGEN MED FLETNINGEN	10.500
RØDE ØRER	8.030
THE WELL	51.750
UHYRET + PIP & PAPEGØJE	60.093

KOPITILSKUD

BLINDED ANGELS	14.530
CLOSE & OUTSIDE	8.000
DEN TYSKE HEMMELIGHED	45.000
DET SIDSTE DØGN	750
DRØMMENES HOTEL	5.441
FREEWAY	30.294
GAMBLER	169.561
GUERRILLA GIRL	19.187
HULER	4.250
I SOLDATENS FODSPOR	167.280
JEG DIG ELSKER	22.606
KRIG OG KAGER	17.522
MENNESKENES LAND	57.200
ONDSKABENS ANATOMI	46.300
OUTSIDE	7.425
OVERCOMING	142.000
SMILING IN THE WARZONE	6.942
SONJA LÆRER AT CYKLE	9.450
SPRÆKKER	14.020
UHYRET	20.343
ZEZILS VERDEN	7.280

INTERNATIONAL FESTIVALSTØTTE

Asmusen / Amsterdam Documentary Festival	2.139
Aspöck / Beijing Int. Student Film & Video Festival	4.904
Barnewitz / Mannheim-Heidelberg	2.679
Becker Larsen / TECHFILM Festival, Tjekket	3.976
Bejmar / Thessaloniki Documentary FF	5.469
Baandrup, Juhl, Madsen / Nordisk Panorama, Bergen	6.079
Ekberg Amsterdam Documentary Festival	2.599
Gislasen, Riexs / Toronto FF	5.818
Harpelund / Amsterdam Documentary Festival	3.074
Hastrup / Kinderfilmfest, Berlin	2.026
Holmsteen / Clermont-Ferrand	4.389
Høgel / Emmy Awards Ceremony	8.524
Jargil, M. / Amsterdam Documentary Festival	1.914
Johansson / Sevilla FF	4.785
Kargaard, Malmberg / Nordisk Panorama, Bergen	5.992
Krurup / Berlin FF	2.412
Kvistgaard / Leipzig FF	4.822
Leth, J. / Festival dei Popoli, Firenze	3.203
Munk / Chicago Children's FF	6.188
Nyholm / Amsterdam Documentary Festival	2.186
Piasecki Poulsen / Amsterdam Documentary Festival	2.166
Piasecki Poulsen / Beograd Dox & Göteborg FF	2.502
Rais-Nordentoft, Aa. & M. / Kinderfilmfest, Berlin	7.693
Splidsboel / Amsterdam Documentary Festival	2.763
Toft Jensen / Amsterdam Documentary Festival	1.224
Wellendorf / Rio de Janeiro Kortfilm Festival	8.732
Wivel, U. / Dance on Camera, New York	6.724
Zeruneith / Amsterdam Documentary Festival	2.324
Åberg Kærn & Bejmar / Amsterdam Documentary Festival	5.146

DANSKE FESTIVALER

SØNDOK og DOK MARATHON	53.500
------------------------	--------

INKØB AF NYE FILM

4 TH FLOOR	20.757
FOGH BAG FACADEN	76.000
KIDNAPPING OF INGRID BETANCOURT	24.369
KROPPEN MIN	21.994
THE RETURN	12.250

**CENTER FOR BØRNE- &
UNGDOMSFILM
09. MAJ 2005 -
20. FEBRUAR 2006**

Danske Børne- og Ungdomsfilmklubber / Driftsstøtte 2005	450.000
Salaam DK - Flerkulturel Filmfestival / Skoleprogram i Århus 2005	150.000
BUSTER / Driftsstøtte 2005	800.000
Odense International FF / Særlige aktiviteter for børn og unge 2005	125.000
EKKO / Driftsstøtte 2005	400.000
Medielærforeningen for Gymnasiet og HF / Festival for elevproduktioner i København og Århus 2005	30.000
Svenska Filminstitutet / Nordisk Netarena for unge filmskaper 2005	500.000
Animationshuset / Projekt ANIMA 2005	150.000
Danske Børne- og Ungdomsfilmklubber / Leje af fremviserudstyr (BørneKulturForum 2006)	12.000
Salaam DK - Flerkulturel Filmfestival / Afvikling af festival i Kbh og Århus 2006	350.000
BUSTER / Underskudsdekning 2005	75.000
EKKO / Driftsstøtte 2006	400.000

**ALMEN STØTTE 01. JUNI
2005 - 31. JANUAR 2006**

Binzer, Muurholm / 'Twelve for the future'	10.000
Bondebjerg, Kbh.Universitet / Udgivelse af årsskrift	44.000
Byrge Sørensen / EURODOC Screenings' Lissabon	4.886
Christiansen / Kbh. Uni. / "Københavnske Biografer"	30.000
Dammas / Baltic Sea Forum	2.887
Dansk Filmfotograf Forbund / HD-seminar	50.000
Dansk Filmfotograf Forbund / IMAGOs generalforsamling	40.000
Danske Filminstruktører / Jubilæumsnummer, TAKE	25.000
Danske Filmklubber / Drift 2005 + filmkatalog	80.000
DOCpro-kurser + Doclab-arrangementer 2005	62.000
Dyckjaer-Hansen / Seoul Int. Film Cartoon & Animation F	8.000
Engelsk digbetakopi af filmen 'CPH Remix'	7.500
Filmkontakt Nord / Dansk national andel 2006	275.000
Filmtidsskriftet 16:9 / Produktionsomkostninger 2006	30.500
Forlaget BIOS / Kristiansens "Min egen filmhistorie"	12.000
Forlaget System / 'Det visuelle øre - filmmusikkens historie'	30.000
Gestsdotir og Nielsen / EDNs "Twelve for the Future"	10.000
Gyldendal / "Danske Filminstruktører"	110.000
Harpelunde Jensen / European Screenplay Market, Cannes	4.049
Heinecke / Berlinale Talent Campus 2006	3.686
Hovgaard, Lahey / Hannover Film Festival	6.000
Humble Bio's venner / Tilskud til kulturelle aktiviteter	10.150
Informations Forlag / Udgivelse af to bøger af Lars Movin	120.000
Jæger Alsing / 'Twelve for the Future'	4.785
Kabel, Den Danske Filmskole / Masterclass, IDFA	14.487
Kantarius / EAVE 2006	35.000
Kühlmann / WIFT Int.Summit i Los Angeles for 3 pers.	25.000
Landsforeningen af Menighedsråd / Filmprisen Gabriel	5.000
Landsforeningen af Menighedsråd / Filmprisen Gabriel 2005	5.000
Lund, Hammagren / Udviklingsprojektet 'Foyer Film'	20.000
Madsen / 'Beeld voor Beeld' i Amsterdam	2.137
Michael Madsen EDNs / 'Twelve for the Future'	10.000
Pasanen, EDN / EDN & DOX 2006	400.000
Robert Fox / MoMA, New York	5.000
Roos-Prisen 2005	25.000
Schelin, WIFT / blad, Den Gyldne Havfrue	10.000
Splidsboel, Mandrup Pedersen / EDNs "Twelve for the Future"	12.400
Splidsboel, Radiator Film / "Twelve for the Future"	3.029
SUPER 16, Lahey / Studietur til New York	50.000
Underbjerg, Radiator Film / Twelve for the Future, Helsinki	5.857
Vilstrup / 30-års jubilæum for 'Ta' det som en mand, Frue'	18.000
Østerbøg / EAVE, 'Krydsild'	35.000
Århus Studenternes Filmklub / program	10.000

**CINEMATEKET'S
BOG- & VIDEOHANDEL**

BOOKSHOP.DFI.DK

**APRIL 2006
CINEMATEKET
DET DANSKE FILMINSTITUT**

**SHINYA TSUKAMOTO
MONTGOMERY CLIFT
MICHAEL HANEKE
VOLDENS ANATOMI
JESUS PÅ FILM
INSTRUKTØR VÆLGER
FILM: PERNILLE FISCHER
CHRISTENSEN**

CINEMATEKET'S BILLETSALG:

Gothersgade 55 / 3374 3412
Tir-fre 9:30-22:00
Lør-søn 12:00-12:00
Mandag lukket
Hent program i Cinemateket eller se
www.dfi.dk/cinemateket

SULT - CAFÉ & RESTAURANT

Vognmagergade 8B / 3374 3417
Tir-fre 12:00-24:00
Lør 11:00-24:00
Søn 11:00-22:00
Mandag lukket

KALENDER FORÅR/SOMMER 2006

MARTS

CINEMATEKET	FILMSERIER: FRANCOIS TRUFFAUT, MUSIKFILM, UNDER JERNTÆPPE, OSCAR RUNNER-UP
10.03 - 19.03	CINÉMA DU RÉEL, PARIS, FRANKRIG/ WWW.CINEREEL.ORG
14.03 - 19.03	BUFF FILMFESTIVAL, MALMÖ/ WWW.BUFF.SE
15.03 - 26.03	NORDISK FILM FESTIVAL, ROUEN, FRANKRIG/ WWW.FESTIVAL-CINEMA-NORDIQUE.ASSO.FR
24.03	'DRØMMEN' AF NIELS ARDEN OPLEV HAR PREMIERE
24.03 - 09.04	NATFILM FESTIVALEN, ÅRHUS, ODENSE OG AALBORG/ WWW.NATFILM.DK

APRIL

CINEMATEKET	FILMSERIER: JESUS PÅ FILM, PERNILLE FISCHER CHRISTENSEN PRÆSENTERER, SHINJA TSUKAMOTO, MONTGOMERY CLIFT, MICHAEL HANEKE
01.04 - 02.04	MIP DOC, CANNES/ WWW.MIPDOC.COM
03.04 - 07.04	MIP TV, CANNES/ WWW.MIPTV.COM
07.04	'EN SOAP' AF PERNILLE FISCHER CHRISTENSEN HAR PREMIERE
24.04 - 30.04	VISIONS DU RÉEL, NYON, SCHWEIZ/ WWW.VISIONSDUREEL.CH
26.04 - 28.04	FILMS DE FEMMES, MALMÖ/ WWW.IMAGENES.SE
28.04 - 07.05	HOT DOCS CANADIAN INTERNATIONAL DOCUMENTARY FESTIVAL, TORONTO/WWW.HOTDOCS.CA

MAJ

04.05 - 09.05	INTERNATIONAL SHORT FILM FESTIVAL, OBERHAUSEN, TYSKLAND/ WWW.KURZFILMTAGE.DE
17.05 - 28.05	CANNES FESTIVAL, FRANKRIG/ WWW.FESTIVAL-CANNES.FR

JUNI

02.06	'PRINCESS' AF ANDERS MORGENTHALER HAR PREMIERE
05.06 - 10.06	INTERNATIONAL ANIMATIONSFILM FESTIVAL, ANNECY, FRANKRIG/ WWW.ANNECY.ORG
09.06	'LOTTO' AF PETER SCHRÖDER HAR PREMIERE
10.06 - 25.06	SYDNEY FILM FESTIVAL, AUSTRALIEN/ WWW.SYDNEYFILMFESTIVAL.ORG
17.06 - 25.06	SHANGHAI INTERNATIONAL FILM FESTIVAL, KINA/ WWW.SIFF.COM
17.06 - 26.06	MOSKVA INTERNATIONAL FILM FESTIVAL, RUSLAND/ WWW.MIFF.RU
26.06 - 29.06	CINEMA EXPO, AMSTERDAM, HOLLAND/ WWW.CINEMAEXPO.COM
27.06 - 30.06	SUNNY SIDE OF THE DOC, MARSEILLES, FRANKRIG/ WWW.SUNNYSIDEOFTHEDOC.COM
30.06 - 08.07	KARLOVY VARY INTERNATIONAL FILM FESTIVAL, TJEKIET/ WWW.KVIFF.COM

JULI

08.07 - 16.07	INTERNATIONAL KORTFILM FESTIVAL, VILA DO CONDE, PORTUGAL/ WWW.CURTASMETRAGENS.PT/FESTIVAL
15.07 - 22.07	GIFFONI FILM FESTIVAL, ITALIEN/ WWW.GIFFONIFF.IT

AUGUST

02.08 - 12.08	LOCARNO INTERNATIONAL FILM FESTIVAL, SCHWEIZ/ WWW.PARDO.CH
04.08	'SPÅKOP' AF CHRISTINA ROSENDAHL HAR PREMIERE
14.08 - 27.08	EDINBURGH INTERNATIONAL FILM FESTIVAL, SKOTLAND/ WWW.EDFILMFEST.ORG.UK
15.08 - 20.08	ODENSE FILM FESTIVAL/ WWW.FILMFESTIVAL.DK
18.08 - 24.08	HAUGESUND INTERNATIONAL FILM FESTIVAL, NORGE/ WWW.FILMFESTIVALEN.NO
25.08	'RENE HJERTER' AF KENNETH KAINZ HAR PREMIERE
30.08 - 09.09	VENEDIG INTERNATIONAL FILM FESTIVAL, ITALIEN/ WWW.LABIENNALE.ORG

SEPTEMBER

07.09 - 16.09	TORONTO INTERNATIONAL FILM FESTIVAL, CANADA/ WWW.BELL.CA/FILMFEST
08.09	'SPRÆNGFARLIG BOMBE' AF TOMAS VILLUM JENSEN HAR PREMIERE
08.09 - 15.09	BUSTER INTERNATIONAL BØRNEFILMFESTIVAL, KØBENHAVN/ WWW.BUSTER.DK
21.09 - 01.10	COPENHAGEN INTERNATIONAL FILM FESTIVAL/ WWW.COPENHAGENFILMFESTIVAL.COM

Gambler Foto: Phie Ambro

DOX-ON-TOUR

dox-on-tour er et nyt distributions-selskab, hvis primære formål at få dokumentarfilm ud i biograferne landet over og ikke mindst få publikum til at fylde salene. dox-on-tour er et selvstændigt selskab, der bygger på dokumentarfilmfestivalen CPH:DOX's erfaring og succes med at vise dokumentarfilm i de københavnske biografer.

Ideen med selskabet er at tilrettelægge distributionsforløb for en række af de dokumentarfilm, der ikke får almindelig biografdistribution.

dox-on-tour koordinerer et program til biografer og venues landet over, og ud over filmvisningerne har dox-on-tour som ambition at gøre de lokale premierer til en begivenhed; for eksempel ved at tage filmens

instruktør eller andre medvirkende med rundt i landet. Eller ved at afholde debatarrangementer, klub-events, fester, foredrag m.m.

GAMBLER-ON-TOUR

Den første film i dox-on-tour-regi bliver Phie Ambros *Gambler* - et portræt af Nicolas Winding Refn. Filmen bliver vist i 17 biografer landet over i april, maj og juni 2006. Filmen er produceret af Tju-Bang Film.

Desuden arrangerer dox-on-wheels i april og maj en række lokale premierer på Anne Regitze Wivels Grønlandsfilm *Menneskenes land - min film om Grønland*.

Kontakt: Tine Fischer
tinef@cphdox.dk / mobil: 2091 7025
MarieLouise Sjølie Thygesen
ml@cphdox.dk / mobil: 5151 9846

**MANUSKRIFT-
KONKURRENCE /
DANSKE UNG
TALENT**

Den Danske Bank har i samarbejde med Nordisk Film og Den Danske Filmskole udskrevet en manuskriptkonkurrence for unge mellem 15 og 19 år. Vinderen får produktionsstøtte og professionel hjælp til at producere en kortfilm. Ni andre vindere kommer på en tredages manuskriptworkshop på Den Danske Filmskole.

Filmskolen udvælger de 30 bedste

manuskripter, hvorefter en professionel jury med blandt andre instruktørerne og manuskriptforfatterne Nicolaj Arcel og Niels Arden Oplev udpeger modtageren af hovedpræmien og de ni andre vindere.

Samtidig med konkurrencen har Danske Bank arrangeret foredrag på 17 gymnasier rundt omkring i landet med filmjournalist Søren Høy og instruktør Nicolaj Arcel. Desuden har banken booket byens biograf til snigpremiere på Niels Arden Oplevs *Drømmen*.

Læs mere på
www.danskebank.dk/talent